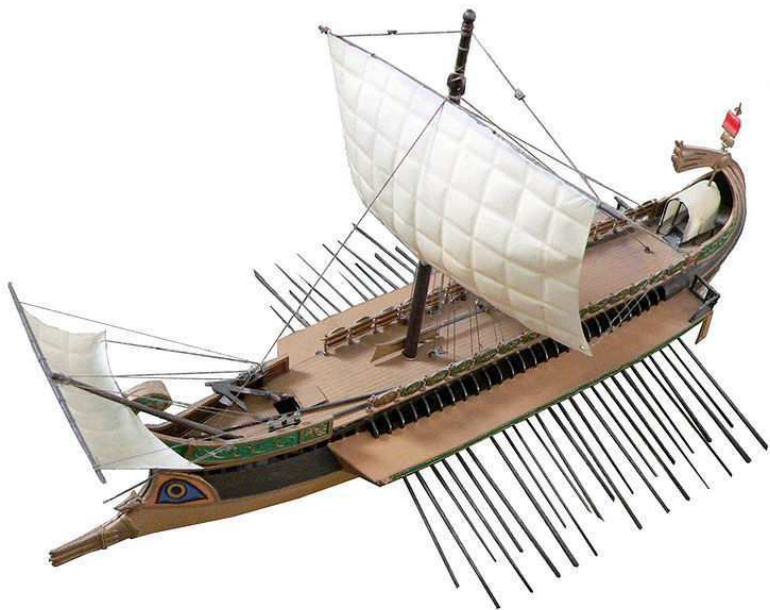

ΞΕΝΟΦΩΝΤΑ ΕΛΛΗΝΙΚΑ Α' ΕΝΙΑΙΟΥ ΑΥΚΕΙΟΥ

ΕΠΙΜΕΛΕΙΑ:
ΠΑΛΑΚΙΔΟΥ ΧΡΙΣΤΙΝΑ
ΦΙΛΟΛΟΓΟΣ

ΕΝΟΤΗΤΑ 1

ΞΕΝΟΦΩΝΤΟΣ ΕΛΛΗΝΙΚΑ Βιβλίο 2. Κεφάλαιο 1. §16-19

Οι στόλοι των αντιπάλων εισπλέουν στον Ελλήσποντο

ΚΕΙΜΕΝΟ

§16. Οἱ δ' Ἀθηναῖοι ἐκ τῆς Σάμου ὀρμώμενοι τὴν βασιλέως κακῶς ἐποίουν, καὶ ἐπὶ τὴν Χίον καὶ τὴν Ἑφεσον ἐπέπλεον, καὶ παρεσκευάζοντο πρὸς ναυμαχίαν, καὶ στρατηγούς πρὸς τοῖς ὑπάρχουσι προσείλοντο Μένανδρον, Τυδέα, Κηφισόδοτον.

§17. Λύσανδρος δ' ἐκ τῆς Ῥόδου παρὰ τὴν Ἰωνίαν ἐκπλεῖ πρὸς τὸν Ἑλλήσποντον πρὸς τὰ τῶν πλοίων τὸν ἔκπλεον καὶ ἐπὶ τὰς ἀφεστηκυίας αὐτῶν πόλεις. Ἀνήγοντο δὲ καὶ οἱ Ἀθηναῖοι ἐκ τῆς Χίου πελαγιοί· ἡ γὰρ Ἀσία πολεμία αὐτοῖς ἦν.

§18. Λύσανδρος δ' ἐξ Ἀβύδου παρέπλει εἰς Λάμψακον σύμμαχον οὔσαν Ἀθηναίων. καὶ οἱ Ἀβυδηνοὶ καὶ οἱ ἄλλοι παρῆσαν πεζῇ. ἡγεῖτο δὲ Θώραξ Λακεδαιμόνιος.

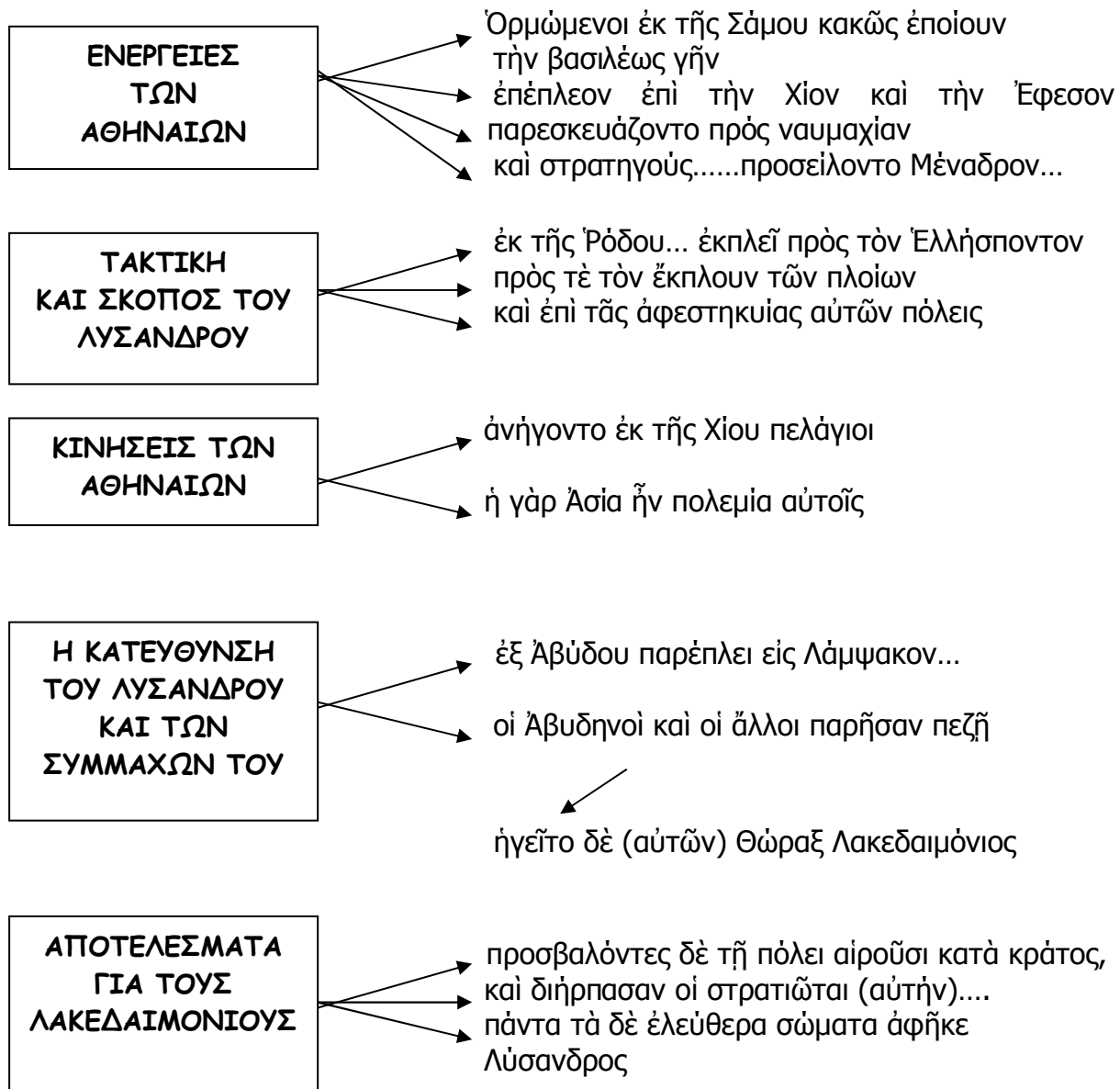
§19. Προσβαλόντες δὲ τῇ πόλει αἰροῦσι κατὰ κράτος, καὶ διήρπασαν οἱ στρατιῶται οὔσαν πλουσίαν καὶ οἴνου καὶ σίτου καὶ τῶν ἄλλων ἐπιτηδίων πλήρη. τὰ δὲ ἐλεύθερα σώματα πάντα ἀφῆκε Λύσανδρος.

ΚΕΙΜΕΝΟ	ΜΕΤΑΦΡΑΣΗ
§16. Οἱ δ' Ἀθηναῖοι ὀρμώμενοι ἐκ τῆς Σάμου κακῶς ἐποίουν τὴν βασιλέως	§16. Οἱ Ἀθηναῖοι έχοντας ορμητήριο τη Σάμο ληηλατούσαν τη χώρα

[χώραν], καὶ ἐπέπλεον ἐπὶ τὴν Χίον καὶ τὴν Ἑφεσον, καὶ παρεσκευάζοντο πρὸς ναυμαχίαν, καὶ προσείλοντο στρατηγοὺς πρὸς τοῖς ὑπάρχουσι Μένανδρον, Τυδέα, Κηφισόδοτον. §17. Λύσανδρος δ' ἐκπλεῖ ἐκ τῆς Ῥόδου παρὰ τὴν Ἰωνίαν πρὸς τὸν Ἑλλήσποντον πρὸς τὲ τὸν ἑκπλουν τῶν πλοίων καὶ ἐπὶ τὰς πόλεις [τὰς] ἀφεστηκυίας αὐτῶν. καὶ οἱ Ἀθηναῖοι δὲ ἀνήγοντο ἐκ τῆς Χίου πελαγιοί· ἢ γὰρ Ἀσία ἦν πολεμία αὐτοῖς. §18. Λύσανδρος δ' ἐξ Ἀβύδου παρέπλει εἰς Λάμψακον οὗσαν σύμμαχον Ἀθηναίων. καὶ οἱ Ἀβυδηνοὶ καὶ οἱ ἄλλοι [σύμμαχοι] παρῆσαν πεζῇ. ἡγεῖτο δὲ Θώραξ Λακεδαιμόνιος. §19. Προσβαλόντες δὲ τῇ πόλει αἰροῦσι κατὰ κράτος, καὶ οἱ στρατιῶται διήρπασαν	του βασιλιά και ἐπλεαν εναντίον της Χίου και της Εφέσου και προετοιμάζονταν για ναυμαχία· και εξέλεξαν ως στρατηγούς επίσης, εκτός από αυτούς που υπήρχαν, το Μένανδρο, τον Τυδέα και τον Κηφισόδοτο. §17. Ο Λύσανδρος απέπλευσε από τη Ρόδο, παραπλέοντας τα παράλια της Ιωνίας, για τον Ελλήσποντο με σκοπό να εμποδίσει τον απόπλου των αθηναϊκών πλοίων και να υποτάξει τις πόλεις που είχαν αποστατήσει από αυτούς (=Λακ.). Συγχρόνως και οι Αθηναίοι βγήκαν από το λιμάνι της Χίου στην ανοιχτή θάλασσα· γιατί τα παράλια της Μ. Ασίας ήταν εχθρικά σ' αυτούς. §18. Ο Λύσανδρος έπλεε παραλιακά από την Άβυδο για τη Λάμψακο, που ήταν σύμμαχος των Αθηναίων· οι κάτοικοι της Αβύδου και οι λοιποί σύμμαχοι (των Λακ.) έφτασαν πεζοπορώντας· και αρχηγός αυτών ήταν ο Θώραξ ο Λακεδαιμόνιος. §19. Και αφού έκαναν επίθεση στην πόλη,
---	---

οὔσαν πλουσίαν καὶ πλήρη οἴνου καὶ σίτου καὶ τῶν ἄλλων ἐπιτηδείων. Λύσανδρος δὲ ἀφῆκε πάντα τὰ ἐλεύθερα σώματα.	την κυρίεψαν με ἐφοδο καὶ τη λεηλάτησαν οἱ στρατιῶτες, καθὼς ἦταν πλούσια καὶ γεμάτη κρασί, σιτάρι καὶ ἄλλα εφόδια· ο Λύσανδρος, ὁμως, όλους τους πολίτες τους ἀφησε ἐλεύθερους.
---	---

ΠΥΡΗΝΙΚΑ ΔΟΜΙΚΑ ΣΤΟΙΧΕΙΑ

ΓΛΩΣΣΙΚΑ

- ὀρμῶμαι, ὀρμώμην, ὀρμήσομαι, ὀρμησάμην / ὀρμήθην, ὤρμημαι, ὀρμήμην
- ποιῶ, ἐποιοῦν, ποιήσω, ἐποίησα, πεποίηκα, ἐπεποιήκειν
- ἐπιπλέω, ἐπέπλεον, ἐπιπλεύσομαι / ἐπιπλευσοῦμαι, ἐπέπλευσα, ἐπιπέπλευκα, ἐπεπεπλεύκειν
- παρασκευάζομαι, παρεσκευαζόμην, παρασκευάσομαι / παρασκευασθήσομαι, παρεσκευασάμην / παρασκευάσθην, παρεσκεύασμαι, παρασκευάσμην
- ὑπάρχω, ὑπῆρχον, ὑπάρξω, ὑπῆρξα (ὑπῆρχα, ὑπήρχειν)
- προσαιρούμαι, προσηρούμην, προσαιρήσομαι / προσαιρεθήσομαι, προσειλόμην / προσηρέθην, προσήρημαι, προσηρήμην
- ἀφίσταμαι, ἀφιστάμην, ἀποστήσομαι / ἀποσταθήσομαι, ἀπεστησάμην / ἀπέστην / ἀπεστάθην, ἀφέστηκα, ἀφε(ι)στήκειν
- ἀνάγομαι, ἀνηγόμην, ἀνάξομαι / ἀναχθήσομαι, ἀνηγαγόμην / ἀνήχθην, ἀνήγμαι, ἀνήγμην
- εἰμί, ἦ / ἦν, ἔσομαι, ἐγενόμην, γέγονα, ἐγεγόνειν
- πάρειμι, παρῆν, παρέσομαι, παρεγενόμην, παραγέγονα, παρεγεγόνειν
- ἡγοῦμαι, ἡγούμην, ἡγήσομαι, ἡγησάμην / ἡγήθην, ἦγμαι, ἡγήμην
- προσβάλλω, προσέβαλλον, προσβαλῶ, προσέβαλον, προσβέβληκα, προσεβεβλήκειν
- αἶρῶ, ἦρουν, αἶρήσω, εἶλον, ἦρηκα, ἦρήκειν
- διαρπάζω, διήρπαζον, διαρπάσομαι / διαρπάσω, διήρπασα, διήρπακα, διήρπάκειν
- ἀφίημι, ἀφίην, ἀφήσω, ἀφῆκα, ἀφεῖκα, ἀφείκειν

ΕΡΜΗΝΕΥΤΙΚΗ ΠΡΟΣΕΓΓΙΣΗ

Κύριο μέλημα του συγγραφέα στην ενότητα αυτή είναι να δώσει τις **κινήσεις και τις ενέργειες των αντιπάλων**. Οι πρωταγωνιστές είναι **δύο, οι Αθηναίοι και οι Λακεδαιμόνιοι**, όμως κυριαρχεί η μορφή του **Λύσανδρου**. Η παρατακτική σύνδεση των νοημάτων γίνεται κυρίως με το μεταβατικό σύνδεσμο *δέ*, που προωθεί την ιστορική αφήγηση. Οι ενέργειες των δύο αντιπάλων δίνονται συνήθως σε χρόνο παρατατικό (*κακῶς ἐποιοῦν / ἐπέπλεον...*), για να δηλωθεί η κινητικότητα και η διάρκεια τους, ενώ τα τετελεσμένα / οριστικοποιημένα γεγονότα δίνονται σε χρόνο αόριστο ή σε ιστορικό ενεστώτα (προσείλοντο, έκπλεϊ, αἰροῦσι...). Αξιοσημείωτη είναι η ποικιλία των προθετικών συνόλων που σκιαγραφούν το τοπίο και τις κινήσεις των εμπολέμων, αλλά και η χρήση σύνθετων ρηματικών τύπων για τον ίδιο σκοπό. Έτσι, ο λόγος αποκτά σαφήνεια, ζωντάνια και παραστατικότητα και ο μελετητής έχει εποπτεία του χώρου. Ακόμα, χαρακτηριστικό είναι ότι έχουμε δύο επίπεδα δράσης, όσοι και οι αντίπαλοι, που συγκλίνουν προς τον Ελλήσποντο, όπου και οριοθετείται το πεδίο της σύγκρουσης και διαγράφεται το προμήνυμα των εξελίξεων. Το ύφος, τέλος, έχει απλότητα και χάρη.

ΕΝΟΤΗΤΑ 2

ΞΕΝΟΦΩΝΤΟΣ ΕΛΛΗΝΙΚΑ Βιβλίο 2. Κεφάλαιο 1. §20-24

Η πρόκληση των Αθηναίων για ναυμαχία και η τακτική του Λύσανδρου

ΚΕΙΜΕΝΟ

§20. Οἱ δ' Ἀθηναῖοι κατὰ πόδας πλέοντες ὠρμίσαντο τῆς Χερρονήσου ἐν Ἐλαιοῦντι ναυσὶν ὀγδοήκοντα καὶ ἑκατὸν. Ἐνταῦθα δὴ ἀριστοποιούμενοις αὐτοῖς ἀγγέλλεται τὰ περὶ Λάμψακον, καὶ εὐθὺς ἀνήχθησαν εἰς Σηστόν.

§21. Ἐκεῖθεν δ' εὐθὺς ἐπισιτισάμενοι ἔπλευσαν εἰς Αἰγὸς ποταμοὺς ἀντίον τῆς Λαμψάκου. διεῖχεν δὲ ὁ Ἐλλήσποντος ταύτην σταδίους ὥς πεντακαίδεκα. Ἐνταῦθα δὴ ἐδειπνοποιοῦντο.

§22. Λύσανδρος δὲ τῇ ἐπιούσῃ νυκτί, ἐπεὶ ὄρθος ἦν, ἐσήμανεν εἰς τὰς ναῦς ἀριστοποιησαμένους εἰσβαίνειν, πάντα δὲ παρασκευασάμενος ὥς εἰς ναυμαχίαν καὶ τὰ παραβλήματα παραβάλλων, προεῖπεν ὥς μηδεὶς κινήσοιτο ἐκ τῆς τάξεως μηδὲ ἀνάξοιτο.

§23. Οἱ δὲ Ἀθηναῖοι ἅμα τῷ ἡλίῳ ἀνίσχοντι ἐπὶ τῷ λιμένι παρετάξαντο ἐν μετώπῳ ὥς εἰς ναυμαχίαν. Ἐπεὶ δὲ οὐκ ἀντανήγαγε Λύσανδρος, καὶ τῆς ἡμέρας ὅπῃ ἦν, ἀπέπλευσαν πάλιν εἰς τοὺς Αἰγὸς ποταμούς.

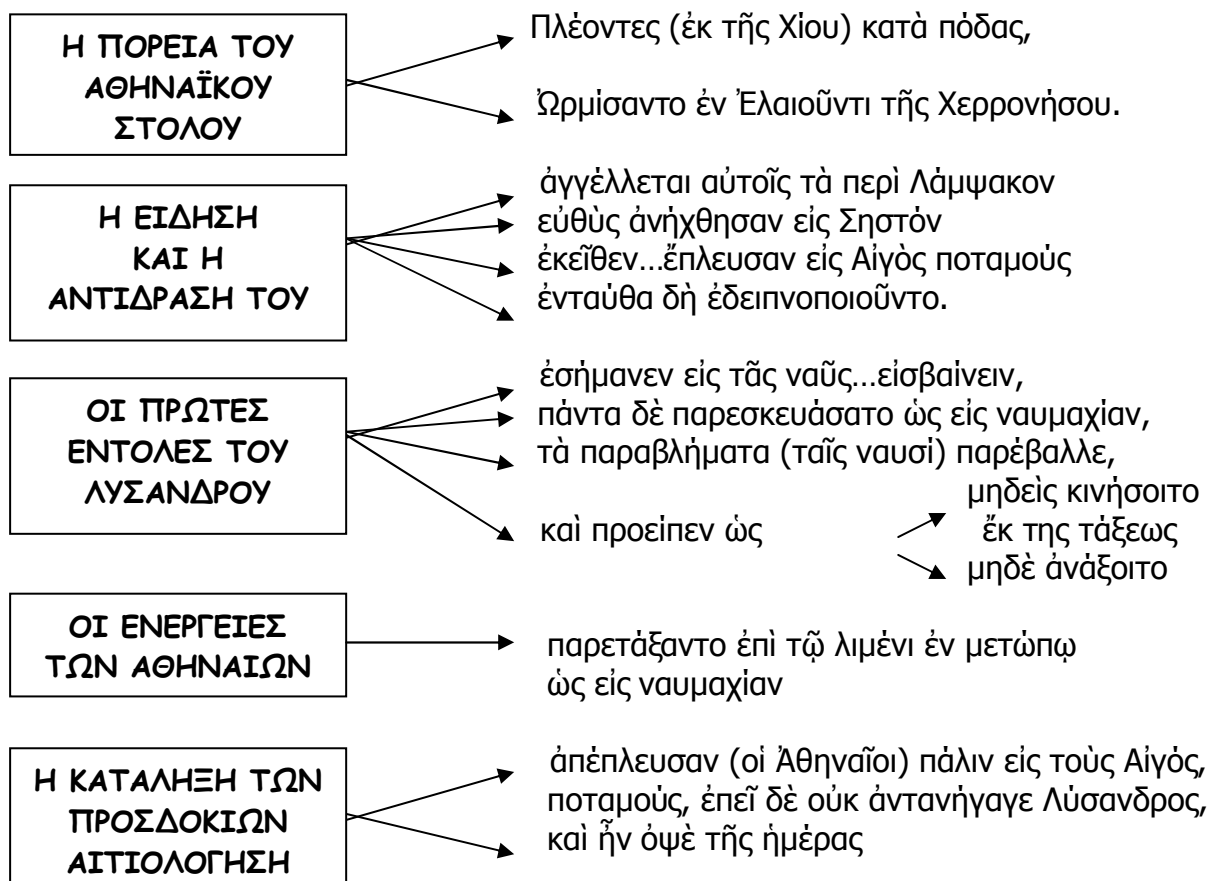
§24. Λύσανδρος δὲ τὰς ταχίστας τῶν νεῶν ἐκέλευσεν ἔπεσθαι τοῖς Ἀθηναίοις, ἐπειδὴν δὲ ἐκβῶσι, κατιδόντας ὅ,τι ποιοῦσιν ἀποπλεῖν καὶ αὐτῷ ἐξαγγεῖλαι. Καὶ οὐ πρότερον ἐξεβίβασεν ἐκ τῶν νεῶν πρὶν αὐταὶ ἤκον. Ταῦτα δ' ἐποίει τέτταρας ἡμέρας. καὶ οἱ Ἀθηναῖοι ἐπανήγοντο.

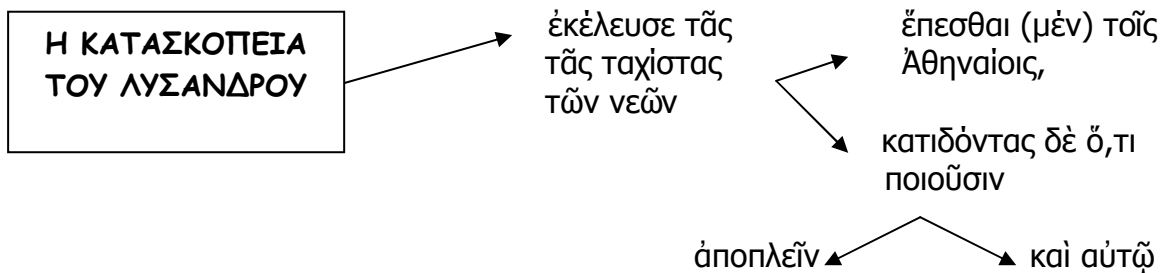
ΚΕΙΜΕΝΟ	ΜΕΤΑΦΡΑΣΗ
§20. Οἱ δ' Ἀθηναῖοι πλέοντες κατὰ πόδας ὠρμίσαντο ἐν Ἐλαιοῦντι τῆς Χερρονήσου ὀγδοήκοντα καὶ ἑκατὸν ναυσὶν. Ἐνταῦθα δὴ ἀριστοποιούμενοις ἀγγέλλεται αὐτοῖς τὰ περὶ Λάμψακον, καὶ εὐθύς ἀνήχθησαν εἰς Σηστόν.	§20. Οἱ Ἀθηναῖοι πλέοντας ἀπὸ κοντὰ ἀγκυροβόλησαν στὸν Ἐλαιούντα τῆς Χερσονήσου με ἑκατὸν ογδόντα πλοία. Ἐνῷ, λοιπόν, γευματίζαν ἐκεῖ, ἔμαθαν τὰ νέα γιὰ τὴ Λάμψακο καὶ ἀμέσως ἀνοίχτηκαν γιὰ τὴ Σηστό.
§21. Ἐκεῖθεν δ' ἐπισιτισάμενοι εὐθύς ἔπλευσαν εἰς Αἰγὸς ποταμούς ἀντίον τῆς Λαμψάκου. ὁ Ἑλλήσποντος δὲ ταύτῃ διεῖχεν ὥς πεντακαίδεκα σταδίους. Ἐνταῦθα δὴ ἐδειπνοποιοῦντο.	§21. Ἀπὸ ἐκεῖ, ἀφοῦ ἐφοδιάστηκαν γρήγορα με τροφίμα, ἔπλευσαν στὸς Αἰγὸς ποταμούς, ἀπέναντι ἀπὸ τὴ Λάμψακο· ὁ Ἑλλήσποντος στὸ μέρος αὐτὸ ἔχει πλάτος περὶπου δεκαπέντε στάδια. Κι ἐκεῖ ἐπαιρναν τὸ δεῖπνο τους.
§22. Λύσανδρος δὲ τῇ ἐπιούσῃ	§22. Ὁ Λύσανδρος τὴν ἐπόμενη

νυκτί, ἐπεῖ ὄρθος ἦν, ἐσήμανεν ἀριστοποιησαμένους εἰσβαίνειν εἰς τὰς ναῦς, παρασκευασάμενος δὲ πάντα ὥς εἰς ναυμαχίαν καὶ παραβάλλων τὰ παραβλήματα, προεῖπεν ὥς μηδεὶς κινήσοιτο ἐκ τῆς τάξεως μηδὲ ἀνάξειτο. §23. Οἱ δὲ Ἀθηναῖοι ἅμα τῷ ἡλίῳ ἀνίσχοντι παρετάξαντο ἐν μετώπῳ ἐπὶ τῷ λιμένι ὥς εἰς ναυμαχίαν. Ἐπεὶ δὲ Λύσανδρος οὐκ ἀντανήγαγε, καὶ ἦν ὥστε τῆς ἡμέρας, ἀπέπλευσαν πάλιν εἰς τοὺς Αἰγὸς ποταμούς. §24. Λύσανδρος δὲ ἐκέλευσεν τὰς ταχίστας τῶν νεῶν ἔπεσθαι τοῖς Ἀθηναίοις, κατιδόντας δε ὅ,τι ποιοῦσιν, ἐπειδὴν ἐκβῶσι, ἀποπλεῖν καὶ ἐξαγγεῖλαι αὐτῷ. Καὶ οὐκ ἐξεβίβασεν ἐκ τῶν νεῶν πρότερον, πρὶν αὗται ἤκον.	νύχτα, ὅταν ξημέρωνε, ἔδωκε σήμα στα πληρώματα, αφού προγευματίσουν, να επιβιβαστούν στα πλοία· και αφού έκανε όλες τις προετοιμασίες σαν για ναυμαχία και ενώ τοποθετούσε στα πλάγια των πλοίων παραπετάσματα, προειδοποίησε να μην απομακρυνθεῖ κανένας από την παράταξη μήτε να ανοιχτεί στο πέλαγος. §23. Οι Αθηναῖοι ταυτόχρονα με την ανατολή του ηλίου παρατάχτηκαν κατά μέτωπο μπροστά στο λιμάνι για ναυμαχία. Επειδή, όμως, ο Λύσανδρος δεν έβγαλε τα πλοία του, για να τους αντιμετωπίσει - ήταν άλλωστε αργά - γύρισαν πάλι στους Αιγός ποταμούς. §24. Τότε ο Λύσανδρος διέταξε τα πιο γρήγορα πλοία του να (παρ)ακολουθούν τους Αθηναίους και, αφού παρατηρήσουν τι κάνουν, ὅταν αποβιβαστούν στην ξηρά, να αποπλεύσουν και να του το ανακοινώσουν. Δεν αποβίβασε πρωτύτερα από τα πλοία τους στρατιώτες του, παρά μόνο αφού επέστρεψαν
--	---

Ταῦτα δ' ἐποίει τέτταρας ἡμέρας. καὶ οἱ Ἀθηναῖοι ἐπανήγοντο.	τα ταχύπλοα. Τὴν τακτικὴ αὐτὴ τὴν ἀκολουθοῦσε για τέσσερις μέρες, ἐνῶ οἱ Ἀθηναῖοι (στο διάστημα αὐτό) ἐβγαίνουν στὴν ανοιχτὴ θάλασσα,για νὰ τὸν ἀντιμετωπίσουν.
---	--

ΠΥΡΗΝΙΚΑ ΔΟΜΙΚΑ ΣΤΟΙΧΕΙΑ

ΓΛΩΣΣΙΚΑ

- ὀρμίζομαι, ὠρμιζόμεν, ὀρμιοῦμαι, ὠρμισάμεν, ὠρμισθην, ὠρμισμαι
- ἀριστοποιοῦμαι, ἡριστοποιούμεν, ἀριστοποιήσομαι, ἡριστοποιησάμεν, ἡριστοποίημαι, ἡριστοποίημεν
- ἀγγέλομαι, ἡγγελόμεν, ἀγγελοῦμαι / ἀγγελθήσομαι, ἡγγειλάμεν / ἡγγέλθην / [ἡγγέλην], ἡγγελμαι, ἡγγέλμεν
- ἐπισιτίζομαι, ἐπεσιτιζόμεν, ἐπισιτιοῦμαι, ἐπεσιτισάμεν, ἐπισεσίτισμαι
- διέχω, διεῖχον, διέξω / διασχίσω, διέσχον, διέσχηκα, διεσχέκειν
- δειπνοποιοῦμαι, ἐδειπνοποιούμεν, δειπνοποιήσομαι, ἐδειπνοποιησάμεν
- ἐπέρχομαι / ἔπειμι, ἐπῆα / ἐπήειν, ἔπειμι / ἐπελεύσομαι, ἐπῆλθον, ἐπελήλυθα, ἐπεληλύθειν
- σημαίνω, ἐσήμαινον, σημανῶ, ἐσήμα(η)να
- εἰσβαίνω, εἰσέβαινον, εἰσβήσομαι, εἰσέβην, εἰσβέβηκα, εἰσεβεβήκειν
- παρασκευάζομαι, παρεσκευαζόμεν, παρασκευάσομαι / παρασκευασθήσομαι, παρεσκευασάμεν / παρασκευάσθην, παρασκευάσμαι, παρασκευάσμεν
- παραβάλλω, παρέβαλλον, παραβαλῶ, παρέβαλον, παραβέβληκα, παρεβεβλήκειν
- προαγορεύω, προηγόρευον, προαγορεύσω / προερῶ, προηγόρευσα / προεῖπον, προηγόρευκα / προεῖρηκα, προηγορεύκειν / προειρήκειν
- κινεῖμαι, ἐκινούμεν, κινήσομαι / κινήσομαι, ἐκινήθην, κινήσομαι
- ἀνάγομαι, ἀνηγόμεν, ἀνάξομαι / ἀναχθήσομαι, ἀνηγαγόμεν / ἀνήχθην, ἀνήγμαι, ἀνήγμεν

- ἀνίσχω, ἀνίσχον
- παρατάττομαι, παρεταττόμην, παρατάξομαι / παραταχθήσομαι, παρεταξάμην / παρετάχθην, παρατέταγμαι, παρετετάγμην
- ἀντανάγω, ἀντανῆγον, ἀντανάξω, ἀντανήγαγον, ἀντανῆχα, ἀντανήχειν
- κελεύω, ἐκέλευον, κελεύσω, ἐκέλευσα, κεκέλευκα, ἐκεκελεύκειν
- ἔπομαι, εἰπόμην, ἔψομαι, ἐσπόμην, ἠκολούθηκα, ἠκολουθήκειν
- καθορῶ, καθεώρων, κατόψομαι, κατεῖδον, καθεό(ω)ρακα / κατόπωπα, καθεωράκειν / κατωπώπειν
- ἐξαγγέλλω, ἐξήγγελλον, ἐξαγγελῶ, ἐξήγγειλα / ἐξήγγελον, ἐξήγγελα, ἐξηγγέλκειν
- ἐκβιβάζω, ἐξεβίβαζον, ἐκβιβῶ, ἐξεβίβασα
- ἦκω, ἦκον, ἦξω, ἦξα

ΕΡΜΗΝΕΥΤΙΚΗ ΠΡΟΣΕΓΓΙΣΗ

Ο ιστορικός και στο απόσπασμα αυτό συνεχίζει την αφήγηση σχετικά με τις ενέργειες των δύο αντιπάλων πριν από τη ναυμαχία. Οι κινήσεις τους χαρτογραφούν το πεδίο της μελλοντικής σύγκρουσης, που ορίζεται από μία νοητή ευθεία ανάμεσα στους Αιγός ποταμούς και τη Λάμψακο, όπου ναυλοχούν οι στόλοι.

Η δράση εξελίσσεται σε δύο επίπεδα, αλλά η τακτική των αντιπάλων διαφέρει. Έτσι, στις προθέσεις των Αθηναίων διαφαίνεται η επιθυμία τους για άμεση και αποφασιστικής σημασίας εμπλοκή, γιατί είναι βέβαιοι για τη νίκη τους, που θα τους δώσει την ικανοποίηση για την καταστροφή της Λαμψάκου, αλλά και θα τερματίσει ευνοϊκά γι' αυτούς τον πόλεμο. Αντίθετα, ο Λύσανδρος αποφεύγει προς το παρόν τη σύγκρουση, γιατί στο νου του έχει **άλλο στρατηγικό σχέδιο**, που συνίσταται στην κατασκοπεία του αντιπάλου, ώστε να συλλέξει χρήσιμες πληροφορίες για τις κινήσεις και τις αδυναμίες του και να τις αξιοποιήσει καταλλήλως. Διαπιστώνουμε, λοιπόν, ότι οι Αθηναίοι κινούνται παρορμητικά και με διάθεση υπεροψίας, ενώ ο Λύσανδρος νηφάλια, προγραμματισμένα και με ορθολογική εκτίμηση των δεδομένων

ΕΝΟΤΗΤΑ 3

ΞΕΝΟΦΩΝΤΟΣ ΕΛΛΗΝΙΚΑ Βιβλίο 2. Κεφάλαιο 1. §25-26

Η ολιγωρία των Αθηναίων

ΚΕΙΜΕΝΟ

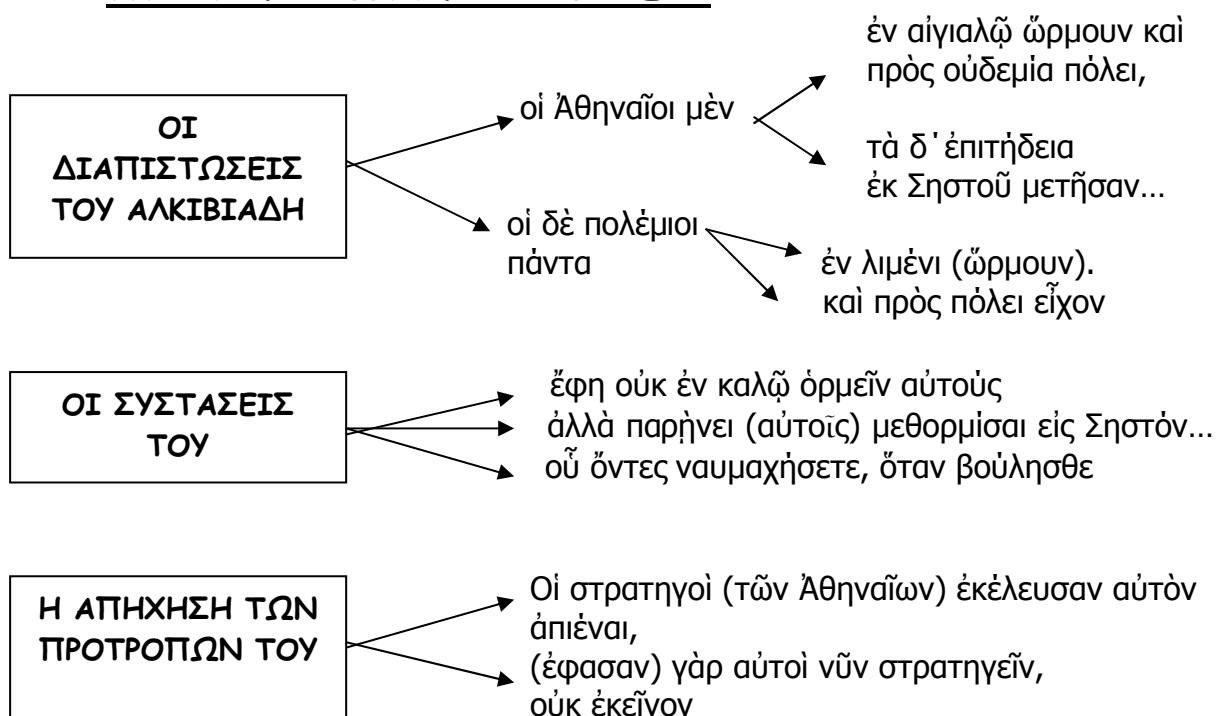
§25. Ἀλκιβιάδης δὲ κατιδῶν ἐκ τῶν τειχῶν τοὺς μὲν Ἀθηναίους ἐν αἰγιαλῷ ὀρμοῦντας καὶ πρὸς οὐδεμιᾷ πόλει, τὰ δ' ἐπιτήδεια ἐκ Σηστοῦ μετιόντας πεντεκαίδεκα σταδίους ἀπὸ τῶν νεῶν, τοὺς δὲ πολεμίους ἐν λιμένι καὶ πρὸς πόλει ἔχοντας πάντα, οὐκ ἐν καλῷ ἔφη αὐτοὺς ὀρμεῖν, ἀλλὰ μεθορμίσαι εἰς Σηστόν παρῆναι πρὸς τὸ λιμένα καὶ πρὸς πόλιν. οὔ ὄντες ναυμαχήσετε, ἔφη, ὅταν βούλησθε.

§26. Οἱ δὲ στρατηγοί, μάλιστα δὲ Τυδεὺς καὶ Μένανδρος, ἀπιέναι αὐτὸν ἐκέλευσαν. αὐτοὶ γὰρ νῦν στρατηγεῖν, οὐκ ἐκεῖνον. Καὶ ὁ μὲν ὤχετο.

ΚΕΙΜΕΝΟ	ΜΕΤΑΦΡΑΣΗ
§25. Ἀλκιβιάδης δὲ κατιδῶν ἐκ τῶν τειχῶν τοὺς μὲν Ἀθηναίους ὀρμοῦντας ἐν αἰγιαλῷ καὶ πρὸς οὐδεμιᾷ πόλει, μετιόντας δὲ τὰ ἐπιτήδεια ἐκ Σηστοῦ πεντεκαίδεκα σταδίους ἀπὸ τῶν νεῶν, τοὺς δὲ πολεμίους [ὀρμοῦντας]	§25. Ο Ἀλκιβιάδης, ὅταν παρατήρησε ἀπὸ ψηλά ἀπὸ τα τείχη τοῦ πύργου τοῦ ὅτι οἱ Αθηναῖοι εἶχαν αγκυροβολήσει σε ανοιχτή/αμμώδη παραλία καὶ μακριὰ ἀπὸ κάθε πόλη καὶ ὅτι ἀναζητοῦσαν τα εφόδια ἀπὸ τη Σηστό, που ἀπείχε ἀπὸ τα πλοία δεκαπέντε στάδια, ἐνῶ (ὅτι) οἱ ἐχθροὶ

ἐν λιμένι καὶ πρὸς πόλει ἔχοντας πάντα, ἔφη αὐτοὺς ὀρμεῖν οὐκ ἐν καλῷ [χωρίῳ], ἀλλὰ παρήνει μεθορμίσαι εἰς Σηστόν πρὸς τὲ λιμένα καὶ πρὸς πόλιν. οὔ ὄντες, ἔφη, ναυμαχήσετε, ὅταν βούλησθε. §26. Οἱ δὲ στρατηγοί, μάλιστα δὲ Τυδεὺς καὶ Μένανδρος, ἐκέλευσαν ἀπιέναι αὐτόν. αὐτοὶ γὰρ νῦν στρατηγεῖν, οὐκ ἐκείνον. Καὶ ὁ μὲν ὤχετο.	(ναυλοχοῦσαν) σε λιμάνι καὶ εἶχαν τα πάντα κοντά σε πόλιν, τους εἶπε ὅτι δεν εἶχαν ἀράξει σε καλό μέρος καὶ τους συμβούλευσε να μετακινηθοῦν στη Σηστό, αλλάζοντας αγκυροβόλι, κοντά σε λιμάνι καὶ σε πόλη· «ἐκεῖ ἀν εἴστε, μπορεῖτε να ναυμαχήσετε - εἶπε - ὅταν το θελήσετε». §26. Οἱ στρατηγοί, ὅμως, - ιδίως ὁ Τυδέας καὶ ὁ Μένανδρος - τον πρόσταξαν νὰ φύγει· γιατί (τοὺ εἶπαν) ὅτι τώρα οἱ ἴδιοι ἦταν στρατηγοί καὶ ὄχι ἐκεῖνος. Ἔτσι, ὁ Ἀλκιβιάδης σηκώθηκε κι ἐφυγε.
---	--

ΠΥΡΗΝΙΚΑ ΔΟΜΙΚΑ ΣΤΟΙΧΕΙΑ

ΓΛΩΣΣΙΚΑ

- καθοράω-ῶ, καθεώρων, κατόψομαι,κατεῖδον, καθεόρακα / καθεώρακα, καθεωράκειν
- ὀρμῶ, ὠρμουν, ὀρμήσω
- μετέρχομαι / μέτειμι, μετηρχόμην / μετήειν / μετῆα, μέτειμι, μετῆλθον, μετελήλυθα, μετεληλύθειν
- ἔχω, εἶχον, ἔξω / σχήσω, ἔσχον, ἔσχηκα, ἐσχέκειν
- φημί, ἔφην/ ἔφασκον, φήσω, ἔφησα / ἔφην / εἶπον, εἶρηκα, εἰρήκειν
- μεθορμίζω, μεθώρμιζον, μεθώρμισα
- παραινῶ, παρήνουν, παραινέσομαι / παραινέσω, παρήνεσα, παρήνεκα, παρήνέκειν
- εἰμί, ἦ / ἦν, ἔσομαι, ἐγενόμην, γέγονα, ἐγεγόνειν
- ναυμαχῶ, έναυμάχουν, ναυμαχήσω, έναυμάχησα, νεναυμάχηκα, ἐνεναυμαχήκειν
- βούλομαι, ἐ(ή)βουλόμεν, βουλήσομαι / βουλευθήσομαι, ἐ(ή)βουλήθην, βεβούλημαι, ἐβεβουλήμην
- ἀπέρχομαι / ἄπειμι, ἀπηρχόμην / ἀπήειν / ἀπῆα, ἄπειμι, ἀπῆλθον, ἀπελήλυθα, ἀπεληλύθειν
- κελεύω, ἐκέλευον, κελεύσω, ἐκέλευσα, κεκέλευκα, ἐκεκελεύκειν
- στρατηγῶ, ἐστρατήγουν, στρατηγήσω, ἐστρατήγησα, ἐστρατήγηκα, ἐστρατηγήκειν
- οἶχομαι, ὠχόμην, οἰχήσομαι, ὥχωκα / ὥχηκα/ ὥχωμαι/ ὥχημαι

ΕΡΜΗΝΕΥΤΙΚΗ ΠΡΟΣΕΓΓΙΣΗ

Στο απόσπασμα αυτό ο ιστορικός προβάλλει τη φυσιογνωμία του Αλκιβιάδη και εκθέτει το ενδιαφέρον και την ανησυχία του για τους Αθηναίους. Η ευφυΐα και η διορατικότητα του μεγάλου πολιτικού και στρατιωτικού άντρα εντοπίζει εύκολα τις αδυναμίες των συμπατριωτών του και τα πλεονεκτήματα του αντιπάλου τους (= αίτιον). Γι' αυτό και τους απευθύνει ορθές συστάσεις (= αιτιατόν), που είναι προϊόν αντικειμενικής στάθμισης των δεδομένων και της πολύτιμης πείρας του. Οι συμβουλές του αυτές ουσιαστικά προοικονομούν τη δραματική για τους Αθηναίους έκβαση της μελλούμενης ναυμαχίας και τον δικαιώνουν πλήρως.

Όμως οι στρατηγοί των Αθηναίων τήρησαν στάση υπεροπτική και υποτιμητική απέναντι και στον ίδιο και στο διαγραφόμενο κίνδυνο (= αιτιατόν). Και αυτήν τη διάθεση τους τη δείχνει ο σύντομος και κοφτός, ο οξύς και κελευστικός λόγος, η αντίθεση και το ασύνδετο, που δεν αφήνουν περιθώρια για αμφισβήτηση και κριτική.

Διαφαίνεται, λοιπόν, η πρόθεση του ιστορικού να συνδέσει εσωτερικά τα γεγονότα που αφηγείται και να τα οργανώσει κατά τρόπο αιτιώδη, ώστε να αποκτήσουν ενότητα, συνοχή και αλληλουχία. Έτσι, οι παρατηρήσεις / διαπιστώσεις του Αλκιβιάδη γίνονται το αίτιο που οδηγεί στην παροχή των συμβουλών. Αλλά και αυτές μετασχηματίζονται από αιτιατό σε αίτιο, που προκαλεί νέο αιτιατό, την απόρριψη και την άρνηση.

ΕΝΟΤΗΤΑ 4

ΞΕΝΟΦΩΝΤΟΣ ΕΛΛΗΝΙΚΑ Βιβλίο 2. Κεφάλαιο 1. §27-29

**Το στρατήγημα του Λύσανδρου - Η συντριπτική ήττα των Αθηναίων -
Η σωτηρία του Κόνωνα**

ΚΕΙΜΕΝΟ

§27. Λύσανδρος δ', ἐπεὶ ἦν ἡμέρα πέμπτη ἐπιπλέουσι τοῖς Ἀθηναίοις, εἶπε τοῖς παρ' αὐτοῦ ἐπομένοις, ἐπὰν κατίδωσιν αὐτοὺς ἐκβεβηκότας καὶ ἐσκεδασμένους κατὰ τὴν Χερρόνησον (ὅπερ ἐποίουν πολὺ μᾶλλον καθ' ἐκάστην ἡμέραν, τὰ τε σιτία πόρρωθεν ὠνούμενοι καὶ καταφρονοῦντες δὴ τοῦ

Λυσάνδρου, ὅτι οὐκ ἀντανῆγεν), ἀποπλέοντας τοῦμπαλιν παρ' αὐτὸν ἄραι ἀσπίδα κατὰ μέσον τὸν πλοῦν. Οἱ δὲ ταῦτα ἐποίησαν ὥς ἐκέλευσε.

§28. Λύσανδρος δ' εὐθύς ἐσήμανε τὴν ταχίστην πλεῖν, συμπαρῆει δὲ καὶ Θώραξ τὸ πεζὸν ἔχων. Κόνων δὲ ἰδὼν τὸν ἐπίπλουν, ἐσήμανεν εἰς τὰς ναῦς βοηθεῖν κατὰ κράτος. Διεσκεδασμένων δὲ τῶν ἀνθρώπων, αἱ μὲν τῶν νεῶν δίκροτοι ἦσαν, αἱ δὲ μονόκροτοι, αἱ δὲ παντελῶς κεναί. ἡ δὲ Κόνωνος καὶ ἄλλαι περὶ αὐτὸν ἐπτὰ πλήρεις ἀνήχθησαν ἀθρόαι καὶ ἡ Πάραλος, τὰς δ' ἄλλας πάσας Λύσανδρος ἔλαβε πρὸς τῇ γῇ. Τοὺς δὲ πλείστους ἄνδρας ἐν τῇ γῇ συνέλεξεν. οἱ δὲ καὶ ἔφυγον εἰς τὰ τειχύδρια.

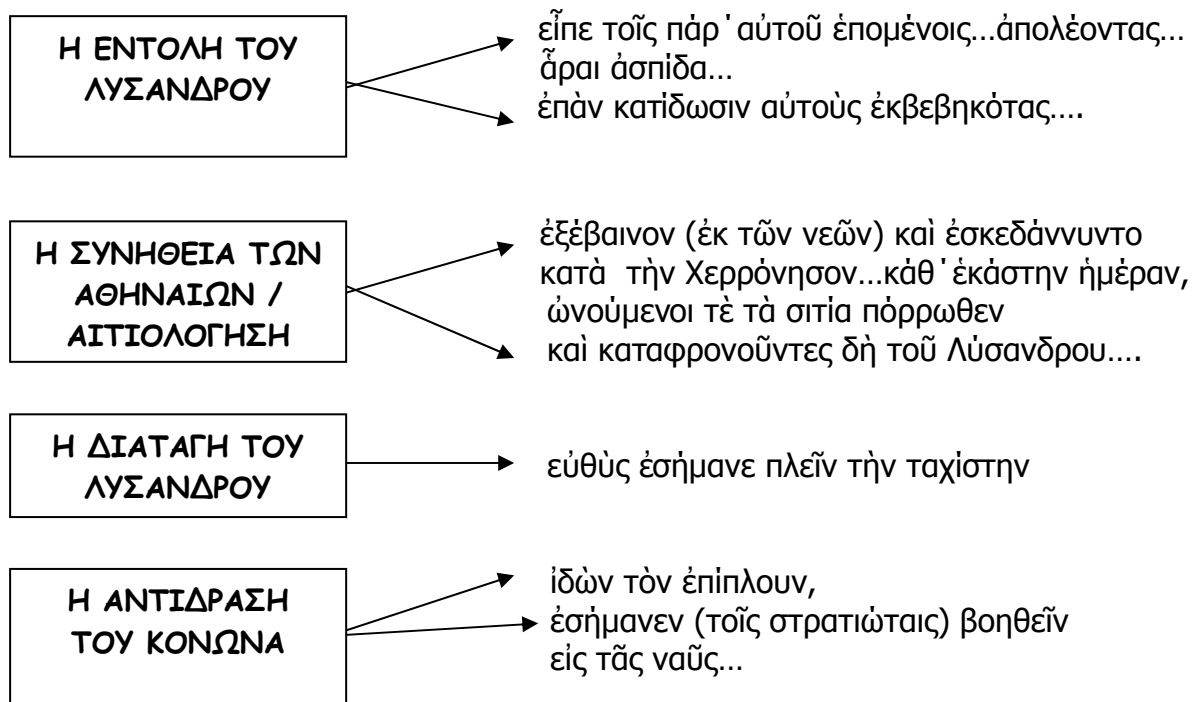
§29. Κόνων δὲ ταῖς ἐννέα ναυσὶ φεύγων, ἐπεὶ ἔγνω τῶν Ἀθηναίων τὰ πράγματα διεφθαρμένα, κατασχὼν ἐπὶ τὴν Ἀβαρνίδα τὴν Λάμψακου ἄκραν ἔλαβεν αὐτόθεν τὰ μεγάλα τῶν Λυσάνδρου νεῶν ἱστία, καὶ αὐτὸς μὲν ὀκτὼ ναυσὶν ἀπέπλευσε παρ' Εὐαγόραν εἰς Κύπρον, ἡ δὲ Πάραλος εἰς τὰς Ἀθήνας, ἀπαγγελοῦσα τὰ γεγονότα.

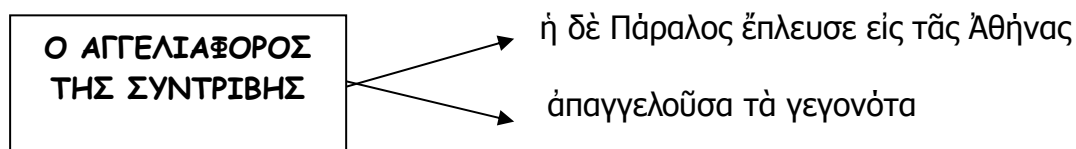
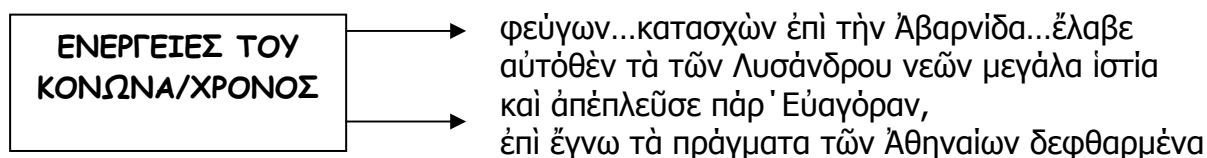
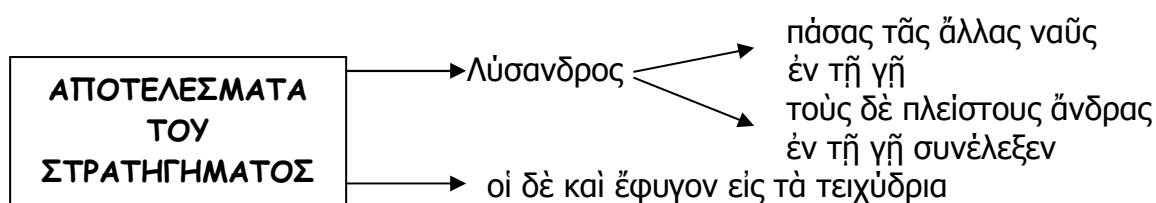
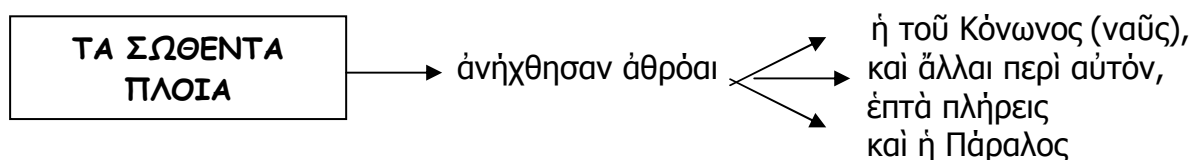
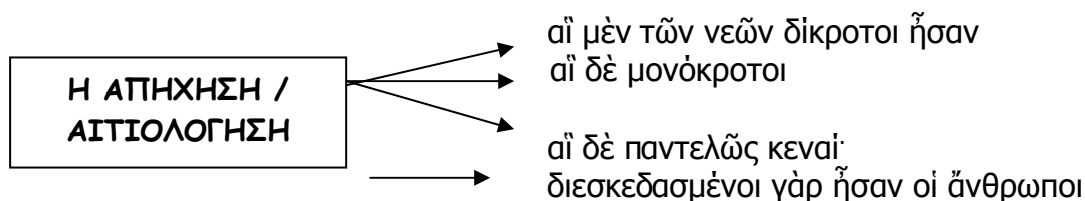
ΚΕΙΜΕΝΟ	ΜΕΤΑΦΡΑΣΗ
§27. Λύσανδρος δ', ἐπεὶ ἦν πέμπτη ἡμέρα τοῖς Ἀθηναίοις ἐπιπλέουσι, εἶπε τοῖς ἐπομένοις [τοῖς Ἀθηναίοις] παρ' αὐτοῦ, ἐπὰν κατίδωσιν αὐτοὺς ἐκβεβηκότας καὶ ἐσκεδασμένους κατὰ τὴν Χερρόνησον (ὅπερ ἐποιοῦν πολὺ μᾶλλον	§27. Ὁ Λύσανδρος τὴν πέμπτη μέρα, αφότου οἱ Ἀθηναῖοι ἐπλεαν εναντίον του, διέταξε αὐτοὺς που κατασκόπευαν τοὺς Ἀθηναίους κατὰ διαταγὴ του, ὅταν δουν αὐτοὺς να ἔχουν ἐπιβιβαστεῖ καὶ νὰ εἶναι διασκορπισμένοι στὴ χερσόνησο (πράγμα ἀκριβῶς που συνήθιζαν

καθ' ἐκάστην ἡμέραν, ώνούμενοι τε πόρρωθεν τὰ σιτία καὶ καταφρονοῦντες δὴ τοῦ Λυσάνδρου, ὅτι οὐκ ἀντανῆγεν), ἀποπλέοντας τοῦμπαλιν παρ' αὐτὸν ἄραι ἀσπίδα κατὰ μέσον τὸν πλοῦν. Οἱ δὲ ταῦτα ἐποίησαν ὥς ἐκέλευσε. §28. Λύσανδρος δ' ἐσήμανε εὐθύς πλεῖν τὴν ταχίστην, συμπαρῆει δὲ καὶ Θώραξ τὸ πεζὸν ἔχων. Κόνων δὲ ἰδὼν τὸν ἐπίπλουν, ἐσήμανεν βοηθεῖν εἰς τὰς ναῦς κατὰ κράτος. τῶν ἀνθρώπων δὲ διεσκεδασμένων, αἱ μὲν τῶν νεῶν ἦσαν δίκροτοι, αἱ δὲ μονόκροτοι, αἱ δὲ παντελῶς κεναί. ἡ δὲ Κόνωνος καὶ ἄλλαι ἑπτὰ περὶ αὐτὸν πλήρεις ἀνήχθησαν ἀθρόαι καὶ ἡ Πάραλος, πάσας δε τὰς ἄλλας Λύσανδρος ἔλαβε πρὸς τῇ γῇ. ἐν τῇ γῇ δὲ συνέλεξεν τοὺς πλείστους ἄνδρας.	να κάνουν κάθε μέρα ὅλο και περισσότερο, γιατί και τα τρόφιμα τα αγόραζαν ἀπὸ μακριά και περιφρονοῦσαν φυσικά τον Λύσανδρο, διότι δεν ἐβγαине ἀπὸ το λιμάνι, για να τους αντιμετωπίσει), να επιστρέψουν με τα πλοία πίσω σ' αὐτόν και να υψώσουν μια ασπίδα στο μέσο της διαδρομῆς. Και αυτοί ἐξετέλεσαν αὐτό, ὅπως τους πρόσταξε. §28. Τότε, ο Λύσανδρος ἔδωσε ἀμέσως σῆμα να ξεκινήσει ο στόλος ολοταχῶς· συμπορευόταν και ο Θώραξ με το πεζικό του. Ο Κόνων, μόλις εἶδε την ἐπιθετικὴ κίνηση των ἐχθρῶν, ἔδωσε ἀμέσως σῆμα (στους στρατιῶτες) να τρέξουν ἀμέσως στα πλοία. Ἐπειδὴ, ὁμως, οἱ ἀνθρωποὶ εἶχαν διασκορπιστεῖ, ἀλλὰ πλοία βρέθηκαν με δύο μόνο σειρές κωπηλάτες, ἀλλὰ με μία και ἀλλὰ ἐντελῶς ἀδεια· μόνο το πλοῖο του Κόνωνα και ἀλλὰ ἐφτά, που βρέθηκαν ἐπανδρωμένα κοντά του, ὅλα μαζί βγήκαν στ' ἀνοιχτά, μαζί και η Πάραλος, ἐνῶ ὅλα τα ἀλλὰ ο Λύσανδρος τα κατέλαβε στην ἀκτὴ. Ἐπίσης, στην ἀκτὴ αἰχμαλώτισε
---	---

οἱ δὲ καὶ ἔφυγον εἰς τὰ τειχύδρια. §29. Κόνων δὲ φεύγων ταῖς ἑννέα ναυσὶ, ἐπεὶ ἔγνω τὰ πράγματα τῶν Ἀθηναίων διεφθαρμένα, κατασχὼν ἐπὶ τὴν Ἀβαρνίδα τὴν ἄκραν Λάμψακου ἔλαβεν αὐτόθεν τὰ μεγάλα ἱστία τῶν ἱστία Λυσάνδρου νεῶν, καὶ αὐτὸς μὲν ὀκτὼ ναυσὶν ἀπέπλευσε εἰς Κύπρον παρ' Εὐαγόραν, ἢ δὲ Πάραλος εἰς τὰς Ἀθήνας, ἀπαγγελοῦσα τὰ γεγονότα.	τους περισσότερους ἄνδρες· μερικοὶ, ὅμως, πρόλαβαν καὶ κατέφυγαν στα μικρά οχυρά τῆς Σηστοῦ. §29. Ο Κόνων, ἐνῷ ἐφευγε με τα ἐννιά πλοία του, ὅταν κατάλαβε ὅτι οἱ Ἀθηναῖοι εἶχαν καταστραφεῖ, αφοῦ προσορμίστηκε στην Ἀβαρνίδα, το ἀκρωτήρι τῆς Λαμψάκου, πήρε ἀπὸ ἐκεῖ τα μεγάλα πανιά τῶν πλοίων τοῦ Λυσάνδρου· καὶ ὁ ἴδιος με τα ὀκτὼ πλοία ἐπλευσε για τὸν Εὐαγόρα τῆς Κύπρου, ἐνῷ ἡ Πάραλος πρὸς τὴν Ἀθήνα, για νὰ ἀναγγεῖλει τὰ γεγονότα.
---	--

ΠΥΡΗΝΙΚΑ ΔΟΜΙΚΑ ΣΤΟΙΧΕΙΑ

ΓΛΩΣΣΙΚΑ

- εἰμί, ἦ / ἦν, ἔσομαι, ἐγενόμην, γέγονα, ἐγεγόνειν
- ἐπιπλέω, ἐπέπλεον, ἐπιπλεύσομαι / ἐπλευσοῦμαι, ἐπέπλευσα, ἐπιπέπλευκα, ἐπεπεπλεύκειν
- λέγω, ἔλεγον, λέξω / ἐρῶ, ἔλεξα / εἶπα / εἶπον, εἶρηκα, εἰρήκειν
- ἔπομαι, εἰπόμην, ἔψομαι, ἐσπόμην, ἠκολούθηκα, ἠκολουθήκειν

- καθοράω-ῶ, καθεώρων, κατόψομαι, κατεῖδον, καθεόρακα /καθεώρακα, καθεωράκειν
- ἐκβαίνω, ἐξέβαινον, ἐκβήσομαι, ἐξέβην, ἐκβέβηκα, ἐξεβεβήκειν
- σκεδάννυμαι, ἐσκεδαννύμην, σκεδασθήσομαι, ἐσκεδασάμην / ἐσκεδάσθην, ἐσκέδασμαι, ἐσκεδάσμην
- ποιῶ, ἐποιοῦν, ποιήσω, ἐποίησα, πεποίηκα, ἐπεποιήκειν
- ὠνοῦμαι, ὠνούμην, ὠνήσομαι / ὠνηθήσομαι, ἐπριάμην / ὠνήθην, ἐώνημαι, ἐωνήμην
- καταφρονῶ, κατεφρόνουν, καταφρονήσω, κατεφρόνησα, καταπεφρόνηκα, κατεπεφρονήκειν
- ἀνταγάγω, ἀντανῆγον, ἀντανάξω, ἀντανῆξα / ἀντανήγαγον, ἀντανῆχα / ἀνταναγήοχα, ἀντανήχειν / ἀνταναγηόχειν / ἀντανηγηόχειν
- ἀποπλέω, ἀπέπλεον, ἀποπλεύσομαι / ἀποπλευσοῦμαι, ἀπέπλευσα, ἀποπέπλευκα, ἀπεπεπλεύκειν
- αἶρω, ἥρον, ἄρῶ, ἥρα, ἥρκα, ἥρκειν
- κελεύω, ἐκέλευον, κελεύσω, ἐκέλευσα, κεκέλευκα, ἐκεκελεύκειν
- σημαίνω, ἐσήμανον, σημαῶ, ἐσήμανα
- πλέω, ἔπλεον, πλεύσομαι/πλευσοῦμαι, ἔπλευσα, πέπλευκα, ἐπεπλεύκειν
- συμπαρέχομαι / συμπάριμι, συμπαρηρχόμην / συμπαρῆα/ συμπαρήειν, συμπάριμι, συμπαρῆλθον, συμπαρελήλυθα, συμπαρεληλύθειν
- ἔχω, εἶχον, ἔξω / σχήσω, ἔσχον, ἔσχηκα, ἔσχήκειν
- ὁρῶ, ἐώρων, ὄψομαι, εἶδον, ἐόρακα / ἐώρακα, ἐωράκειν
- βοηθῶ, ἐβοήθουν, βοηθήσω, ἐβοήθησα, βεβοήθηκα, ἐβεβοηθήκειν
- διασκεδάννυμαι, διεσκεδαννύμην, διασκεδασθήσομαι, διεσκεδασάμην / διεσκεδάσθην, διεσκέδασμαι, διεσκεδάσμην
- ἀνάγομαι, ἀνηγόμεν, ἀνάξομαι / ἀναχθήσομαι, ἀνηγαγόμεν / ἀνήχθην, ἀνήγμαι, ἀνήγμην
- λαμβάνω, ἐλάμβανον, λήψομαι, ἔλαβον, εἵληφα, εἵλήφειν
- συλλέγω, συνέλεγον, συλλέξω, συνέλεξα, συνείλοχα, συνειλόχην

- φεύγω, ἔφευγον, φεύξομαι / φευξοῦμαι, ἔφυγον, πέφευγα, ἐπεφεύγειν
- γινώσκω, ἐγίγνωσκον, γνώσομαι, ἔγνων, ἔγνωκα, ἐγνώκειν
- διαφθείρομαι, διεφθειρόμην, διαφθεροῦμαι / διαφθαρῆσομαι, διεφθάρην, διέφθαρμαι / διέφθορα, διεφθάρμην / διαφθόρειν
- κατέχω, κατεῖχον, κατέξω / κατασχῆσω, κατέσχον, κατέσχηκα, κατεσχῆκειν
- ἀπαγγέλλω, ἀπήγγελλον, ἀπαγγελλῶ, ἀπήγγειλα / ἀπήγγελον, ἀπήγγελκα, ἀπηγγέλκειν
- γίνομαι, ἐγινόμην, γενήσομαι / γενηθήσομαι, ἐγενόμην / ἐγενήθην, γέγονα / γεγένημαι, ἐγεγόνειν / ἐγεγενήμην

ΕΡΜΗΝΕΥΤΙΚΗ ΠΡΟΣΕΓΓΙΣΗ

Ο Λύσανδρος είχε συλλέξει βέβαια ασφαλείς πληροφορίες το προηγούμενο τετραήμερο για τις συνήθειες των Αθηναίων, αλλά ήθελε να τις επιβεβαιώσει ακόμα και την τελευταία ημέρα, γεγονός που μαρτυρεί τις στρατιωτικές του ικανότητες. Έτσι, η πρόταξη του (*ἡμέρα πέμπτη*) δείχνει την επίμονη και συστηματική εφαρμογή του στρατηγήματος του, προκειμένου να επιτύχει ένα θρίαμβο.

Ο αιφνιδιασμός του Λύσανδρου πέτυχε απόλυτα και αυτό φαίνεται από την απεγνωσμένη προσπάθεια του Κόνωνα να προλάβει την επερχόμενη καταστροφή, αλλά και των άλλων που αλλόφρονες τρέχουν στα πλοία τους· όμως, μάταια. Η καταστροφή του αθηναϊκού στόλου είναι ολοσχερής, αφού λίγοι μπόρεσαν να σωθούν. Αξίζει, ωστόσο, να τονιστεί η παράτολμη αλλά ευφυής ενέργεια του Κόνωνα που, μέσα στον πανικό και τη σύγχυση, άρπαξε τα μεγάλα ιστία των αντιπάλων, γεγονός που εξασφάλισε τη σωτηρία στα εννιά πλοία. Στην Πάραλο απέμεινε το θλιβερό προνόμιο να αναγγείλει την καταστροφή.

Διαπιστώνουμε, λοιπόν, ότι η αφήγηση συντίθεται από εναλλασσόμενες / διαδοχικές φάσεις, Έτσι, στην αρχή έχουμε φαινομενική στασιμότητα, ακινησία και αμεριμνησία, που, όμως, γρήγορα αντικαθίσταται από έντονη κινητικότητα, όταν δίνεται το σύνθημα της επίθεσης και οι δύο αντίπαλοι συμπλέκονται σε άνισο και αποφασιστικής σημασίας αγώνα. Η ταχύτητα της εξέλιξης των γεγονότων συνθέτει έναν ενιαίο εποπτικό πίνακα που αποτυπώνει ανάγλυφα την πανωλεθρία των Αθηναίων. Ακόμα, όλες οι συνθήκες και οι φάσεις της συμπλοκής και της συντριβής των Αθηναίων δένονται εσωτερικά με αιτιώδη σχέση (αιτίου - αιτιατού). Έτσι, η υπεροψία

οδηγεί στην απρονοησία και τη διασπορά, η κατασκοπεία στο προειδοποιητικό σήμα, η διαταγή του Λύσανδρου στην επιδρομή, η επίθεση στην αλλοφροσύνη και την πανωλεθρία, η ευφυής κίνηση του Κόνωνα στη σωτηρία.

ΕΝΟΤΗΤΑ 5

ΞΕΝΟΦΩΝΤΟΣ ΕΛΛΗΝΙΚΑ Βιβλίο 2. Κεφάλαιο 1. §30-32

Η επιστροφή των νικητών στη Λάμψακο·
Η δίκη και η εκτέλεση των αιχμαλώτων

ΚΕΙΜΕΝΟ

§30. Λύσανδρος δὲ τὰς τὲ ναῦς καὶ τοὺς αἰχμαλώτους καὶ ἄλλα πάντα εἰς Λάμψακον ἀπήγαγεν, ἔλαβεν δὲ καὶ τῶν στρατηγῶν ἄλλους τὲ καὶ Φιλοκλέα καὶ Ἀδείμαντον. Ἦι δ' ἡμέρᾳ ταῦτα κατειργάσατο, ἔπεμψε Θεόπομπον τὸν Μιλήσιον ληστήν εἰς Λακεδαίμονα, ἀπαγγελοῦντα τὰ γεγονότα. ὃς ἀφικόμενος τριταῖος ἀπήγγειλε.

§31. Μετὰ δὲ ταῦτα Λύσανδρος ἀθροίσας τοὺς συμμάχους ἐκέλευσε βουλευέσθαι περὶ τῶν αἰχμαλώτων. Ἐνταῦθα δὴ κατηγορίαι ἐγίγνοντο πολλαὶ τῶν Ἀθηναίων, ἃ τὲ ἤδη παρεννομήκεσαν καὶ ἃ ἐψηφισμένοι ἦσαν ποιεῖν, εἰ κρατήσκειαν τῇ ναυμαχίᾳ, τὴν δεξιὰν χεῖρα ἀποκόπτειν τῶν ζωγρηθέντων πάντων, καὶ ὅτι λαβόντες δύο τριήρεις, Κορινθίαν καὶ Ἀνδρίαν, τοὺς ἄνδρες ἐξ αὐτῶν πάντας κατακρημνίσκειαν. Φιλοκλῆς δ' ἦν στρατηγὸς τῶν Ἀθηναίων, ὃς τούτους διέφθειρεν.

§32. Ἐλέγετο δὲ καὶ ἄλλα πολλὰ, καὶ ἔδοξεν ἀποκτεῖναι τῶν αἰχμαλώτων ὅσοι ἦσαν Ἀθηναῖοι πλην Ἀδεϊμάντου, ὅτι μόνος ἐπέλαβετο ἐν τῇ ἐκκλησίᾳ τοῦ περὶ τῆς ἀποτομῆς τῶν χειρῶν ψηφίσματος. ἡτιάθη μέντοι ὑπὸ τινων προδοῦναι τὰς ναῦς. Λύσανδρος δὲ Φιλοκλέα πρῶτον ἐρωτήσας, ὃς τοὺς Ἀνδρίους καὶ Κορινθίους κατεκρήμνισε, τί εἴη ἄξιος παθεῖν ἀρξάμενος εἰς Ἑλληνας παρανομεῖν, ἀπέσφαξεν.

ΚΕΙΜΕΝΟ	ΜΕΤΑΦΡΑΣΗ
§30. Λύσανδρος δὲ ἀπήγαγεν εἰς Λάμψακον τὰς τὲ ναῦς καὶ τοὺς αἰχμαλώτους καὶ τᾶλλα πάντα, ἔλαβεν δὲ καὶ τῶν στρατηγῶν ἄλλους τὲ καὶ Φιλοκλέα καὶ Ἀδεΐμαντον. Ἦι δ' ἡμέρᾳ κατειργάσατο ταῦτα, ἔπεμψε εἰς Λακεδαιμόνα Θεόπομπον τὸν Μιλήσιον ληστήν, ἀπαγγελοῦντα τὰ γεγονότα. ὃς ἀφικόμενος τριταῖος ἀπήγγειλε.	§30. Ὁ Λύσανδρος μετέφερε στη Λάμψακο καὶ τὰ πλοία καὶ τοὺς αἰχμαλώτους καὶ κάθε εἶδους λάφυρα καὶ συνέλαβε μερικοὺς στρατηγούς καὶ ἀνάμεσά τοὺς τὸ Φιλοκλή καὶ τὸν Ἀδεΐμαντο. Τὴν ἴδια μέρα μάλιστα ποὺ κατόρθωσε αὐτὰ ἐστειλε στη Σπάρτη τὸν Θεόπομπο, τὸν Μιλήσιο ληστή, γιὰ νὰ ἀναγγεῖλει τὰ γεγονότα, ὁ ὁποῖος ἐφτάσε ἐκεῖ ὕστερα ἀπὸ τρεῖς μέρες καὶ τὰ ἀνακοίνωσε.
§31. Μετὰ δὲ ταῦτα Λύσανδρος ἀθροίσας τοὺς συμμάχους ἐκέλευσε βουλευέσθαι περὶ τῶν αἰχμαλώτων. Ἐνταῦθα δὴ ἐγίγνοντο πολλαὶ κατηγορίαι τῶν Ἀθηναίων, ἃ τὲ ἤδη παρενενομήκεσαν	§31. Ὑστερα ὁ Λύσανδρος, αὐτοὺς συγκέντρωσε τοὺς συμμάχους, τοὺς εἶπε νὰ ανταλλάξουν ἀπόψεις καὶ νὰ αποφασίσουν γιὰ τοὺς αἰχμαλώτους. Τότε, λοιπόν, διατυπώνονταν πολλὲς κατηγορίες γιὰ τοὺς Ἀθηναίους, ποῖα δηλαδὴ ἐγκλήματα πολέμου

καὶ ἃ ἐψηφισμένοι ἦσαν ποιεῖν, εἰ κρατήσειαν τῇ ναυμαχίᾳ, ἀποκόπτειν τὴν δεξιὰν χεῖρα πάντων τῶν ζωγρηθέντων, καὶ ὅτι λαβόντες δύο τριήρεις, Κορινθίαν καὶ Ἀνδρίαν, κατακρημνίσειαν ἐξ αὐτῶν πάντας τοὺς ἄνδρες. στρατηγὸς δὲ τῶν Ἀθηναίων, ὃς διέφθειρεν τούτους , ἦν Φιλοκλῆς. §32. Ἐλέγετο δὲ καὶ ἄλλα πολλά, καὶ ἔδοξεν ἀποκτεῖναι ὅσοι τῶν αἰχμαλώτων ἦσαν Ἀθηναῖοι πλὴν Ἀδεϊμάντου, ὅτι μόνος ἐν τῇ ἐκκλησίᾳ ἐπέλαβετο τοῦ ψηφίσματος περὶ τῆς ἀποτομῆς τῶν χειρῶν. ἡτιάθη μέντοι ὑπὸ τινων προδοῦναι τὰς ναῦς. Λύσανδρος δὲ ἐρωτήσας πρῶτον Φιλοκλέα, ὃς κατεκρήμνισε τοὺς Ἀνδρίους καὶ Κορινθίους, τί ἄξιος εἶη παθεῖν ἀρξάμενος παρανομεῖν εἰς Ἑλλήνας, ἀπέσφαξεν.	ἤδη εἶχαν διαπράξει καὶ τι εἶχαν αποφασίσει να κάνουν, αν νικήσουν στη ναυμαχία, να ἀποκόψουν δηλ. το δεξί χέρι ὅλων ὅσοι θα πιάνονταν ζωντανοί, καὶ ὅτι, ὅταν ἐπιασαν / κυρίεψαν δύο τριήρεις, τὴ μια ἀπὸ τὴν Κόρινθο καὶ τὴν ἄλλη ἀπὸ τὴν Ἄνδρο, πέταξαν στὴ θάλασσα ὅλους τοὺς ἄνδρες ἀπ' αὐτές. Ὁ στρατηγὸς τῶν Ἀθηναίων που τοὺς ἐξόντωσε ἦταν ὁ Φιλοκλῆς. §32. Διατυπώνονταν καὶ ἄλλες πολλές κατηγορίες καὶ φάνηκε καλὸ νὰ σκοτώσουν ὅσους αἰχμαλώτους ἦταν Ἀθηναῖοι, εκτὸς ἀπὸ τὸν Ἀδεΐμαντο, γιατὶ μόνον αὐτὸς στὴν ἐκκλησία τοῦ δήμου ἦταν ἀντίθετος στὴν ἀπόφαση γιὰ τὴν ἀποκοπὴ τῶν χειρῶν· κατηγορήθηκε, ὁμως, ἀπὸ μερικοῦς ὅτι πρόδωσε τὸ στόλο. Ὁ Λύσανδρος, ἀφοῦ ρώτησε πρῶτα τὸν Φιλοκλή, που ἐρίξε στὴ θάλασσα τοὺς Ἀνδρίους καὶ τοὺς Κορινθίους, ποια τιμωρία τοῦ ἀξίζε νὰ υποστεί, ἐπειδὴ πρῶτος ἀρχισε νὰ παραβαίνει τοὺς νόμους κατὰ τῶν Ἑλλήνων, τὸν ἐσφαξε.
--	--

ΠΥΡΗΝΙΚΑ ΔΟΜΙΚΑ ΣΤΟΙΧΕΙΑ

ΓΛΩΣΣΙΚΑ

- ἀπάγω, ἀπήγον, ἀπάξω, ἀπήξα / ἀπήγαγον, ἀπήχα/ἀπαγήοχα, ἀπήχειν / ἀπαγήοχειν / ἀπηγήοχειν

- λαμβάνω, ἐλάμβανον, λήψομαι, ἔλαβον, εἵληφα, εἵληφειν
- κατεργάζομαι, κατειργαζόμεν, κατεργάσομαι / κατεργασθήσομαι, κατειργασάμεν / κατειργάσθην, κατείργασμαι, κατειργάσμεν
- πέμπω, ἔπεμπον, πέμψω, ἔπεμψα, πέπομφο, ἐπεπόμφειν
- ἀπαγγέλλω, ἀπήγγελλον, ἀπαγγελλῶ, ἀπήγγειλα / ἀπήγγελον, ἀπήγγελκα, ἀπηγγέλκειν
- γίγνομαι, ἐγινόνμεν, γενήσομαι / γενηθήσομαι, ἐγενόνμεν / ἐγενήθην, γέγονα / γεγένημαι, ἐγεγόνειν / ἐγεγενήμεν
- ἀφικνούμαι, ἀφικνούμεν, ἀφίξομαι, ἀφικόμεν, ἀφῖγμαι, ἀφίγμεν
- ἀθροίζω, ἤθροιζον, ἀθροίσω, ἤθροισα, ἤθροικα, ἠθροίκειν
- κελεύω, ἐκέλευον, κελεύσω, ἐκέλευσα, κεκέλευκα, ἐκεκελεύκειν
- βουλεύομαι, ἐβουλευόμεν, βουλεύσομαι / βουλευθήσομαι, ἐβουλεύσάμεν / ἐβουλευθην, βεβούλευμαι, ἐβεβουλεύμεν
- παρανομῶ, παρενόμουν, παρανομήσω, παρενόμησα, παρανενόμηκα, παρενενομήκειν
- ψηφίζομαι, ἐψηφιζόμεν, ψηφιοῦμαι / ψηφισθήσομαι, ἐψηφισάμεν / ἐψηφίσθην, ἐψηφισμαι, ἐψηφίσμεν
- ποιῶ, ἐποιοῦν, ποιήσω, ἐποίησα, πεποίηκα, ἐπεποιήκειν
- κρατῶ, ἐκράτουν, κρατήσω, ἐκράτησα, κεκράτηκα, ἐκεκρατήκειν
- ἀποκόπτω, ἀπέκοπτον, ἀποκόψω, ἀπέκοψα, ἀποκέκοφα, ἀπεκεκόφειν
- ζωγροῦμαι, ἐζωγρούμεν, ζωγρηθήσομαι, ἐζωγρήθην, ἐζώγρημαι
- κατακρημνίζω, κατεκρήμνιζον, κατακρημνιῶ, κατεκρήμνισα
- διαφθείρω, διέφθειρον, διαφθερῶ, διέφθειρα, διέφθαγκα, διεφθάρκειν
- λέγομαι, ἐλεγόμεν, ῥηθήσομαι / λεχθήσομαι, ἐρρήθην / ἐλέχθην, εἶρημαι / ἐλέγμαι, εἶρήμεν / ἐλελέγμεν
- δοκεῖ, ἐδόκει, δόξει, ἔδοξε, δέδοκται / δεδογμένον ἐστί, ἐδέδοκτο / δεδογμένον ἦν

- ἀποκτείνω / ἀποκτίννυμι, ἀπέκτεινον / ἀπεκτίννυν, ἀποκτενῶ, ἀπέκτεινα / ἀπέκτανον, ἀπέκτονα, ἀπεκτόνειν
- εἰμί, ἦ / ἦν, ἔσομαι, ἐγενόμην, γέγονα, ἐγεγόνειν
- ἐπιλαμβάνομαι, ἐπελαμβάνομην, ἐπιληφθήσομαι, ἐπελαβόμην / ἐπελήφθην, ἐπείλημμαι, ἐπειλήμμην
- αἰτιῶμαι, ἠτιώμην, αἰτιάσομαι, ἠτιασάμην, / ἠτιάθην, ἠτίαμαι, ἠτιάμην
- προδίδωμι, προεδίδουν, προδῶσω, προέδωκα, προδέδωκα, προεδεδῶκειν
- ἐρωτῶ, ἠρώτων, ἐρωτήσω / ἐρήσομαι, ἠρώτησα / ἠρόμην, ἠρώτηκα, ἠρωτήκειν
- πάσχω, ἔπασχον, πείσομαι, ἔπαθον, πέπονθα, ἐπεπόνθειν
- ἄρχομαι, ἠρχόμην, ἄρξομαι / ἀρχθήσομαι, ἠρξάμην / ἤρχθην, ἤργμαι, ἤρμην
- ἀποσφάττω / ἀποσφάζω, ἀπέσφαττον / ἀπέσφαζον, ἀποσφάξω, ἀπέσφαξα, ἀπέσφακα, ἀπεσφάκειν

ΕΡΜΗΝΕΥΤΙΚΗ ΠΡΟΣΕΓΓΙΣΗ

Ο Λύσανδρος, νικητής και τροπαιούχος, μεταφέρει στη Λάμψακο πλοία, αιχμαλώτους και λάφυρα. Το δίκαιο του πολέμου του δίνει το δικαίωμα αυτό. Ταυτόχρονα, περιχαρής και υπερήφανος για την περίλαμπρη νίκη του ενημερώνει σχετικά τη Σπάρτη. Αυτή η αναγγελία του θριάμβου του, που προοικονομεί το τέλος του πολέμου, «ανεβάζει τις μετοχές» του Λύσανδρου που γίνεται έτσι εθνικός ήρωας της Σπάρτης. Ωστόσο, αμέσως μετά τη νίκη αρχίζουν για το Λύσανδρο νέες δυσκολίες που αφορούν την τύχη των αιχμαλώτων, φυσικά και των στρατηγών που σφραγίζουν την επιτυχία του. Το ζήτημα είναι ιδιαίτερα σοβαρό, γιατί οι αιχμάλωτοι είναι πολλοί, μερικοί μάλιστα και ονομαστοί, και το κλίμα βαρύ από εμπάθεια και εκδικητική μανία. Η ευθύνη, λοιπόν, είναι μεγάλη και δε θέλει να την επωμισθεί προσωπικά. Γι' αυτό και συγκαλεί πολεμικό συμβούλιο των συμμάχων, ώστε η απόφαση να είναι κοινή. Παράλληλα με τη στάση του αυτή, δείχνει μια επίφαση δημοκρατικότητας, με την οποία επιχειρεί να παρουσιάσει τη δική του απόφαση για την εκτέλεση των αιχμαλώτων ως προϊόν συλλογικής ευθύνης. Οι οδυνηρές αναμνήσεις και οι τραυματικές εμπειρίες του πολέμου φορτίζουν περισσότερο την τεταμένη ατμόσφαιρα και οξύνουν τα πάθη, αφού άλλωστε ο πόλεμος είναι δάσκαλος της βίας. Και ο πρώτος που δοκίμασε το μένος των

Λακεδαιμονίων και των συμμάχων τους ήταν ο Φιλοκλής, στον οποίο εξάντλησαν τη σκληρότητα και την απανθρωπιά τους, ώστε με το θάνατό του να ικανοποιήσει τις ψυχές των θυμάτων του. Η τίση διαδέχτηκε την ύβρη, χωρίς, ωστόσο, να δικαιολογείται ηθικά.

Από το θάνατο γλίτωσε μόνο ο Αδείμαντος. Αυτή η εξαίρεση του από την ομαδική εκτέλεση όλων των αιχμάλωτων Αθηναίων παρουσιάζεται ως επιβράβευση της μετριοπαθούς στάσης του στην εκκλησία του δήμου (ότι μόνος έπελάβετο...): παράλληλα δικαιολογεί τη σκληρή απόφαση, που ωστόσο κάμπτεται μπροστά στη σύνεση και τον ανθρωπισμό του Αδείμαντου. Πάντως, η εξαίρεση αυτή δεν απαλλάσσει τους Λακεδαιμονίους από την ευθύνη και το στίγμα του αποτρόπαιου αυτού ομαδικού εγκλήματος σε βάρος ανυπεράσπιστων αιχμαλώτων, που ήταν και οι ίδιοι θύματα του πολέμου. Η απάνθρωπη αυτή πράξη συναγωνίζεται τις βαρβαρότητες των Αθηναίων όμως ποτέ «το κακό δε θεραπεύεται με το κακό». Έτσι, και οι Λακεδαιμόνιοι παραβίασαν άγραφους νόμους και καθιερωμένους, πανελλήνια, θεσμούς για την τύχη των αιχμαλώτων. Γι' αυτό είναι και αυτοί εγκληματίες πολέμου. Ο πόλεμος δεν προκαλεί μόνο υλικές ζημιές, τραυματισμούς και θανάτους. Το μεγαλύτερο κακό που επιφέρει με την αγριότητα του είναι η ψυχική και ηθική φθορά. Γι' αυτό και οι εμπόλεμοι, παρακινημένοι από την απάνθρωπη φύση του, συναγωνίζονται σε θηριωδίες και βιαιότητες, σε ωμότητες και κυνισμό. Στη νοσηρή κατάσταση του πολέμου επέρχεται διαστροφή του ήθους και ανατροπή των αξιών, αυθαιρεσία και κατίσχυση του δικαίου του ισχυρότερου.

ΕΝΟΤΗΤΑ 6

ΞΕΝΟΦΩΝΤΟΣ ΕΛΛΗΝΙΚΑ Βιβλίο 2. Κεφάλαιο 2. §1-4

Προετοιμασίες του Λυσάνδρου για πλήρη αποκλεισμό της Αθήνας.

Η αναγγελία της καταστροφής. Η αντίδραση των Αθηναίων

ΚΕΙΜΕΝΟ

§1. Ἐπεὶ δὲ τὰ ἐν τῇ Λαμψάκῳ κατεστήσατο, ἔπλει ἐπὶ τὸ Βυζάντιον καὶ Καλχηδὼνα. Οἱ δ' αὐτὸν ὑπεδέχοντο, τοὺς τῶν Ἀθηναίων φρουροὺς ὑποσπόνδους ἀφέντες. οἱ δὲ προδόντες Ἀλκιβιάδῃ τὸ Βυζάντιον τότε μὲν ἔφυγον εἰς τὸν Πόντον, ὕστερον δ' εἰς Ἀθήνας καὶ ἐγένοντο Ἀθηναῖοι.

§2. Λύσανδρος δὲ τοὺς τε φρουροὺς τῶν Ἀθηναίων καὶ εἴ τινα που ἄλλον ἴδοι Ἀθηναῖον, ἀπέπεμπεν εἰς τὰς Ἀθήνας, διδοὺς ἐκεῖσε μόνο πλέουσιν ἀσφάλειαν, ἄλλοθι δ' οὐ, εἰδὼς ὅτι ὅσῳ ἂν πλείους συλλεγῶσιν εἰς τὸ ἄστυ καὶ τὸν Πειραιᾶ, θᾶπτον τῶν ἐπιτηδείων ἔνδειαν ἔσεσθαι. Καταλιπὼν δὲ Βυζαντίου καὶ Καλχηδόνοσ Σθενέλασιν ἄρμοστήν Λάκωνα, αὐτὸς ἀποπλεύσας εἰς Λάμψακον τὰς ναῦς ἐπεσκεύαζεν.

§3. Ἐν δὲ ταῖς Ἀθήναις τῆς Παράλου ἀφικομένης νυκτὸς ἐλέγετο ἡ συμφορὰ, καὶ οἰμωγὴ ἐκ τοῦ Πειραιῶς διὰ τῶν μακρῶν τειχῶν εἰς ἄστυ διῆκεν, ὁ ἕτερος τῷ ἑτέρῳ παραγγέλλων. ὥστ' ἐκείνης τῆς νυκτὸς οὐδεὶς ἐκοιμήθη, οὐ μόνον τοὺς ἀπολωλότας πενθοῦντες, ἀλλὰ πολὺ μᾶλλον ἔτι αὐτοὶ ἑαυτοὺς, πείσεσθαι νομίζοντες οἷα ἐποίησαν Μηλίουσ τε Λακεδαιμονίων ἀποίκους ὄντας, κρατήσαντες πολιορκίᾳ, καὶ Ἰστιαίας καὶ Σκιωναίουσ καὶ Τορωναίουσ καὶ Αἰγινήτας καὶ ἄλλουσ πολλοὺς τῶν Ἑλλήνων.

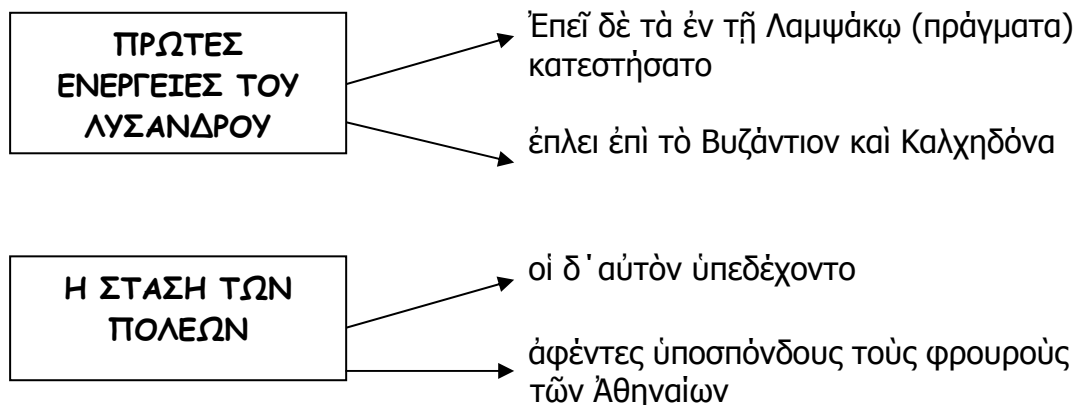
§4. Τῇ δ' ὑστεραίᾳ ἐκκλησίαν ἐποίησαν ἐν ᾗ ἔδοξε τοὺς τε λιμένας ἀποχωῶσαι πλὴν ἐνὸς καὶ τὰ τείχη εὐτρεπίζεῖν καὶ φυλακὰς ἐφιστάναι καὶ τᾶλλα πάντα ὡς εἰς πολιορκίαν παρασκευάζειν τὴν πόλιν.

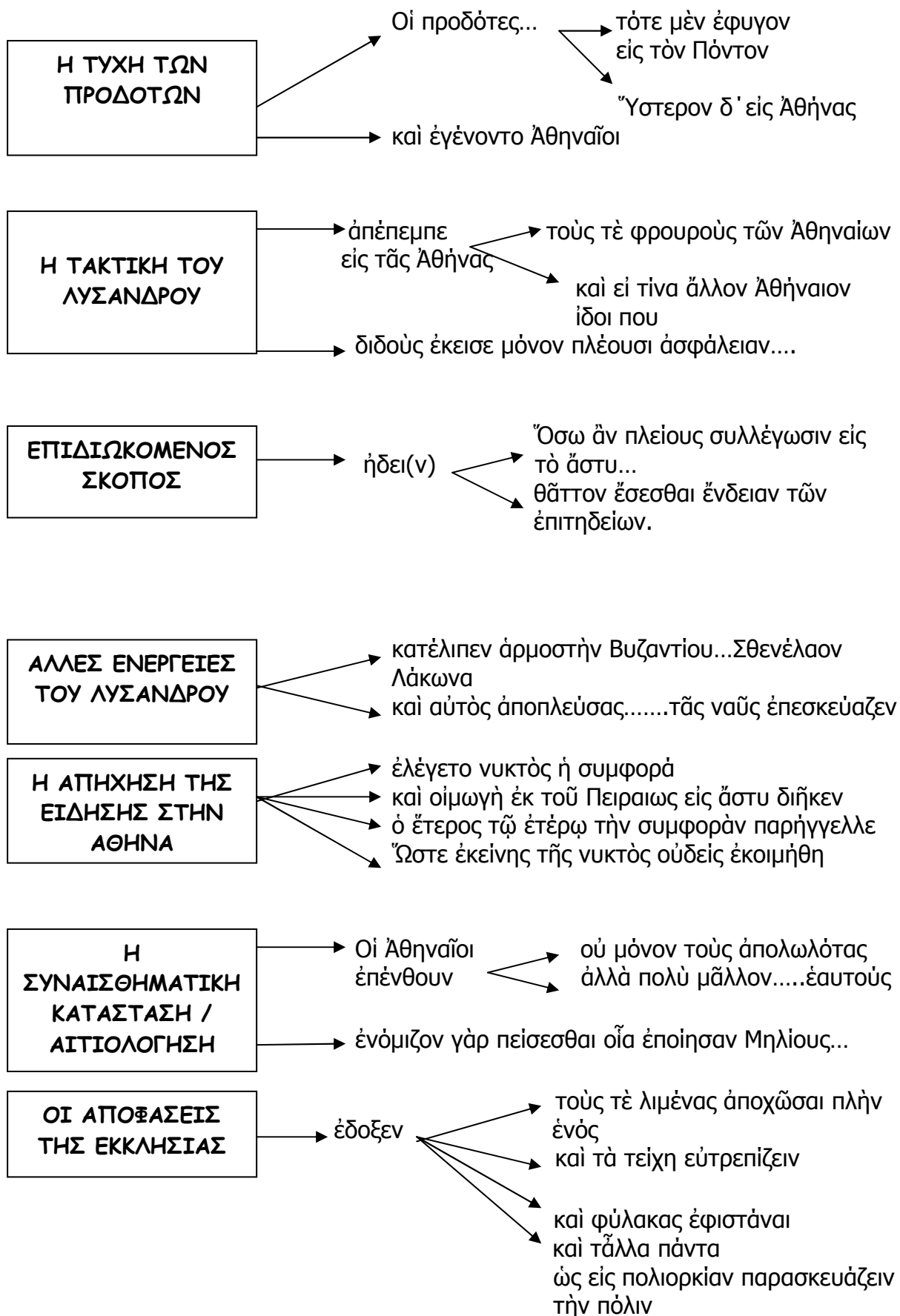
ΚΕΙΜΕΝΟ	ΜΕΤΑΦΡΑΣΗ
§1. Ἐπεὶ δὲ [Λύσανδρος] κατεστήσατο τὰ ἐν τῇ Λαμψάκῳ, ἔπλει ἐπὶ τὸ Βυζάντιον καὶ Καλχηδόνα. Οἱ δ' αὐτὸν ὑπεδέχοντο, ἀφέντες ὑποσπόνδους	§1. Αφού ο Λύσανδρος ρύθμισε την κατάσταση στη Λάμψακο, ἐπλευσε ἐναντίον του Βυζαντίου καὶ της Καλχηδόνας. Οἱ κάτοικοι (αὐτῶν των πόλεων) τον δέχτηκαν, αφού ἀφῆσαν να φύγουν με ἐπίσημη συμφωνία οἱ φρουροὶ των Ἀθηναίων.

τοὺς φρουροὺς τῶν Ἀθηναίων. οἱ δὲ προδόντες τὸ Βυζάντιον Ἀλκιβιάδῃ τότε μὲν ἔφυγον εἰς τὸν Πόντον, ὕστερον δ' εἰς Ἀθήνας καὶ ἐγένοντο Ἀθηναῖοι. §2. Λύσανδρος δὲ ἀπέπεμπεν εἰς τὰς Ἀθήνας τοὺς τε φρουροὺς τῶν Ἀθηναίων καὶ εἴ που ἴδοι τινὰ ἄλλον Ἀθηναῖον, διδούς ἀσφάλειαν [τοῖς] πλέουσιν μόνον ἐκεῖσε, ἄλλοθι δ' οὐ, εἰδὼς ὅτι ὅσῳ ἂν πλείους συλλεγῶσιν εἰς τὸ ἄστυ καὶ τὸν Πειραιᾶ, θᾶπτον ἔσεσθαι ἔνδειαν τῶν ἐπιτηδείων. Καταλιπὼν δὲ ἄρμοσθην Βυζαντίου καὶ Καλχηδόνας Σθενέλαον Λάκωνα, αὐτὸς ἀποπλεύσας εἰς Λάμψακον τὰς ναυὺς ἐπεσκεύαζεν. §3. ἀφικομένης τῆς Παράλου νυκτὸς ἐν δὲ ταῖς Ἀθήναις ἐλέγετο ἡ συμφορά, καὶ οἰμωγὴ ἐκ τοῦ Πειραιῶς διῆκεν εἰς ἄστυ διὰ τῶν μακρῶν τειχῶν, παραγγέλλων ὁ ἕτερος τῷ ἑτέρῳ. ὥστ' ἐκείνης τῆς νυκτὸς οὐδεὶς ἐκοιμήθη, πενθοῦντες	αυτοί, πάλι, που παρέδωσαν με προδοσία τὸ Βυζάντιον στὸν Ἀλκιβιάδῃ, τότε κατέφυγαν πρῶτα στὸν Πόντο, ὑστερὰ στὴν Ἀθήνα καὶ ἐγέναν Ἀθηναῖοι πολῖτες. §2. Ὁ Λύσανδρος ἐστελνε στὴν Ἀθήνα καὶ τοὺς φρουροὺς τῶν Ἀθηναίων καὶ οἳποιοῦνδήποτε ἄλλον Ἀθηναῖο ἐβλεπε κάπου, δίνοντας ἀσφάλεια σ' αὐτοὺς ποὺ ἐπλεον μόνο γιὰ ἐκεῖ καὶ ὄχι γιὰ ἄλλο μέρος, γιατὶ γινώριζε ὅτι, ὅσο περισσότεροι θὰ συγκεντρωθοῦν στὴν πόλιν τῆς Ἀθήνας καὶ στὸν Πειραιᾶ, (τόσο) γρηγορότερα θὰ προκύψει ἐλλειψη τῶν ἐφοδίων. Καὶ ἀφοῦ ἀφήσῃ ὡς ἀρμοστή στὸ Βυζάντιον καὶ τὴν Καλχηδόνα τὸ Σθενέλαο τὸ Λάκωνα, ὁ ἴδιος ἐπέστρεψε στὴ Λάμψακο καὶ ἀρχίσῃ νὰ ἐπισκευάζει τὰ πλοῖα τοῦ. §3. Ὃταν ἡ Πάραλος ἐφτάσῃ νύχτα στὴν Ἀθήνα, διαδιδόταν ἡ συμφορά, καὶ ὁ Θρήνος ἐφάνε στὴν πόλιν ἀπὸ τὸν Πειραιᾶ μέσα ἀπὸ τὰ μακρὰ τεῖχη, καθὼς ἀνήγγελλε (τὴν εἶδηση) ὁ ἓνας στὸν ἄλλον· ἐτσι, ἐκεῖνη τὴ νύχτα κανένας δὲν κοιμήθηκε, γιατὶ θρηνοῦσαν
---	---

οὐ μόνον τοὺς ἀπολωλότας, ἀλλὰ πολὺ μᾶλλον ἔτι αὐτοὶ ἑαυτοὺς, νομίζοντες πείσεσθαι οἷα ἐποίησαν Μηλίου τε ὄντας ἀποίκους Λακεδαιμονίων, κρατήσαντες πολιορκία, καὶ Ἰστιαίας καὶ Σκιωναίους καὶ Τορωναίους καὶ Αἰγινήτας καὶ ἄλλους πολλοὺς τῶν Ἑλλήνων. §4. Τῇ δ' ὑστεραία ἐποίησαν ἐκκλησίαν ἐν ᾗ ἔδοξε ἀποχωῶσαι τὲ τοὺς λιμένας πλὴν ἐνὸς καὶ εὐτρεπίζειν τὰ τεῖχη καὶ ἐφιστάναι φυλακὰς καὶ παρασκευάζειν τὴν πόλιν πάντα ἄλλα ὥς εἰς πολιορκίαν.	ὄχι μόνο ὅσους εἶχαν χαθεῖ, ἀλλὰ πολὺ περισσότερο ἀκόμα οἱ ἴδιοι τοὺς εαυτοὺς τοὺς, γιατὶ νόμιζαν ὅτι θα πάθουν σαν κι αὐτὰ που ἔκαναν στοὺς κατοίκους τῆς Μήλου, που ἦταν ἀποικοὶ τῶν Λακεδαιμονίων, αφοῦ τοὺς νίκησαν με πολιορκία, καὶ στοὺς κατοίκους τῆς Ἰστιαίας καὶ τῆς Σκιώνης καὶ τῆς Τορώνης καὶ τῆς Αἰγίνας καὶ σε πολλοὺς ἄλλους Ἕλληνες. §4. Τὴν ἐπόμενη μέρα, ωστόσο, ἔκαναν συνέλευση τοῦ λαοῦ στὴν ὁποία αποφάσισαν να φράξουν με ἐπιχωμάτωση τὴν εἴσοδο στα λιμάνια, εκτός ἀπὸ ἓνα, να ἐπισκευάσουν τὰ τεῖχη, να ἐγκαταστήσουν φρουρὲς καὶ να ἐτοιμάσουν τὴν πόλιν τοὺς για ὅλα τὰ ἄλλα σαν γιὰ πολιορκία.
--	--

ΠΥΡΗΝΙΚΑ ΔΟΜΙΚΑ ΣΤΟΙΧΕΙΑ

ΓΛΩΣΣΙΚΑ

- καθίσταμαι, καθιστάμην, καταστήσομαι / κατασταθήσομαι, κατεστησάμην / κατέστην, καθέστηκα, καθε(ει)στήκειν,
- πλέω, ἔπέπλεον, πλεύσομαι / πλευσοῦμαι, ἔπλευσα, πέπλευκα, ἐπεπλεύκειν
- ὑποδέχομαι, ὑπεδεχόμην, υποδέξομαι / υποδεχθήσομαι, ὑπεδεξάμην / ὑπεδέχθην, ὑποδέδεγμαι, ὑπεδεδέγμην
- ἀφίημι, ἀφίην, ἀφήσω, ἀφῆκα, ἀφεῖκα, ἀφείκειν
- προδίδωμι, προε(ου)δίδουν, προδώσω, πρέ(ου)δωκα, προδέδωκα, προε(ου)δεδώκειν
- φεύγω, ἔφευγον, φεύξομαι / φευξοῦμαι, ἐφυγον, πέφευγα, ἐπεφεύγειν
- γίγνομαι, ἐγίγνομην, γενήσομαι / γενηθήσομαι, ἐγενόμην / ἐγενήθην, γέγονα / γεγένημαι, ἐγεγόνειν / ἐγεγενήμην
- ὀρώ, ἑώρων, ὄψομαι, εἶδον, ἐό(ω)ρακα / ὄπωπα, ἑωράκειν / ὠπώπειν
- ἀποπέμπω, ἀπέπεμπον, ἀποπέμψω, ἀπέπεμψα, ἀποπέπομφα, ἀπεπεπόμφειν
- δίδωμι, ἐδίδουν, δώσω, ἔδωκα, δέδωκα, ἐδεδώκειν
- οἶδα, ᾔδειν / ᾔδη, εἴσομαι / εἰδήσω, ἔγνων, ἔγνωκα, ἐγνώκειν
- συλλέγομαι, συνελεγόμην, συλλέξομαι / συλλεχθήσομαι / συλλεγήσομαι, συνελεξάμην / συνελέχθην / συνελέγην, συνείλεγμαι / συλλέλεγμαι, συνειλέγμην / συνελελέγμην
- εἰμί, ἦ/ ἦν, ἔσομαι, ἐγενόμην, γέγονα, ἐγεγόνειν
- καταλείπω, κατέλειπον, καταλείψω, κατέλειψα / κατέλιπον, καταλέλοιπα, κατελελοίπειν
- ἀποπλέω, ἀπέπλεον, ἀποπλεύσομαι / ἀποπλευσοῦμαι, ἀπέπλευσα, ἀποπέπλευκα, ἀπεπεπλεύκειν
- ἐπισκευάζω, ἐπεσκεύαζον, ἐπισκευάσω, ἐπεσκεύασα, ἐπεσκεύακα, ἐπεσκευάκειν
- ἀφικνοῦμαι, ἀφικνούμην, ἀφίξομαι, ἀφικόμην, ἀφίγμαι, ἀφίγμην

- λέγομαι, ἐλεγόμην, ῥηθήσομαι / λεχθήσομαι, ἐρρήθην / ἐλέχθην, εἴρημαι/ λέλεγμαι, εἰρήμην / ἐλελέγμην
- διήκω, διῆκον, διήξω, διῆξα
- παραγέλλω, παρήγγελλον, παραγγελῶ, παρήγγειλα, παρήγγελα, παρηγγέλκειν
- κοιμῶμαι, ἐκοιμώμην, κοιμήσομαι / κοιμηθήσομαι, ἐκοιμησάμην / ἐκοιμήθην, κεκοίμημαι, ἐκεκοιμήμην
- ἀπόλλυμαι, ἀπωλλύμην, ἀπολλοῦμαι, ἀπωλόμην, ἀπολωλα, ἀπωλώλιν
- πενθῶ, ἐπένθουν, πενθήσω, ἐπένθησα, πεπένθηκα, ἐπεπενθήκειν
- πάσχω, ἔπασχον, πείσομαι, ἔπαθον, πέπονθα, ἐπεπόνθειν
- νομίζω, ἐνόμιζον, νομιῶ, ἐνόμισα, νενόμικα, ἐνενομίκειν
- ποιῶ, ἐποιοῦν, ποιήσω, ἐποίησα, πεποίηκα, ἐπεποιήκειν
- κρατῶ, ἐκράτουν, κρατήσω, ἐκράτησα, κεκράτηκα, ἐκεκρατήκειν
- δοκεῖ, ἐδόκει, δόξει, ἔδοξε, δέδοκται / δεδογμένον ἐστί, ἐδέδοκτο / δεδογμένον ἦν
- ἀποχώννυμι / ἀποχωννύω / ἀποχόω-ῶ, ἀπεχώννυν / ἀπεχώννυον / ἀπέχουν, ἀποχώσω, ἀπέχωσα, ἀποκέχωκα, ἀπεκεχώκειν
- εὐτρέπιζω, ἡύτρέπιζον, εὐτρέπιῶ, ἡύτρέπισα, εὐτρέπισας ἔχω, ἐπιστήσας εἶχον
- ἐφίστημι, ἐφίστην, ἐπιστήσω, ἐπέστησα, ἐπιστήσας ἔχω, ἐπιστήσας εἶχον
- παρασκευάζω, παρεσκεύαζον, παρασκευάσω, παρεσκεύασα, παρεσκεύακα, παρεσκευάκειν

ΕΡΜΗΝΕΥΤΙΚΗ ΠΡΟΣΕΓΓΙΣΗ

Με τη ναυμαχία στους Αιγός ποταμούς ουσιαστικά κρίθηκε ο Πελοποννησιακός πόλεμος υπέρ των Λακεδαιμονίων και ο Λύσανδρος είναι ο κυρίαρχος της κατάστασης. Σκοπός του είναι η κατάληψη της Αθήνας· όμως, δε βιάζεται, γιατί θέλει πρώτα να αποκόψει τους θαλάσσιους δρόμους του

εφοδιασμού της. Γί' αυτό και πρώτα πλέει εναντίον του Βυζαντίου και της Καληχδόνας, συμμαχικών πόλεων της Αθήνας στα στενά του Βοσπόρου. Οι κάτοικοι τον υποδέχτηκαν ως ελευθερωτή και ένιωσαν ανακούφιση για την πολιτειακή αλλαγή και την αντικατάσταση των αρχόντων. Από σεβασμό, όμως, προς τους άγραφους και πανελλήνια καθιερωμένους Θεσμούς άφησαν ελεύθερη την αθηναϊκή φρουρά.

Στη συνέχεια, ο Λύσανδρος εξασφαλίζει την κατοχή των πόλεων και αποπέμπει σώο μόνο για την Αθήνα όποιον Αθηναίο συλλαμβάνει, γιατί σκέφτεται ότι ο συνωστισμός και η έλλειψη τροφίμων θα επιδεινώσουν την κατάσταση της πολιορκημένης πόλης. Είναι και αυτό μέτρο που μαρτυρεί τη μεθοδικότητα και τις προγραμματισμένες του κινήσεις για την άσκηση ασφυκτικής πίεσης επί του αντιπάλου. Στο τέλος, γυρίζει στη Λάμψακο και αρχίζει να επισκευάζει τα πλοία του, αφού θα προβεί σε ναυτικό αποκλεισμό της Αθήνας, ο οποίος και θα είναι η τελευταία πράξη του δράματος.

Αξιοσημείωτο είναι ότι το πλαίσιο των ενεργειών του Λύσανδρου δεν είναι μόνο στρατιωτικό, αλλά έχει και πολιτικό χαρακτήρα. Πολεμική αναμέτρηση δεν υπάρχει βέβαια, υπάρχει, όμως, η απειλή, που είναι εξίσου αποτελεσματική, και η δράση για καθεστωτικές αλλαγές. Χαρακτηριστικό, επίσης, είναι ότι η διαπλοκή και η εναλλαγή των παρελθοντικών χρόνων συγκλίνει και αποκαλύπτει τον επιδιωκόμενο σκοπό του Λύσανδρου (τῶν ἐπιτηδίων ἔνδειαν ἔσεσθαι), η πραγμάτωση του οποίου θα σημάνει και την παράδοση της Αθήνας.

Στη συνέχεια, καταγράφεται η απήχηση που είχε η είδηση της συμφοράς στους Αθηναίους, μετά την άφιξη της Παράλου, και η συναισθηματική φόρτιση των πολιτών από τη συνειδητοποίηση του κινδύνου. Έπειτα απαριθμούνται τα μέτρα, στα οποία κατέληξε η εκκλησία του δήμου για την αντιμετώπιση της κατάστασης.

Στην αρχή, οι Αθηναίοι ξεσπούν σε θρήνους που το βουητό τους φτάνει από τον Πειραιά ως την πόλη, καθώς η είδηση μεταδίδεται από τον έναν στον άλλο. Ο φόβος και η αγωνία, η ανασφάλεια και η απελπισία τους κρατούν ξάγρυπνους και οδύρονται για τους νεκρούς, αλλά και για τον εαυτό τους, καθώς αρχίζουν να συναισθάνονται ότι έχασαν τη δύναμη τους και ότι με την αντιστροφή των πραγμάτων τούς περιμένει η ίδια τύχη που αυτοί επιφύλαξαν σε ουδέτερους, αντιπάλους και αποστάτες συμμάχους. Καταλαβαίνουν ότι ήρθε η σειρά τους να πάθουν όσα κακά οι ίδιοι διέπραξαν χωρίς οίκτο και ανθρωπισμό. Την επόμενη, όμως, μέρα, συνέρχονται από το σοκ που υπέστησαν και δραστηριοποιούνται. Έτσι, συγκαλούν την εκκλησία του δήμου και παίρνουν έκτακτα μέτρα που δείχνουν την αποφασιστικότητά τους, αλλά και το μέγεθος του κινδύνου. Κλείνουν, λοιπόν, όλα τα λιμάνια εκτός από τον Πειραιά, επισκευάζουν τα τείχη, ενισχύουν τις φρουρές και προετοιμάζουν γενικά την πόλη για την επικείμενη πολιορκία.

Το ανακόλουθο σχήμα - ονομαστική απόλυτη (οίμωγή, διῆκεν, ὁ ἕτερος... παραγγέλλων) μαρτυρεί τη σύγχυση και την ταραχή των Αθηναίων, ενώ το πολυσύνδετο και η επιδοτική σύνδεση που ακολουθεί τονίζουν τα **συσσωρευμένα δεινά που προκάλεσαν οι Αθηναίοι κατά καιρούς**, αλλά και τη δέσμη των μέτρων για την απόκρουση του κινδύνου.

Η είδηση της συμφοράς και η απήχηση της, η συνειδητοποίηση της απειλής και οι αποφάσεις για την αποτροπή της δίνονται με τρόπο κινηματογραφικό και συνθέτουν έναν πίνακα με βάθος και εναλλαγή σκηνών. Το στοιχείο ακριβώς αυτό καταδεικνύει την αφηγηματική χάρη και ικανότητα του ιστορικού που χαρακτηρίστηκε δίκαια αττική μέλισσα και αττική μούσα.

ΕΝΟΤΗΤΑ 7

ΞΕΝΟΦΩΝΤΟΣ ΕΛΛΗΝΙΚΑ Βιβλίο 2. Κεφάλαιο 2. §16-19

**Ο πρωταγωνιστικός ρόλος του Θηραμένη
- Κρίσιμη συνεδρίαση στη Σπάρτη**

ΚΕΙΜΕΝΟ

§16. Τοιούτων δὲ ὄντων Θηραμένης εἶπεν ἐν ἐκκλησίᾳ ὅτι εἰ βούλονται αὐτὸν πέμψαι παρὰ Λύσανδρον, εἰδὼς ἥξει Λακεδαιμονίους πότερον ἔξανδραποδίσασθαι τὴν πόλιν βουλόμενοι ἀντέχουσι περὶ τῶν τειχῶν ἢ πίστεως ἔνεκα. Περμφεῖς δὲ διέτριβε παρὰ Λυσάνδρῳ τρεῖς μῆνας καὶ πλείω, ἐπιτηρῶν ὅποτε Ἀθηναῖοι ἔμελλον διὰ τὸ ἐπιλελοιπέναι τὸν σῆτον ἅπαντα ὅ,τι τὶς λέγοι ὁμολογήσειν.

§17. Ἐπεὶ δὲ ἦκε τετάρτῳ μηνί, ἀπήγγειλεν ἐν ἐκκλησίᾳ ὅτι αὐτὸν Λύσανδρος τέως μὲν κατέχοι, εἴτα κελεύοι εἰς Λακεδαίμονα ἰέναι. οὐ γὰρ εἶναι κύριος ὧν ἐρωτᾷτο ὑπ' αὐτοῦ, ἀλλὰ τοὺς ἐφόρους. Μετὰ ταῦτα ἠρέθη πρεσβευτὴς εἰς Λακεδαίμονα αὐτοκράτῳ δέκατος αὐτός.

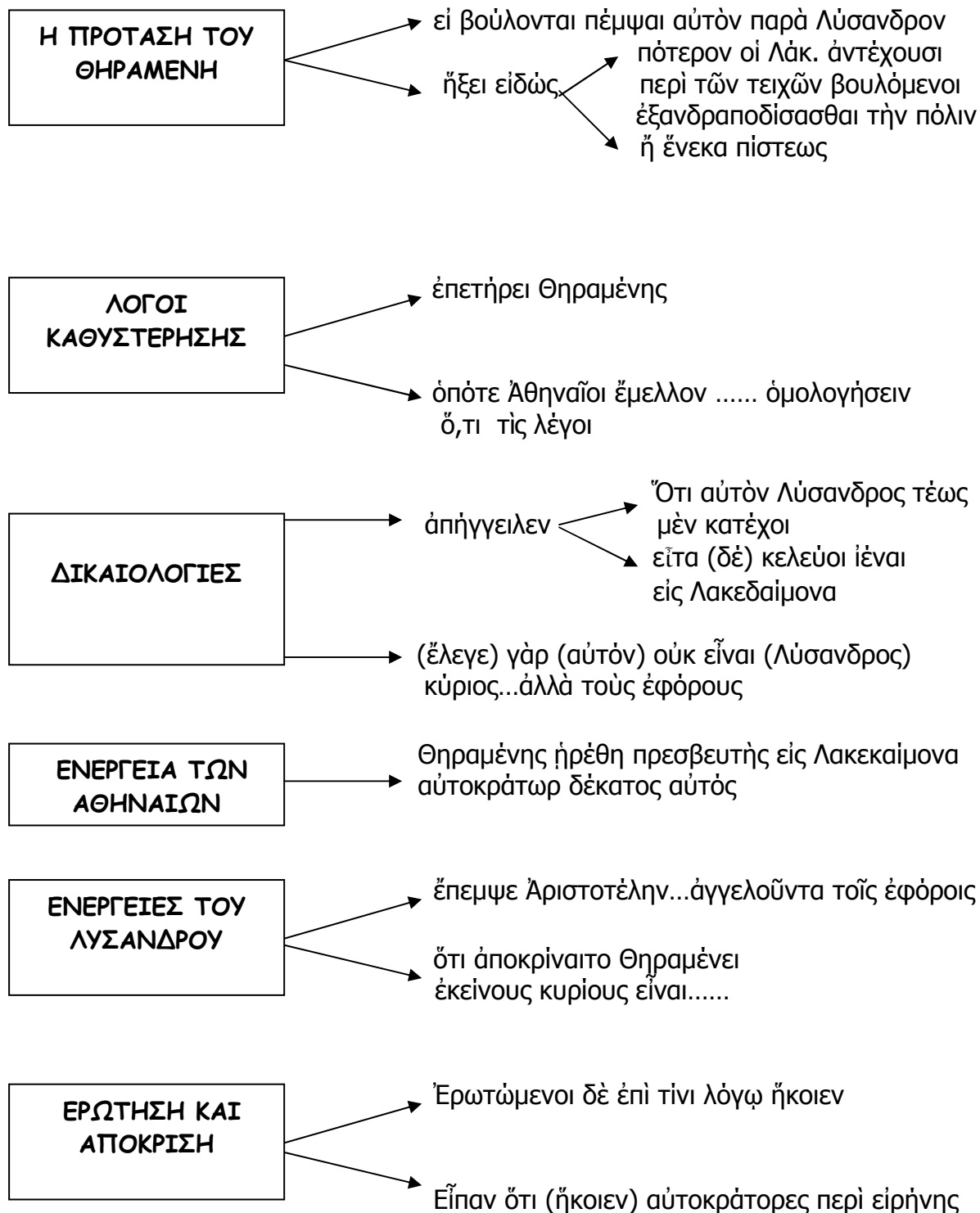
§18. Λύσανδρος δὲ τοῖς ἐφόροις ἔπεμψεν ἀγγελοῦντα μετ’ ἄλλων Λακεδαιμονίων Ἀριστοτέλην, φυγάδα Ἀθηναῖον ὄντα, ὅτι ἀποκρίναιτο Θηραμένει ἐκείνους κυρίους εἶναι εἰρήνης καὶ πολέμου.

§19. Θηραμένης δὲ καὶ οἱ ἄλλοι πρέσβεις ἐπεὶ ἦσαν ἐν Σελλασίᾳ, ἐρωτώμενοι δὲ ἐπὶ τίνι λόγῳ ἦκοιεν εἶπαν ὅτι αὐτοκράτορες περὶ εἰρήνης, μετὰ ταῦτα οἱ ἔφοροι καλεῖν ἐκέλευον αὐτούς.

ΚΕΙΜΕΝΟ	ΜΕΤΑΦΡΑΣΗ
§16. Τοιούτων δὲ ὄντων Θηραμένης εἶπεν ἐν ἐκκλησίᾳ ὅτι εἰ βούλονται πέμψαι αὐτὸν παρὰ Λύσανδρον, ἥξει εἰδὼς Λακεδαιμονίους πότερον ἀντέχουσι [Λακεδαιμόνιοι] περὶ τῶν τειχῶν βουλόμενοι ἐξανδραποδίσασθαι τὴν πόλιν ἢ [ἀντέχουσι] ἔνεκα πίστεως. Πεμφθεῖς δὲ διέτριβε παρὰ Λυσάνδρῳ τρεῖς μῆνας καὶ πλείω, ἐπιτηρῶν ὁπότε Ἀθηναῖοι διὰ τὸ ἐπιλελοιπέναι ἅπαντα τὸν σῆτον ἔμελλον ὁμολογήσειν ὅ,τι τίς λέγοι.	§16. Εὖν ἔτσι εἶχαν τα πράγματα, ο Θηραμένης εἶπε στην ἐκκλησία του δήμου ὅτι, αν θέλουν να στείλουν αὐτόν τον ἴδιο στο Λύσανδρο, θα επιστρέψει γνωρίζοντας αν οι Λακεδαιμόνιοι επιμένουν για την κατεδάφιση των τειχῶν, επειδὴ θέλουν να υποδουλώσουν την πόλη, ἢ για να ἔχουν ἐγγύηση. Ὅταν, λοιπόν, τον ἔστειλαν, ἔμενε κοντά στο Λύσανδρο τρεις μῆνες και περισσότερο καιροφυλαχτώντας πότε οι Αθηναῖοι ἐξαιτίας της παντελοῦς ἐλλειψης των τροφίμων ἐπρόκειτο να συμφωνήσουν σε ὅ,τι κάποιος θα τους πρότεινε.
§17. Ἐπεὶ δὲ ἦκε τετάρτῳ μηνί, ἀπήγγειλεν ἐν ἐκκλησίᾳ ὅτι Λύσανδρος αὐτὸν	§17. Ὅταν γύρισε τον τέταρτο μῆνα, ἀνακοίνωσε στην ἐκκλησία του δήμου ὅτι τάχα ο Λύσανδρος τον

κατέχοι τέως μὲν, εἴτα κελεύοι ἶέναι εἰς Λακεδαιμόνα. [έλεγε] γὰρ ὁ Λύσανδρος οὐκ εἶναι κύριος ᾧν ἐρωτῶτο ὑπ' αὐτοῦ, ἀλλὰ τοὺς ἐφόρους. Μετὰ ταῦτα [Θηραμένης] ἡρέθη αὐτὸς δέκατος πρεσβευτὴς εἰς Λακεδαιμόνα αὐτοκράτωρ. §18. Λύσανδρος δὲ ἔπεμψεν τοῖς ἐφόροις μετ' ἄλλων Λακεδαιμονίων Ἀριστοτέλην, ὄντα Ἀθηναῖον φυγάδα ἀγγελοῦντα, ὅτι ἀποκρίναιτο Θηραμένει ἐκείνους εἶναι κυρίους εἰρήνης καὶ πολέμου. §19. ἐπεὶ ἦσαν ἐν Σελλασίᾳ Θηραμένης δὲ καὶ οἱ ἄλλοι πρέσβεις, ἐρωτῶμενοι δὲ ἐπὶ τίνι λόγῳ ἦκοιεν, εἶπαν ὅτι [ἦκοιεν] αὐτοκράτορες περὶ εἰρήνης, μετὰ ταῦτα οἱ ἔφοροι ἐκέλευον καλεῖν αὐτοὺς [εἰς Λακεδαιμόνα]	κρατοῦσε αἰχμάλωτο ἕως τότε καὶ ἐπειτα τὸν διέταξε να μεταβεῖ στη Σπάρτη· γιατὶ (τοῦ ἔλεγε) ὅτι δὲν ἦταν ἀρμόδιος αὐτός για ὅσα τὸν ρωτοῦσε, ἀλλὰ οἱ ἐφοροί. Ὑστερα ἀπὸ αὐτὰ (ο Θηραμένης) ἐκλέχτηκε, μαζὶ με ἄλλους ἐννιά, ὡς πρεσβευτὴς με ἀπόλυτη ἐξουσιοδότηση γιὰ τὴ Σπάρτη. §18. (Στο μεταξύ) ὁ Λύσανδρος ἔστειλε στους ἐφόρους μαζὶ με ἄλλους Λακεδαιμόνιους τὸν Ἀριστοτέλην, ποῦ ἦταν ἐξόριστος Ἀθηναῖος, γιὰ νὰ τοὺς ἀναγγεῖλει ὅτι ἀποκρίθηκε στο Θηραμένη ὡς ἐκεῖνοι ἦταν ἀρμόδιοι γιὰ εἰρήνη καὶ πόλεμο. §19. Ὅταν βρίσκονταν στὴ Σελλασία, ὁ Θηραμένης καὶ οἱ ἄλλοι πρέσβεις, καθὼς τοὺς ρωτοῦσαν γιὰ ποῖο λόγο εἶχαν ἐρθεῖ, ἀπάντησαν ὅτι (εἶχαν ἐρθεῖ) με ἀπόλυτη ἐξουσιοδότηση γιὰ τὴν εἰρήνη· ὕστερα ἀπὸ αὐτὰ οἱ ἐφοροί πρόσταξαν νὰ τοὺς φωνάξουν.
---	---

ΠΥΡΗΝΙΚΑ ΔΟΜΙΚΑ ΣΤΟΙΧΕΙΑ

ΓΛΩΣΣΙΚΑ

- εἰμί, ἦ / ἦν, ἔσομαι, ἐγενόμην, γέγονα, ἐγεγόνειν
- λέγω, ἔλεγον, λέξω / ἐρῶ, ἔλεξα / εἶπα / εἶπον, εἶρηκα, εἰρήκειν
- βούλομαι, ἐ(ή)βουλόμην, βουλήσομαι / βουληθήσομαι, ἐ(ή)βουλήθην, βεβούλημαι, ἐβεβουλήμην
- πέμπω, ἔπεμπον, πέμψω, ἔπεμψα, πέπομφοι, ἐπεπόμφειν
- οἶδα, ᾔδειν / ᾔδη, εἴσομαι / εἰδήσω, ἔγνω, ἔγνωκα, ἐγνώκειν
- ἤκω, ἤκον, ἤξω, ἤξα
- ἐξανδραποδίζομαι, ἐξηνδραποδιζόμην, ἐξανδραποδιοῦμαι / ἐξανδραποδισθήσομαι, ἐξηνδραποδισάμην / ἐξηνδραποδίσθην, ἐξηνδραπόδισμαι, ἐξηνδραποδίσμην
- ἀντέχω, ἀντεῖχον, ἀνθέξω / ἀντιστήσω, ἀντέσχον, ἀντέσχηκα, ἀντεσχέκειν
- πέμπομαι, ἐπεμπόμην, πέμφομαι / πεμφθήσομαι, ἐπεμψάμην / ἐπέμφθην, πέπεμμαι, ἐπεπέμμην
- διατρίβω, διέτριβον, διατρίψω, διέτριψα, διατέτριφα, διετετρίφειν
- ἐπιτηρῶ, ἐπετήρουν, ἐπιτηρήσω, ἐπετήρησα, ἐπιτετήρηκα, ἐπιτετηρήκειν
- μέλλω, ἔ(ῃ)μελλον, μελλήσω, ἐ(ή)μέλλησα
- ἐπιλείπω, ἐπέλειπον, ἐπλείψω, ἐπέλειψα / ἐπέλιπον, ἐπιλέλοιπα, ἐπελελοίπειν
- ὁμολογῶ, ὁμολογοῦν, ὁμολογήσω, ὁμολόγησα, ὁμολόγηκα, ὁμολογήκειν
- ἀπαγγέλλω, ἀπήγγελλον, ἀπαγγελλῶ, ἀπήγγειλα / ἀπήγγελον, ἀπήγγελκα, ἀπηγγέλκειν
- κατέχω, κατεῖχον, κατέξω / καταστήσω, κατέσχον, κατέσχηκα, κατεσχέκειν
- κελεύω, ἐκέλευον, κελεύσω, ἐκέλευσα, κεκέλευκα, ἐκεκελεύκειν

- ἔρχομαι / εἶμι, ἦειν/ἦα, εἶμι, ἦλθον, ἐλήλυθα, ἐληλύθειν
- ἐρωτῶμαι, ἠρωτῶμην, ἐρωτηθήσομαι, ἠρωτήθην, ἠρώτημαι, ἠρωτήμην
- αἰροῦμαι, ἠρούμην, αἰρήσομαι / αἰρεθήσομαι, εἰλόμην / ἠρέθην, ἦρημαι, ἠρήμην
- ἀγγέλω, ἡγγελλον, ἀγγελῶ, ἡγγειλα, ἡγγελκα, ἡγγέλκειν
- ἀποκρίνομαι, ἀπεκρινόμην, ἀποκρινοῦμαι / ἀποκριθήσομαι, ἀπεκρινάμην / ἀπεκρίθην, ἀποκέκριμαι, ἀπεκεκρίμην
- καλῶ, ἐκάλουν, καλῶ / καλέσω, ἐκάλεσα, κέκληκα, ἐκεκλήκειν

ΕΡΜΗΝΕΥΤΙΚΗ ΠΡΟΣΕΓΓΙΣΗ

Η κατάσταση μέσα στην Αθήνα είναι δραματική, αφού ο κλοιός της πολιορκίας σφίγγει όλο και περισσότερο. Οι κάτοικοι της, στοιβαγμένοι και καταπονημένοι από τις στερήσεις και την πείνα, την αγωνία και το φόβο, βρίσκονται σε διάσταση και σύγχυση. Μερικοί ούτε που σκέφτονται για συμβιβασμό, κάποιοι τον δέχονται, αλλά με όρους και άλλοι χαίρονται και κάνουν το παν για την παράδοση της πόλης. Στους τελευταίους εντάσσεται και ο ολιγαρχικός Θηραμένης.

Έτσι, αυτός εξαπατά και πείθει τους συμπολίτες του να τον στείλουν ως πρεσβευτή στο Λύσανδρο, για να μάθει τάχα τις διαθέσεις του και να εξακριβώσει γιατί οι Λακεδαιμόνιοι ήταν ανένδοτοι στο ζήτημα της ειρήνης, αν δεν κατεδαφίζονταν τα μακρά τείχη. Σκόπιμα, λοιπόν, καθυστερεί τις διαπραγματεύσεις πάνω από τρεις μήνες, ώστε οι Αθηναίοι εξαντλημένοι τελείως από την πείνα να δεχθούν τους επαχθείς όρους της Σπάρτης. Και ενώ η επιστροφή του φάνταζε λυτρωτική για τους πολιορκημένους, αυτός εξακολουθεί να τηρεί την ίδια παραπλανητική τακτική, και χωρίς ηθικούς ενδοιασμούς δικαιολογεί την αργοπορία του με ασύστολα ψεύδη (ἀπήγγειλεν ἐν ἐκκλησίᾳ...ἀλλὰ τοὺς ἐφόρους). Επιπλέον, τους πείθει να τον εκλέξουν πάλι ως πρεσβευτή και μάλιστα με απόλυτη πληρεξουσιότητα.

Παράλληλα, ο Λύσανδρος ενημερώνει τους εφόρους με έμπιστους ανθρώπους του για τις ενέργειες του. Όταν, λοιπόν, οι δέκα πρόεδροι της Αθήνας φτάνουν στη Σελλασία και γνωστοποιούν ότι ήρθαν με πλήρη εξουσιοδότηση για την ειρήνη, οι πέντε έφοροι τους καλούν στο συνέδριο που απαρτίζεται από αντιπροσώπους των πόλεων της Πελοποννησιακής συμμαχίας.

Παράλληλα, η διαπλοκή και διακοπή των δευτερευουσών προτάσεων υπηρετεί, πέρα από αυτή τη λειτουργικότητα του λόγου, και αισθητική σκοπιμότητα: δείχνει δηλαδή τα τεχνάσματα που χρησιμοποιεί ο Θηραμένης, για να εξαπατήσει και να πείσει δόλια τους Αθηναίους. Και το γεγονός αυτό

αποτυπώνεται με μορφή κατακλείδας στη φράση: ἤρεθη πρεσβευτῆς αὐτοκράτωρ.

Ταυτόχρονα, το πρώτο αυτό επίπεδο δράσης, που αφορά στις σχέσεις του Θηραμένη με τους Αθηναίους, διαπλέκεται μ' ένα δεύτερο, όπου περιγράφονται οι ενέργειες του Λύσανδρου και της πρεσβευτικής δεκαμελούς επιτροπής. Η συσσώρευση ποικίλων ρηματικών τύπων δείχνει τη δράση και την κινητικότητα, ενώ η αφθονία και διαπλοκή των δευτερευουσών προτάσεων μαρτυρεί τις σχέσεις Λύσανδρου και εφόρων αλλά και των Αθηναίων πρεσβευτών με τους Λακεδαιμονίους.

ΕΝΟΤΗΤΑ 8

ΞΕΝΟΦΩΝΤΟΣ ΕΛΛΗΝΙΚΑ Βιβλίο 2. Κεφάλαιο 2. §19-23

Η απόφαση της Σπάρτης - Η παράδοση των Αθηνών

ΚΕΙΜΕΝΟ

§19. Ἐπεὶ δ' ἦκον, ἐκκλησίαν ἐποίησαν, ἐν ἧ ἀντέλεγον Κορινθιοὶ καὶ Θηβαῖοι μάλιστα, πολλοὶ δὲ καὶ ἄλλοι τῶν Ἑλλήνων, μὴ σπένδεσθαι Ἀθηναίοις, ἀλλ' ἐξαιρεῖν.

§20. Λακεδαιμόνιοι δὲ οὐκ ἔφασαν πόλιν Ἑλληνίδα ἀνδραπο-διεῖν μέγα ἀγαθὸν εἰργασμένην ἐν τοῖς μεγίστοις κινδύνοις γενομένοις τῇ Ἑλλάδι, ἀλλ' ἐποιοῦντο εἰρήνην ἐφ' ᾧ τὰ τε μακρὰ τεῖχη καὶ τὸν Πειραιᾶ καθελόντας καὶ τὰς ναῦς πλὴν δώδεκα παραδόντας καὶ τοὺς φυγάδας καθέντας, τὸν αὐτὸν ἐχθρὸν καὶ φίλον νομίζοντας Λακεδαιμονίοις ἔπεσθαι καὶ κατὰ γῆν καὶ κατὰ θάλατταν ὅποι ἂν ἡγῶνται.

§21. Θηραμένης δὲ καὶ οἱ σὺν αὐτῷ πρέσβεις ἐπανέφερον ταῦτα εἰς τὰς Ἀθήνας. Εἰσιόντας δ' αὐτοὺς ὄχλος περιεχεῖτο πολὺς, φοβούμενοι μὴ ἄπρακτοι ἦκοιεν. οὐ γὰρ ἔτι ἐνεχώρει μέλλειν διὰ τὸ πλῆθος τῶν ἀπολλυμένων τῷ λιμῷ.

§22. Τῇ δὲ ὑστεραίᾳ ἀπήγγελλον οἱ πρέσβεις ἐφ' οἷς οἱ Λακεδαιμόνιοι ποιοῖντο τὴν εἰρήνην. προηγόρει δὲ αὐτῶν Θηραμένης, λέγων ὡς χρή πείθεσθαι Λακεδαιμονίοις καὶ τὰ τείχη περιαιρεῖν. Ἀντιπόντων δὲ τινων αὐτῷ, πολὺ δὲ πλειόνων συνεπαινεσάντων, ἔδοξε δέχεσθαι τὴν εἰρήνην.

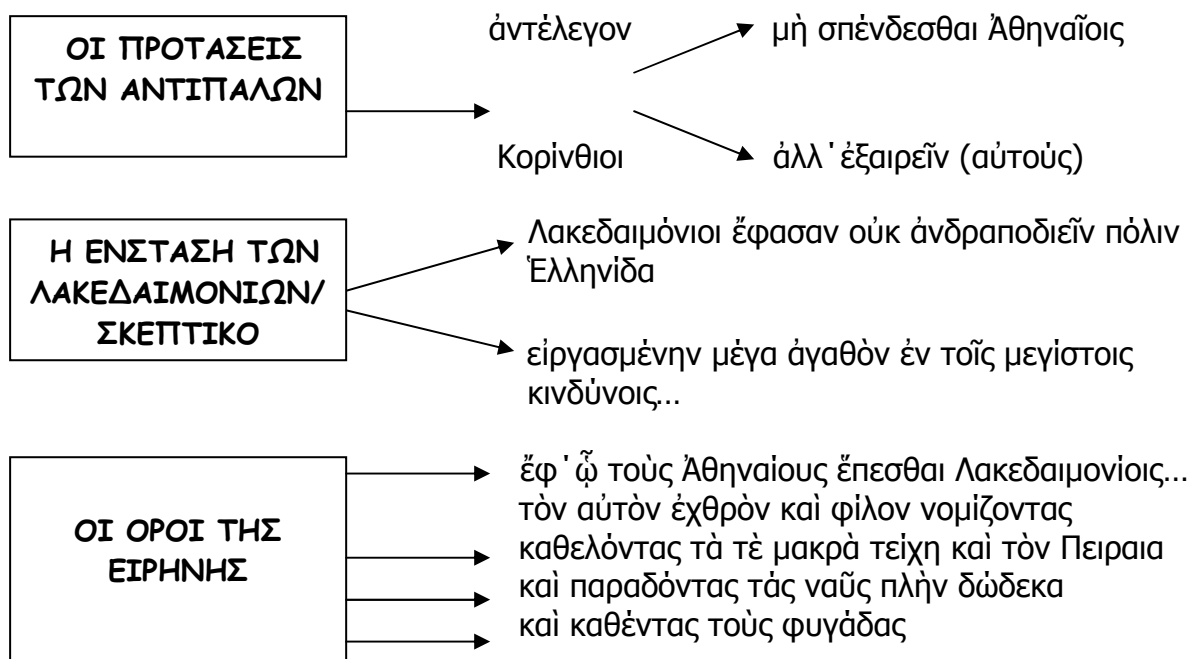
§23. Μετὰ δὲ ταῦτα Λύσανδρός τε κατέπλει εἰς τὸν Πειραιᾶ καὶ οἱ φυγάδες κατῆσαν καὶ τὰ τείχη κατέσκαπτον ὑπ' αὐλητρίδων πολλῇ προθυμίᾳ, νομίζοντες ἐκείνην τὴν ἡμέραν τῇ Ἑλλάδι ἄρχειν τῆς ἐλευθερίας.

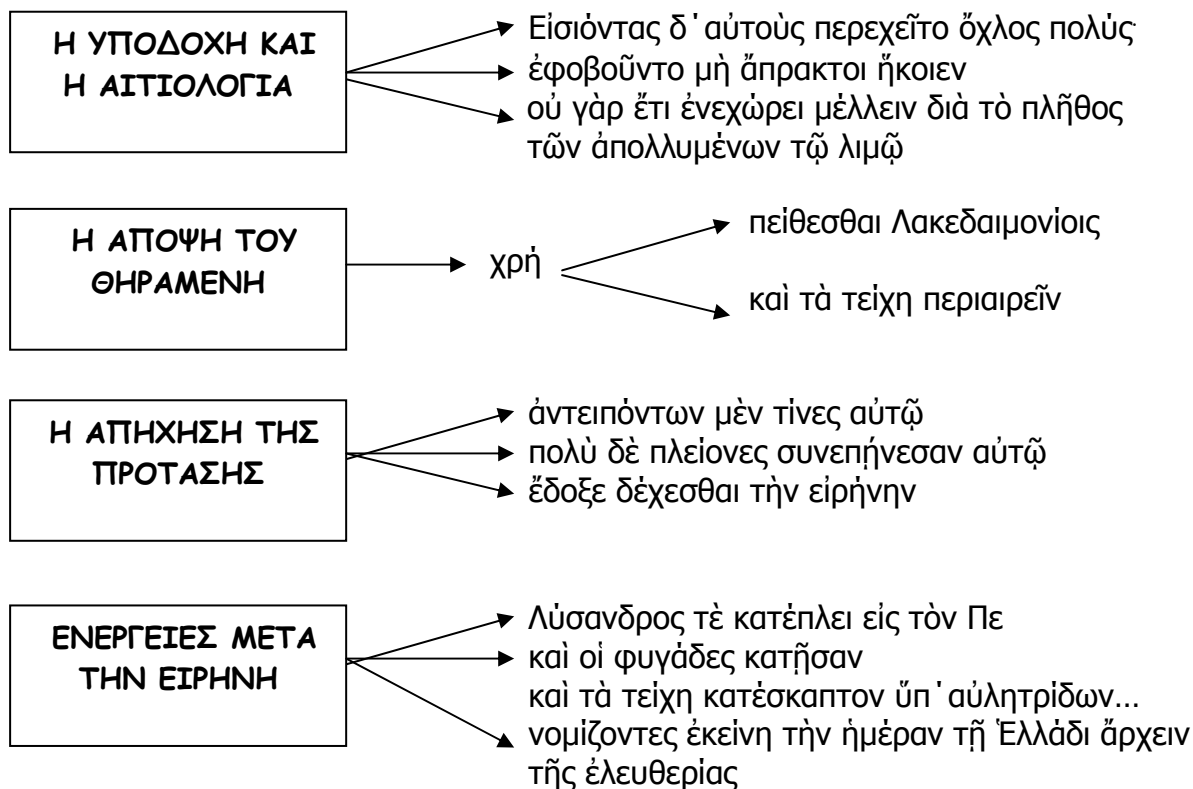
ΚΕΙΜΕΝΟ	ΜΕΤΑΦΡΑΣΗ
§19. Ἐπεὶ δ' ἦκον, ἐποίησαν ἐκκλησίαν, ἐν ᾗ μάλιστα Κορινθιοὶ καὶ Θηβαῖοι, πολλοὶ δὲ καὶ ἄλλοι τῶν Ἑλλήνων ἀντέλεγον, μὴ σπένδεσθαι Ἀθηναίοις, ἀλλ' ἐξαιρεῖν. §20. Λακεδαιμόνιοι δὲ ἔφασαν οὐκ ἀνδραποδιεῖν Ἑλληνίδα πόλιν εἰργασμένην μέγα ἀγαθὸν ἐν τοῖς μεγίστοις κινδύνοις γενομένοις τῇ Ἑλλάδι,	§19. Ὄταν (οἱ Ἀθηναῖοι πρέσβεις) ἔφτασαν (στη Σπάρτῃ), (οἱ ἐφοροὶ) συγκάλεσαν συνέλευση (τῶν συμμάχων τους), στην ὁποία οἱ Κορινθιοὶ καὶ κυρίως οἱ Θηβαῖοι, ἀλλὰ καὶ πολλοὶ ἄλλοι Ἕλληνες αντιπρότειναν να μὴ συνθηκολογήσουν με τοὺς Ἀθηναίους, ἀλλὰ να τοὺς ἀφανίσουν. §20. Οἱ Λακεδαιμόνιοι, ὅμως, εἶπαν ὅτι δε θα υποδουλώσουν μια πόλη ἐλληνική που εἶχε προσφέρει μεγάλες υπηρεσίες στοὺς πολὺ μεγάλους κινδύνους που ἀπειλήσαν τὴν Ἑλλάδα·

ἀλλ' ἐποιοῦντο εἰρήνην ἐφ' ᾧ [Ἀθηναίους] καθελόντας τὰ τε μακρὰ τείχη καὶ τὸν Πειραιᾶ καὶ παραδόντας τὰς ναῦς πλὴν δώδεκα καὶ καθέντας τοὺς φυγάδας, νομίζοντας ἐχθρὸν καὶ φίλον τὸν αὐτὸν Λακεδαιμονίοις ἔπεσθαι [αὐτοῖς] καὶ κατὰ γῆν καὶ κατὰ θάλατταν ὅποι ἂν ἡγῶνται. §21. Θηραμένης δὲ καὶ οἱ πρέσβεις σὺν αὐτῷ ἐπανάφερον ταῦτα εἰς τὰς Ἀθήνας. Εἰσιόντας δ' πολύς ὄχλος περιεχεῖτο αὐτοὺς, φοβούμενοι ἥκοιεν μὴ ἄπρακτοι. οὐ γὰρ ἐνεχώρει ἔτι μέλλειν διὰ τὸ πλῆθος τῶν ἀπολλυμένων τῷ λιμῷ. §22. Τῇ δὲ ὑστεραίᾳ οἱ πρέσβεις ἀπήγγελλον ἐφ' οἷς οἱ Λακεδαιμόνιοι ποιοῖντο τὴν εἰρήνην. προηγόρει δὲ αὐτῶν Θηραμένης, λέγων ὥς χρή πείθεσθαι Λακεδαιμονίοις καὶ περιαιρεῖν τὰ τείχη. Ἀντειπόντων δὲ τινων αὐτῷ,	γί' αὐτὸ δέχτηκαν νὰ κάνουν εἰρήνη με τὸν ὅρο(οι Ἀθηναῖοι), αφοῦ γκρεμίσουν τὰ μακρὰ τείχη καὶ τὰ τείχη τοῦ Πειραιᾶ, νὰ παραδώσουν τὰ πλοῖα τοὺς εκτός ἀπὸ δώδεκα καὶ νὰ ἐπαναφέρουν τοὺς ἐξόριστους, ἔχοντας τὸν ἴδιο (μ' αὐτούς) ἐχθρό καὶ φίλο νὰ ἀκολουθοῦν τοὺς Λακεδαιμόνιους καὶ στὴν ξηρὰ καὶ στὴ θάλασσα, ὅπου τοὺς οδηγοῦν αὐτοί. §21. Ο Θηραμένης καὶ οἱ συμπρέσβεις τοῦ μετέφεραν αὐτοὺς τοὺς ὅρους στὴν Ἀθήνα. Ὅταν ἐμπαιναν στὴν πόλιν, τοὺς περικύκλωσε πολὺς λαός, γιατί φοβούνταν μήπως γύρισαν ἀπρακτοί· γιατί δε χωρούσε πια ἄλλη ἀναβολή, ἐπειδὴ πολλοὶ πέθαιναν ἀπὸ τὴν πείνα. §22. Τὴν ἐπόμενη μέρα, οἱ πρέσβεις ἀνακοίνωσαν με ποίους ὅρους οἱ Λακεδαιμόνιοι δέχονταν νὰ συνάψουν εἰρήνη· Ο Θηραμένης μιλώντας ἐξ ὀνόματος τῶν πρέσβεων ἔλεγε ὅτι πρέπει νὰ υπακούσουν στοὺς Λακεδαιμόνιους καὶ νὰ γκρεμίσουν τὰ τείχη. Ἐπειδὴ λίγοι τοῦ ἔφεραν αντίρρηση,
---	--

πολύ δὲ πλειόνων συνεπαινεσάντων, ἔδοξε δέχεσθαι τὴν εἰρήνην. §23. Μετὰ δὲ ταῦτα Λύσανδρός τε κατέπλει εἰς τὸν Πειραιᾶ καὶ οἱ φυγάδες κατῆσαν καὶ κατέσκαπτον τὰ τείχη ὑπ' αὐλητρίδων, πολλῇ προθυμίᾳ, νομίζοντες ἐκείνην τὴν ἡμέραν ἄρχειν τῆς ἐλευθερίας τῇ Ἑλλάδι.	αλλὰ πολύ περισσότεροι συμφώνησαν μαζί του, αποφάσισαν να δεχτούν την εἰρήνη. §23. Ὑστερα από αυτά και ο Λύσανδρος κατέπλευσε στον Πειραιά και οι εξόριστοι επέστρεφαν στην πατρίδα τους και άρχισαν να γκρεμίζουν τα τείχη ενώ οι αυλητρίδες έπαιζαν τον αυλό τους και τραγουδούσαν, πολύ πρόθυμα, επειδή νόμιζαν ότι εκείνη η μέρα ήταν για την Ελλάδα η αρχή της ελευθερίας.
--	--

ΠΥΡΗΝΙΚΑ ΔΟΜΙΚΑ ΣΤΟΙΧΕΙΑ

ΓΛΩΣΣΙΚΑ

- ἦκω, ἦκον, ἦξω, ἦξα
- ποιῶ, ἐποιοῦν, ποιήσω, ἐποίησα, πεποίηκα, ἐπεποιήκειν
- ἀντιλέγω / ἀνταγορεύω, ἀντέλεγον / ἀντηγόρευον, ἀντιλέξω / ἀντερῶ / ἀνταγορεύσω, ἀντέλεξα / ἀντεῖπον / ἀντηγόρευσα, ἀντεῖρηκα / ἀντηγόρευκα, ἀντειρήκειν / ἀντηγορεύκειν
- σπένδομαι, ἐσπενδόμην, σπείσομαι, ἐσπείσάμην / ἐσπείσθην, ἔσπεισμαι, ἐσπείσμεν
- ἐξαιρῶ, ἐξήρουν, ἐξαιρήσω, ἐξεῖλον, ἐξήρηκα, ἐξήρήκειν
- φημί, ἔφην / ἔφασκον, φήσω, ἔφησα / ἔφην / εἶπον, εἶρηκα, εἰρήκειν
- ἀνδραποδίζω, ἠνδραπόδιζον, ἀνδραποδιῶ, ἠνδραπόδισα
- ἐργάζομαι, εἰργαζόμην, ἐργάσομαι / ἐργασθήσομαι, εἰργασάμην / εἰργάσθην, εἵργασμαι, εἵργασμεν
- ποιοῦμαι, ἐποιούμην, ποιήσομαι / ποιηθήσομαι, ἐποίησάμην / ἐποιήθην, πεποίημαι, ἐπεποιήμην
- καθαιρῶ, καθήρουν, καθαιρήσω, καθεῖλον, καθήρηκα, καθήρήκειν

- παραδίδωμι, παρεδίδουν, παραδώσω, παρέδωκα, παραδέδωκα, παρεδεδώκειν
- καθίημι, καθίην, καθήσω, καθῆκα, καθεῖκα, καθείκειν
- νομίζω, ἐνόμιζον, νομιῶ, ἐνόμισα, νενόμικα, ἐνενομίκειν
- ἔπομαι, εἰπόμην, ἔψομαι, ἐσπόμην, ἠκολούθηκα, ἠκολουθήκειν
- ἡγοῦμαι ἡγούμην ἡγήσομαι / ἡγηθήσομαι, ἡγησάμην / ἡγήθην, ἥγημαι, ἡγήμην
- ἐπαναφέρω, ἐπανεφέρων, ἐπανοίσω, ἐπανήνεγκα / ἐπανήνεγκον, ἐπανενήνοχα, ἐπανενηνόχουν
- εἴσειμι / εἰσέρχομαι, εἰσῆιν / εισῆα / εἰσηρχόμην, εἴσειμι, εἰσῆλθον, εἰσελήλυθα, εἰσεληλύθειν
- περιχέομαι, περιεχέομην, περιχέομαι / περιχυθήσομαι, περεχεάμην / περιεχύθην, περικέχουμαι, περιεκεχύμην
- φοβοῦμαι, ἐφοβούμην, φοβήσομαι, ἐφοβήθην, πεφόβημαι, ἐπεφοβήμην
- ἐγχωρῶ, ἐνεχώρουν, ἐγχωρήσομαι / ἐγχωρήσω, ἐνεχώρησα, ἐγκεχώρηκα, ἐνεκεχωρήκειν
- μέλλω, ἔ(ῃ)μελλον, μελλήσω, ἐ(ῃ)μέλλησα
- ἀπόλλυμαι, ἀπωλλύμην, ἀπολοῦμαι, ἀπωλόμην, ἀπόλωλα, ἀπωλώλουν
- ἀπαγγέλλω, ἀπήγγελλον, ἀπαγγελλῶ, ἀπήγγειλα / ἀπήγγελον, ἀπήγγελκα, ἀπηγγέλκειν
- προηγοῦμαι, προηγόρουν
- λέγω, ἔλεγον, λέξω / ἐρῶ, ἔλεξα / εἶπα / εἶπον, εἶρηκα, εἰρήκειν
- χρη / χρεών ἐστί, χρῆν / ἐχρῆν, χρῆσται
- πείθομαι, ἐπειθόμην, πείσομαι / πεισθήσομαι, ἐπιθόμην, ἐπείσθην, πέπεισμαι / πέποιθα, ἐπεπείσμεν / ἐπεποίθειν
- περιαιρῶ, περιήρουν, περιαιρήσω, περιεῖλον, περιήρηκα, περιηρήκειν
- συνεπαινῶ, συνεπήνουν, συνεπαινέσομαι / συνεπαινέσω, συνεπήνεσα, συνεπήνεκα, συνεπηνέκειν

- δοκεῖ, ἐδόκει, δόξει, ἔδοξε, δέδοκται / δεδογμένον ἐστὶ, ἐδέδοκτο / δεδογμένον ἦν
- δέχομαι, ἐδεχόμην, δέξομαι / δεχθήσομαι, ἐδεξάμην / ἐδέχθην, δέδεγμαί, ἐδεδέγμην
- καταπλέω, κατέπλεον, καταπλεύσομαι / καταπλευσοῦμαι, κατέπλευσα, καταπέπλευκα, κατεπεπλεύκειν
- κάτειμι / κατέρχομαι, κατῆα / κατήειν / κατηρχόμην, κάτειμι, κατῆλθον, κατεληλυθα, κατεληλύθειν
- κατασκάπτω, κατέσκαπτον, κατασκάψω, κατέσκαψα, κατέσκαφα, κατεσκάφειν
- ἄρχω, ἤρχον, ἄρξω, ἤρξα, ἤρχα, ἤρχειν

ΕΡΜΗΝΕΥΤΙΚΗ ΠΡΟΣΕΓΓΙΣΗ

Το συμμαχικό συνέδριο της Σπάρτης, έπειτα από πρόσκληση των εφόρων, δέχεται την πρεσβευτική αποστολή της Αθήνας, για να συζητήσει τους όρους της ειρήνης. Το κλίμα από την αρχή κιόλας είναι βαρύ και αρνητικό για τους Αθηναίους, καθώς πολλοί σύμμαχοι της Σπάρτης, κυρίως οι Κορίνθιοι και οι Θηβαίοι, δε δέχονται τις προτάσεις συνθηκολόγησης και προτείνουν επίμονα την ολοκληρωτική καταστροφή της Αθήνας. Και αυτή ακριβώς είναι η βίαιη αντίδραση τους.

Στην κρίσιμη, όμως, αυτή ώρα οι Λακεδαιμόνιοι δείχνουν τη μεγαλοψυχία και γενναιοφροσύνη τους και εμφανίζονται απροσδόκητα ως προστάτες των ηττημένων, γιατί αναλογίστηκαν την προσφορά της πόλης τους στη διάρκεια των Περσικών πολέμων. Η στάση αυτή, που τιμά τη Σπάρτη, υπερισχύει από την καθολική σχεδόν απαίτηση για πλήρη καταστροφή της Αθήνας και για υποδούλωση των κατοίκων της.

Ωστόσο, οι Λακεδαιμόνιοι, προκειμένου να αποδεχτούν την ειρήνη, προτείνουν όρους βαρείς και ταπεινωτικούς για την ιστορία και τον πολιτισμό της πόλης: να γκρεμίσουν οι Αθηναίοι τα τείχη τους, που συμβόλιζαν το μεγαλείο και τη δύναμή τους να παραδώσουν όλο σχεδόν το στόλο τους, που ήταν πηγή ισχύος για τους ίδιους και μόνιμη απειλή για τους αντιπάλους· να επαναφέρουν τους εξόριστους αντιφρονούντες ολιγαρχικούς· να αναγνωρίσουν τους ίδιους με τους Λακεδαιμονίους εχθρούς και φίλους και να ακολουθούν στις εκστρατείες τους παραδεχόμενοι έτσι την ηγεμονία και την πρωτοπορία της Σπάρτης. Με τους όρους αυτούς καθιστούν παντελώς ακίνδυνο τον άλλοτε ισχυρό τους ανταγωνιστή, δικαιώνουν τους ολιγαρχικούς ομοϊδεάτες τους για τη στάση τους, δημιουργούν μέσα στην Αθήνα εστίες

τριβών και εντάσεων, γεγονός που τους συμφέρει, και καταρρακώνουν το κύρος του αντιπάλου τους.

Τα στοιχεία αυτά συνθέτουν το πρώτο σκηνικό της διπλωματικής και διαπραγματευτικής δραστηριότητας. Ακολουθεί το δεύτερο σκηνικό, το δεύτερο επίπεδο δράσης με πρωταγωνιστή το Θηραμένη και κέντρο την Αθήνα. Οι Αθηναίοι γεμάτοι απελπισία και αγωνία περιμένουν τους πρέσβεις, για ν' ακούσουν τους όρους της ειρήνης· γιατί η πείνα τους αποδεκατίζει και δεν υπάρχουν πια άλλα περιθώρια για αναβολή. Προέχει η επιβίωση. Και αυτή την ανησυχία τους τη δηλώνει η συσσώρευση εφτά ρηματικών τύπων, ο κοφτός λόγος και η μεταφορά με το ρήμα περιχεῖτο. Συγκαλούν την εκκλησία του δήμου και εκεί συζητούν τους όρους της ειρήνης που υπαγορεύουν οι Λακεδαιμόνιοι. Μολονότι η Αθήνα «πνέει τα λοίσθια», οι δημοκρατικοί της Θεσμοί εξακολουθούν να λειτουργούν. Έτσι, η εκκλησία του δήμου είναι πάλι το κυρίαρχο νομοθετικό και εκτελεστικό όργανο και αυτή αποφασίζει για την παράδοση της πόλης.

Η §23 περιέχει την κατακλείδα του διπλού σκηνικού. Η αυλαία του δράματος πέφτει και επέρχεται η λύση. Οι Αθηναίοι δέχονται με συντριβή ψυχής την ειρήνη. Τα πολυσύνδετα, οι σύντομες και κοφτές προτάσεις, η συσσώρευση των παρατατικών δηλώνουν την ταχύτητα των εξελίξεων, την ενότητα των ενεργειών και την άμεση πια συμμόρφωση των πολιτών στα κελεύσματα του νικητή. Η ώρα της κατεδάφισης των τειχών και της παράδοσης της πόλης παίρνει χαρακτήρα πανηγυρικό και ενθουσιαστικό, καθώς οι Έλληνες αφελώς νομίζουν ότι την ώρα της πτώσης της Αθήνας ανατέλλει γι' αυτούς ο ήλιος της ελευθερίας.

ΕΝΟΤΗΤΑ 9

ΞΕΝΟΦΩΝΤΟΣ ΕΛΛΗΝΙΚΑ Βιβλίο 2. Κεφάλαιο 3. §11-14

Οι αυθαιρεσίες και τα εγκλήματα των τριάκοντα τυράννων

ΕΡΜΗΝΕΥΤΙΚΗ ΠΡΟΣΕΓΓΙΣΗ

Στο κείμενο δηλώνεται αρχικά ο τρόπος και ο χρόνος της εκλογής των τριάκοντα τυράννων (ήρέθησαν ἐπεὶ τάχιστα..) και ορίζεται ο σκοπός αυτής, (η θέσπιση των νόμων, που αποτελεί και την εξαγγελία τους. Όμως, η πραγματικότητα είναι διαφορετική και εκφράζεται αντιθετικά με τους συνδέσμους: μέν - δέ (τούτους μέν...βουλήν δέ). Έτσι, ο όρος της εκλογής τους δεν εκπληρώνεται· αντίθετα, οι σφετεριστές της εξουσίας ρυθμίζουν κατά βούληση τα κύρια θεσμικά όργανα στη διοίκηση της πολιτείας

εγκαθιστώντας σ' αυτά δικούς τους ανθρώπους. Στη συνέχεια, οι τριάκοντα, όπως όλοι οι πραξικοπηματίες, φορούν το ένδυμα της ηθικής και εμφανίζονται ως υπερασπιστές της αρετής και τιμητές των πάντων. Τα ηθικά κριτήρια εμφανίζονται ως πρόσχημα της νομιμοφροσύνης και επικάλυμμα ιδιοτελών πολιτικών επιδιώξεων. Έτσι, στρέφονται κατά των συκοφαντών, ώστε να εξασφαλίσουν τη λαϊκή αποδοχή και να δημιουργήσουν ευνοϊκό γι' αυτούς κλίμα. Οι βουλευτές και οι άλλοι άρχοντες, εγγύηση της άλλοτε δημοκρατίας, νιώθουν ανακούφιση που απαλλάχτηκαν από την κοινωνική πληγή των συκοφαντών, αφού με ευχαρίστηση προβαίνουν σε καταδικαστικές αποφάσεις. Παράλληλα, όμως, διαφαίνεται ο τρόμος μπροστά στη φανερή ψηφοφορία, αλλά και η διάβρωση των ηθών, αφού οι τιμητές δείχνουν αδιαφορία και απάθεια και δεν αγανακτούν με τη σκέψη ότι ανάμεσα στους καταδικασμένους υπάρχουν και αθώοι.

Όλα αυτά τα στοιχεία συνθέτουν την πρώτη φάση του σκηνικού της δραστηριότητας των τριάκοντα τυράννων από τότε που ανέλαβαν την εξουσία. Στη συνέχεια -στη δεύτερη φάση- φαίνεται καθαρά ότι το μόνο πρόβλημα που απασχολεί τους τριάκοντα είναι η εδραίωση τους στην εξουσία. Όμως, τα δημαγωγικά τους μέσα είχαν εξαντληθεί, χωρίς ωστόσο να πείσουν το λαό και να διευρύνουν τη λαϊκή βάση. Γι' αυτό εγκαταλείπουν πια τα προσχήματα, ρίχνουν το προσωπείο και δείχνουν το αληθινό τους πρόσωπο, αφού καταφεύγουν στη βοήθεια των Λακεδαιμονίων που τους είχαν εκμηδενίσει. Έτσι, φτάνουν στο έσχατο σημείο της ηθικής κατάπτωσης, της προδοσίας και της υποτέλειας. Πείθουν, λοιπόν, το Λύσανδρο, προσκαλούν στρατό κατοχής και μάλιστα αναλαμβάνουν τον επισιτισμό του με έξοδα του δημοσίου και όχι δικά τους. Έτσι, επισύρουν την επέμβαση ξένης και εχθρικής δύναμης στα εσωτερικά της πόλης τους για την εδραίωση της ολιγαρχίας. Οι κύριοι, συνεπώς, υπεύθυνοι για τα έκτροπα που θα ακολουθήσουν είναι οι ίδιοι οι τριάκοντα, ενώ η ευθύνη της Σπάρτης παρουσιάζεται από τον ιστορικό υποβαθμισμένη, αφού συγκατένευσε ύστερα από πίεση.

Ακολούθως, οι τύραννοι συμπεριφέρονται με δουλικότητα προς τη φρουρά κατοχής και ιδίως τον Καλλίβιο (έθεράπευον πάση θεραπείᾳ), για να επιδοκιμάζουν τις ενέργειες τους με τη δύναμη των όπλων. Και αυτό, επίσης, είναι πράξη πολιτικής υποτέλειας και έσχατης ηθικής κατάπτωσης. Τότε πια ενθαρρυμένοι εξαπολύουν απροκάλυπτα κύμα διώξεων και αρχίζουν τις εκκαθαρίσεις, χωρίς διάκριση, όλων των πολιτικών τους αντιπάλων συλλαμβάνοντας πλούσιους και φτωχούς, δημοκράτες και μετριοπαθείς ολιγαρχικούς, ακόμα και ουδέτερους, και τους θανατώνουν χωρίς δίκη. **Τα κίνητρα των προγραφών είναι πολιτικά, αλλά και προσωπικά και οικονομικά.** Η βία και η βαρβαρότητα κυριαρχούν σ' ένα καθεστώς παντελώς ανέλεγκτο και ασύδοτο, όπου οι βιαιότητες των παθών και των συγκρούσεων είναι πρωτοφανείς.

ΕΝΟΤΗΤΑ 10

ΞΕΝΟΦΩΝΤΟΣ ΕΛΛΗΝΙΚΑ Βιβλίο 2. Κεφάλαιο 3. §15-16

Η σύγκρουση Κριτία και Θηραμένη

ΕΡΜΗΝΕΥΤΙΚΗ ΠΡΟΣΕΓΓΙΣΗ

Στο κείμενο κυριαρχεί η προσωπικότητα των δύο πρωταγωνιστών της τυραννίας, του Κριτία που είναι ο ρεαλιστής και πρακτικός νους, ο εκπρόσωπος του σοφιστικού δικαίου, και του Θηραμένη, του θεωρητικού και μετριοπαθούς ολιγαρχικού. Οι απόψεις τους αντιπαρατίθενται μέσα από έναν πλαστό διάλογο.

Οι σχέσεις των δύο αντρών ήταν στην αρχή φιλικές και ταυτόσημες, αλλά μετά διαφοροποιήθηκαν οι απόψεις τους μπροστά στη δραματική εξέλιξη των γεγονότων. Ο Κριτίας, για λόγους ιδεολογικούς και αντεκδίκησης, πίστευε ότι μόνο οι εκκαθαρίσεις θα σταθεροποιούσαν το καθεστώς και θα εδραίωναν την εξουσία τους. Γι' αυτόν η πολιτική δε συμβαδίζει με το δίκαιο και την ηθική· το δίκαιο του ισχυρότερου υπαγορεύει και προσαρμόζει στα μέτρα του την ηθική. Έχει επίγνωση ότι το τυραννικό καθεστώς δε στηρίζεται στη λαϊκή βάση, γιατί είναι εκτροπή του πολιτεύματος., και επιβάλλεται με τη βία. ακόμα και με το έγκλημα που είναι θεμιτό για την εδραίωση της εξουσίας.

Αντίθετα, ο Θηραμένης ως μετριοπαθής ολιγαρχικός δε θεωρεί σωστό να προβαίνουν σε αθρόες εκκαθαρίσεις των πολιτών που ο λαός τιμούσε και δεν έβλαπταν τους αριστοκρατικούς. Κάνοντας μάλιστα αυτοκριτική ομολογεί ότι στο παρελθόν και οι ίδιοι είχαν ακολουθήσει φιλολαϊκή πολιτική, για να είναι αρεστοί. Γι' αυτό και έρχεται σε διαφωνία και αντίθεση με τον Κριτία.

Στην αρχή το κείμενο χαρακτηρίζεται για την πολυπλοκότητα στο περιεχόμενο και την έκφραση. Τα στοιχεία αυτά αισθητοποιούν την ένταση, τη σφοδρότητα και τη διάρκεια της σύγκρουσης. Αλλά και στη συνέχεια ο λόγος είναι σύνθετος και πεπλεγμένος, ενώ παρατηρείται δραματική μεταστροφή από τον πλάγιο λόγο σε ευθύ προκειμένου να δηλωθεί με παραστατικότητα και θεατρικότητα η οξύτητα της αντιπαράθεσης, προοίμιο της καταδίκης του Θηραμένη.

ΕΝΟΤΗΤΑ 11

ΞΕΝΟΦΩΝΤΟΣ ΕΛΛΗΝΙΚΑ Βιβλίο 2. Κεφάλαιο 3. §50-51

Η ισχύς του Κριτία στην παρωδία δίκης

ΚΕΙΜΕΝΟ

§50. Ὡς δὲ εἰπὼν ταῦτα ἐπαύσατο καὶ ἡ βουλή δῆλη ἐγένετο εὐμενῶς ἐπιθορυβήσασα, γνοὺς ὁ Κριτίας ὅτι εἰ ἐπιτρέψοι τῇ βουλῇ διαψηφίζεσθαι περὶ αὐτοῦ, ἀναφεύξοιτο, καὶ τούτου οὐ βιωτὸν ἡγησάμενος, προσελθὼν καὶ διαλεχθεὶς τί τοῖς τριάκοντα ἐξῆλθε, καὶ ἐπιστῆναι ἐκέλευσε τοὺς τὰ ἐγχειρίδια ἔχοντας φανερώς τῇ βουλῇ ἐπὶ τοῖς δρυφάκτοις.

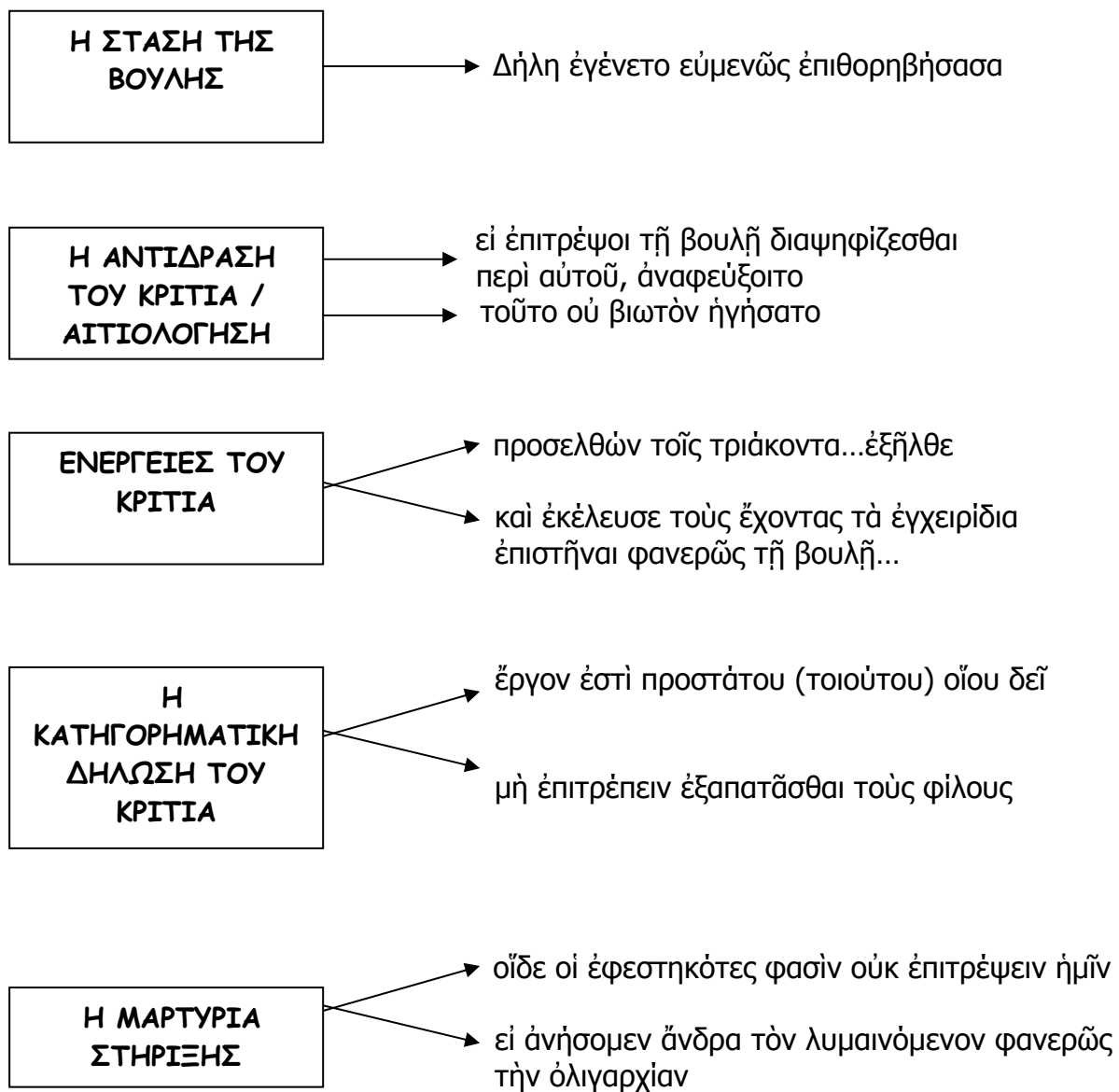
§51. Πάλιν δὲ εἰσελθὼν εἶπεν «Ἐγὼ, ὦ βουλή, νομίζω προστάτου ἔργον εἶναι οἴου δεῖ, ὃς ἂν ὁρῶν τοὺς φίλους ἐξαπατωμένους μὴ ἐπιτρέπη. Καὶ ἐγὼ οὖν τοῦτο ποιήσω. Καὶ γὰρ οἶδε οἱ ἐφεστηκότες οὐ φασὶν ἡμῖν ἐπιτρέψειν, εἰ ἀνήσομεν ἄνδρα τὸν φανερώς τὴν ὀλιγαρχίαν λυμαινόμενον. Ἔστι δὲ ἐν τοῖς καινοῖς νόμοις τῶν μὲν ἐν τοῖς τρισχιλίοις ὄντων μηδὲνα ἀποθνήσκειν ἄνευ τῆς ὑμετέρας φήσου, τῶν δ' ἔξω τοῦ καταλόγου κυρίους εἶναι τοὺς τριάκοντα θανατοῦν. Ἐγὼ οὖν, ἔφη, Θηραμένην τουτονὶ ἐξαλείφω ἐκ τοῦ καταλόγου συνδοκοῦν ἅπασιν ἡμῖν. Καὶ τοῦτον ἔφη, ἡμεῖς θανατοῦμεν».

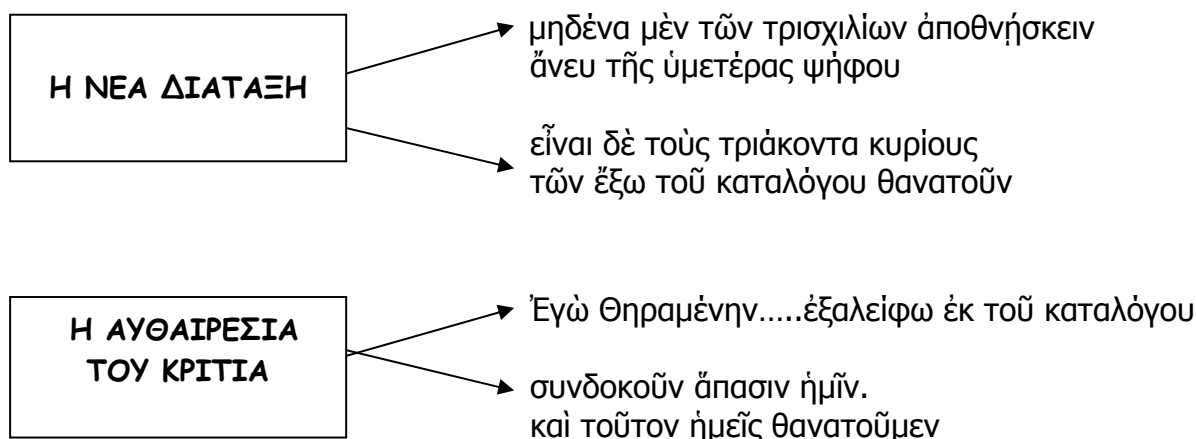
ΚΕΙΜΕΝΟ	ΜΕΤΑΦΡΑΣΗ
§50. Ὡς δὲ [Θηραμένης] ἐπαύσατο [λέγων] εἰπὼν ταῦτα καὶ ἡ βουλή ἐγένετο δῆλη ἐπιθορυβήσασα εὐμενῶς, ὁ Κριτίας γνοὺς ὅτι [Θηραμένης] ἀναφεύξοιτο,	§50. Ὄταν (ο Θηραμένης), αφού εἶπε αυτά, σταμάτησε και η βουλή φάνηκε ὅτι τα ἐπιδοκίμασε, ο Κριτίας, ἐπειδὴ κατάλαβε ὅτι θα γλίτωνε,

εἰ ἐπιτρέψοι τῇ βουλῇ διαψηφίζεσθαι περὶ αὐτοῦ, καὶ ἡγησάμενος τούτου οὐ βιωτὸν, προσελθὼν καὶ διαλεχθεὶς τι τοῖς τριάκοντα ἐξῆλθε, καὶ ἐκέλευσε τοὺς ἔχοντας τὰ ἐγχειρίδια ἐπιστῆναι φανερώς τῇ βουλῇ ἐπὶ τοῖς δρυφάκτοις. §51. Πάλιν δὲ εἰσελθὼν εἶπεν «Εγὼ, ὦ βουλή, νομίζω εἶναι ἔργον προστάτου [τοιούτου] οἴου δεῖ [εἶναι], ὃς ἂν ὀρῶν τοὺς φίλους ἐξαπατωμένους μὴ ἐπιτρέπη. Καὶ ἐγὼ οὖν τοῦτο ποιήσω. Καὶ γὰρ οἶδε οἱ ἐφεστηκότες φασὶν οὐκ ἐπιτρέψειν ἡμῖν, εἰ ἀνήσομεν ἄνδρα τὸν λυμαινόμενον φανερώς τὴν ὀλιγαρχίαν. Ἔστι δὲ ἐν τοῖς καινοῖς νόμοις μηδὲνα μὲν τῶν ὄντων ἐν τοῖς τρισχιλίοις ἀποθνήσκειν ἄνευ τῆς ὑμετέρας φήψου, τοὺς δὲ τριάκοντα κυρίους εἶναι θανатоῦν τῶν ἔξω τοῦ καταλόγου.	αν ἐπιτρέψει στη βουλή να αποφασίζει με ψηφοφορία για αυτόν, και αυτό δεν θα μπορούσε να το ανεχτεί, αφού πλησίασε και συζήτησε κάτι με τους τριάντα, βγήκε ἔξω και διέταξε αυτούς που είχαν τα μαχαίρια να σταθούν φανερά μπροστά στη βουλή κοντά στα κιγκλιδώματα. (που χώριζαν τα ἔδρανα των βουλευτῶν ἀπὸ το χώρο του ακροατηρίου της βουλῆς). §51. Και αφού ἦλθε πάλι μέσα εἶπε: «Εγὼ, βουλευτές, νομίζω ὅτι ἔργο του αληθινοῦ ηγέτη εἶναι, ὅταν αὐτὸς βλέπει τοὺς φίλους του να εξαπατῶνται, να μην το ἐπιτρέπει. Και ἐγὼ, λοιπόν, αὐτό θα κάνω. Καθόσον μάλιστα αὐτοὶ ἐδῶ που ἔχουν σταθεῖ μπροστά στο κιγκλίδωμα λένε ὅτι δεν θα μας ἐπιτρέψουν, αν ἀφήσουμε ἕναν ἄνδρα που φανερά καταστρέφει τὴν ὀλιγαρχία. Ορίζεται, βέβαια, ἀπὸ τοὺς νέους νόμους κανεῖς ἀπὸ ὅσους συμπεριλαμβάνονται στοὺς τρεῖς χιλιάδες πολῖτες να μη θανατώνεται, χωρὶς τὴ δική σας ψήφο, ἐνῶ να ἔχουν το δικαίωμα οἱ τριάντα να τοὺς ἐκτελοῦν ὅσοι εἶναι ἔξω
---	--

Ἐγὼ οὖν, ἔφη, ἐξαλείφω τουτονὶ Θηραμένην ἐκ τοῦ καταλόγου συνδοκοῦν ἅπασιν ἡμῖν. Καὶ τοῦτον ἔφη, ἡμεῖς θανατοῦμεν».	ἀπὸ τον κατάλογο. Εγώ, λοιπόν, εἶπε, διαγράψω αὐτόν ἐδῶ τον Θηραμένη ἀπὸ τον κατάλογο με τη σύμφωνη γνώμη όλων μας. Και αὐτόν, εἶπε, τον καταδικάζουμε σε θάνατο».
--	---

ΠΥΡΗΝΙΚΑ ΔΟΜΙΚΑ ΣΤΟΙΧΕΙΑ

ΓΛΩΣΣΙΚΑ

- λέγω, ἔλεγον, λέξω / ἐρῶ, ἔλεξα / εἶπα / εἶπον, εἶρηκα, εἰρήκειν
- παύομαι, ἐπαυόμην, παύσομαι / παυ(σ)θήσομαι, ἐπαυσάμην / ἐπαύ(σ)θην, πέπαυ(σ)μαι, ἐπεπαύ(σ)μην
- εἰμί, ἦ / ἦν, ἔσομαι, ἐγενόμην, γέγονα, ἐγεγόνειν
- ἐπιθορυβῶ, ἐπεθορύβουν, ἐπιθορυβήσω, ἐπεθορύβησα, ἐπιτεθορύβηκα, ἐπετεθορυβήκειν
- γινώσκω, ἐγίγνωσκον, γνώσομαι, ἔγνω, ἔγνωκα, ἔγνώκειν
- ἐπιτρέπω, ἐπέτρεπον, ἐπιτρέψω, ἐπέτρεψα / ἐπέτραπον, ἐπιτέτροφα / ἐπιτέτραφα, ἐπετετρόφειν / ἐπετετράφειν
- διαψηφίζομαι, διεψηφιζόμην, διαψηφιοῦμαι / διαψηφισθήσομαι, διεψηφισάμην / διεψηφίσθην, διεψήφισμαι, διεψηφίσμην
- ἀναφεύγω, ἀνέφευγον, ἀναφεύξομαι / ἀναφευξοῦμαι, ἀνέφυγον, ἀναπέφευγα, ἀνεπεφεύγειν
- ἡγοῦμαι ἡγούμην ἡγήσομαι / ἡγηθήσομαι, ἡγησάμην / ἡγηθην, ἡγήμαι, ἡγήμην
- πρόσειμι / προσέρχομαι, προσῆα / προσήειν / προσηρχόμην, πρόσειμι, προσῆλθον, προσελήλυθα, προσελήλυθειν
- διαλέγομαι, διελεγόμην, διαλέξομαι / διαλεχθήσομαι / διαλεγήσομαι, διελεξάμην / διελέχθην / διελέγην, διείλεγμαι / διαλέλεγμαι, διειλέγμην / διελελέγμην

- ἐφίσταμαι, ἐφιστάμην, ἐπιστήσομαι / ἐπισταθήσομαι, ἐπεστησάμην / ἐπέστην / ἐπεστάθην, ἐφέστηκα, ἐφεστήκειν
- κελεύω, ἐκέλευον, κελεύσω, ἐκέλευσα, κεκέλευκα, ἐκεκελεύκειν
- ἔχω, εἶχον, ἔξω / σχήσω, ἔσχον, ἔσχηκα, ἔσχῃκειν
- νομίζω, ἐνόμιζον, νομιῶ, ἐνόμισα, νενόμικα, ἐνενομίσκειν
- δεῖ, ἔδει, δεήσει, ἐδέησε, δεδέηκε, ἐδεδεήκει
- ὁράω-ῶ, ἐώρων, ὄψομαι, εἶδον, ὅρακα / ἐώρακα, ἐωράκειν
- ἐξαπατῶμαι, ἐξηπατώμην, ἐξαπατήσομαι / ἐξαπατηθήσομαι, ἐξηπατήθην, ἐξηπάτημαι, ἐξηπατήμην
- ἐπιτρέπω, ἐπέτρεπον, ἐπιτρέψω, ἐπέτρεψα / ἐπέτραπον, ἐπιτέτροφα / ἐπιτέτραφα, ἐπετετρόφειν / ἐπετετράφειν
- ποιῶ, ἐποίου, ποιήσω, ἐποίησα, πεποίηκα, ἐπεποιήκειν
- φημί, ἔφην / ἔφασκον, φήσω, ἔφησα / ἔφην / εἶπον, εἶρηκα, εἰρήκειν
- ἀνίημι, ἀνίην, ἀνήσω, ἀνήκα, ἀνείκα, ἀνείκειν
- λυμαίνομαι, ἐλυμαινόμην, λυμανοῦμαι, ἐλυμηνάμην / ἐλυμάνθην, λελύμασμαι, ἐλελυμάσμην
- ἔστι, ἦν, ἔσται / γενήσεται, ἐγένετο
- ἀποθνήσκω, ἀπέθνησκον, ἀποθανοῦμαι, ἀπέθανον, τέθηκα, ἔτεθνήκειν
- θανατῶ, ἐθανάτουν, θανατώσω, ἐθανάτωσα
- ἐξαλείφω, ἐξήλειφον, ἐξαλείψω, ἐξήλειψα, ἐξαλήλιφα, ἐξαληλίφειν
- συνδοκεῖ, συνεδόκει, συνδόξει, συνέδοξε, συνδέδοκται / συνδεδογμένον ἐστίν, συνδέδοκτο / συνδεδογμένον ἦν

ΕΡΜΗΝΕΥΤΙΚΗ ΠΡΟΣΕΓΓΙΣΗ

Στο κείμενο περιγράφεται η **παρωδία της δίκης του Θηραμένη**, η οποία δείχνει τη **βαθύτατη πολιτική και ηθική κρίση που περνά η Αθήνα** την περίοδο αυτή. Δεν καταλύθηκαν μόνο οι δημοκρατικοί θεσμοί της πόλης και δεν αλλοιώθηκε απλώς η σύνθεση των θεσμικών οργάνων της, αλλά

υπονομεύεται και αυτή ακόμα η στοιχειώδης έννομη τάξη και η διαδικασία στη λήψη των δικαστικών αποφάσεων.

Έτσι, όταν οι βουλευτές / δικαστές έδειξαν την αθωωτική τους διάθεση για το Θηραμένη, ο Κριτίας επενέβη ωμά και απροκάλυπτα, για να εκβιάσει και να ανατρέψει τη δικαστική απόφαση. Δεν αρκούσε το γεγονός ότι είχε καταργηθεί η παράδοση της μυστικής ψηφοφορίας, αλλά και προσκλήθηκαν ένοπλοι νεαροί στον ιερό χώρο της Θέμιδος κατά παράβαση κάθε έννοιας ηθικής και δικαίου.

Στη συνέχεια, ο Κριτίας εμφανίζεται ως προστάτης των δικαστών, που θέλει να τους προφυλάξει από τη διάπραξη μιας δικαστικής πλάνης, καθώς παρασύρθηκαν και εξαπατήθηκαν από το λόγο του Θηραμένη. Έτσι, δεν τους αφήνει να εκφράσουν ελεύθερα τη βούλησή τους επικαλούμενος μάλιστα και τη σιωπηλή μαρτυρία των νεαρών που είναι αντίθετοι με την αθώωση του Θηραμένη.

Στον κύκλο της ανομίας και της αυθαιρεσίας του προσθέτει και τη διαγραφή του ονόματος του Θηραμένη από τον κατάλογο των τρισχιλίων, που οι ίδιοι οι Τριάκοντα συνέταξαν, προεξοφλώντας έτσι τη θανατική του καταδίκη. Το γεγονός αυτό πιστοποιεί ότι καταλύεται κάθε έννοια νομιμότητας, αφού οι τύραννοι δε σέβονται ούτε τις δικές τους αποφάσεις. Ο νόμος γι' αυτούς δεν είναι δεσμευτικός ούτε στήριγμα και εγγύηση της πολιτικής ζωής αλλά όπλο κι αυτός στην επιβολή της βούλησης των ισχυρών και μέσο τρομοκρατίας. Μάλιστα, για να αποκλείσει κάθε περιθώριο για αμφισβήτηση της απόφασης του και να προσδώσει κύρος σ' αυτήν επικαλείται και την ομόφωνη γνώμη των υπόλοιπων τριάκοντα τυράννων. Έτσι, ο Θηραμένης έχει κιόλας καταδικαστεί σε θάνατο όχι με την απόφαση των δικαστών, αλλά με τις αυθαίρετες ενέργειες των τριάκοντα, τις οποίες υποκινεί και κατευθύνει ο Κριτίας για λόγους ιδεολογικούς, αλλά και προσωπικής αντεκδίκησης. Η βουλή υπήρξε απλώς θεατής των εξελίξεων και συνεργός μιας άδικης και παράλογης καταδίκης.

Διαπιστώνουμε, λοιπόν, ότι είναι πολλές και πρωτοφανείς οι αυθαιρεσίες του Κριτία. Αυτές συνίστανται στην παράνομη διακοπή της δίκης, στην πρόσκληση των νεαρών μαχαιροφόρων, στη δήθεν προστασία των δικαστών από ενδεχόμενη δικαστική πλάνη, στη διαγραφή του Θηραμένη από τον κατάλογο των τρισχιλίων και στον εξαναγκασμό των τριάκοντα και των βουλευτών να συνεργήσουν στην καταδίκη του Θηραμένη.

Ακόμα, είναι εμφανής η χρονική αλληλουχία των γεγονότων και η αιτιώδης σχέση τους, ο σύνθετος λόγος που μαρτυρεί την ενότητα των ενεργειών του Κριτία, η συνύπαρξη πλάγιου και έμμεσου ευθέος λόγου, και η παραγωγική πορεία της σκέψης του. Επίσης, η τριπλή πρόταξη του εγώ δείχνει τον πρωταγωνιστικό ρόλο που παίζει ο Κριτίας στη δίκη αυτή, τον εγωισμό και την αυτοπεποίθησή του, ενώ η επανάληψη της αντωνυμίας ήμιν - ήμεϊς

επενδύει τις αποφάσεις του με συλλογική ευθύνη.

ΕΝΟΤΗΤΑ 12

ΞΕΝΟΦΩΝΤΟΣ ΕΛΛΗΝΙΚΑ Βιβλίο 2. Κεφάλαιο 3. §52-54

Η αντίδραση του Θηραμένη - Η σύλληψη του Θηραμένη

ΚΕΙΜΕΝΟ

§52. Ἀκούσας ταῦτα ὁ Θηραμένης, ἀνεπήδησεν ἐπὶ τὴν ἐστίαν καὶ εἶπεν:

« Ἐγὼ δ' ἔφη, ὦ ἄνδρες, ἵκετεύω τὰ πάντων ἐννομώτατα, μὴ ἐπὶ Κριτίᾳ εἶναι ἐξαλείφειν μήτε ἐμὲ μήτε ὑμῶν ὃν ἂν βούληται, ἀλλ' ὄνπερ νόμον οὗτοι ἔγραψαν περὶ τῶν ἐν τῷ καταλόγῳ κατὰ τοῦτον καὶ ὑμῖν καὶ ἐμοὶ τὴν κρίσιν εἶναι.

§53. Καὶ τοῦτο μὲν, ἔφη, μὰ τοὺς θεοὺς οὐκ ἀγνοῶ, ὅτι οὐδὲν μοὶ ἀρκέσει ὁδε ὁ βωμός, ἀλλὰ βούλομαι καὶ τοῦτο ἐπιδείξαι, ὅτι οὗτοι, οὐ μόνον εἰσὶ περὶ ἀνθρώπους ἀδικώτατοι, ἀλλὰ καὶ περὶ θεοὺς ἀσεβέστατοι. Ὑμῶν μέντοι, ἔφη, ὦ ἄνδρες καλοὶ καγαθοί, θαυμάζω, εἰ μὴ βοηθήσετε ὑμῖν αὐτοῖς, καὶ ταῦτα γινώσκοντες ὅτι οὐδὲν τὸ ἐμὸν ὄνομα εὐεξαλειπτότερον ἢ τῶν ὑμῶν ἐκάστου».

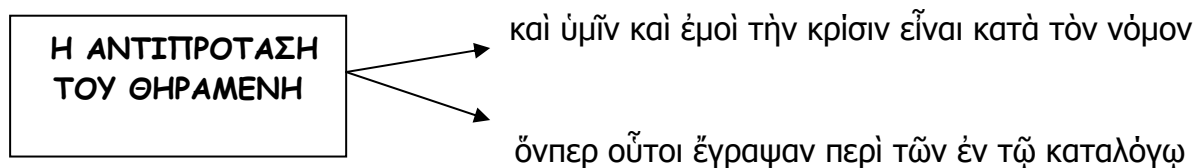
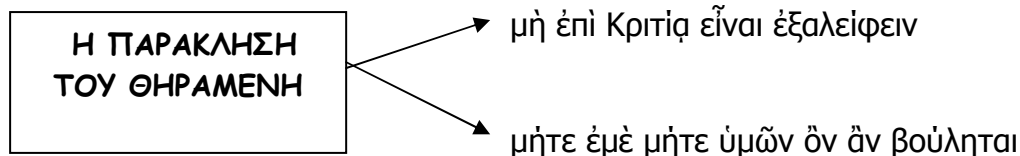
§54. Ἐκ δὲ τούτου ἐκέλευσε μὲν ὁ τῶν τριάκοντα κήρυξ τοὺς ἑνδεκα ἐπὶ τὸν Θηραμένην, ἐκεῖνοι δὲ εἰσελθόντες σὺν τοῖς ὑπηρέταις, ἡγουμένου αὐτῶν Σατύρου τοῦ θρασυτάτου τὲ καὶ ἀναιδεστάτου, εἶπε μὲν ὁ Κριτίας :

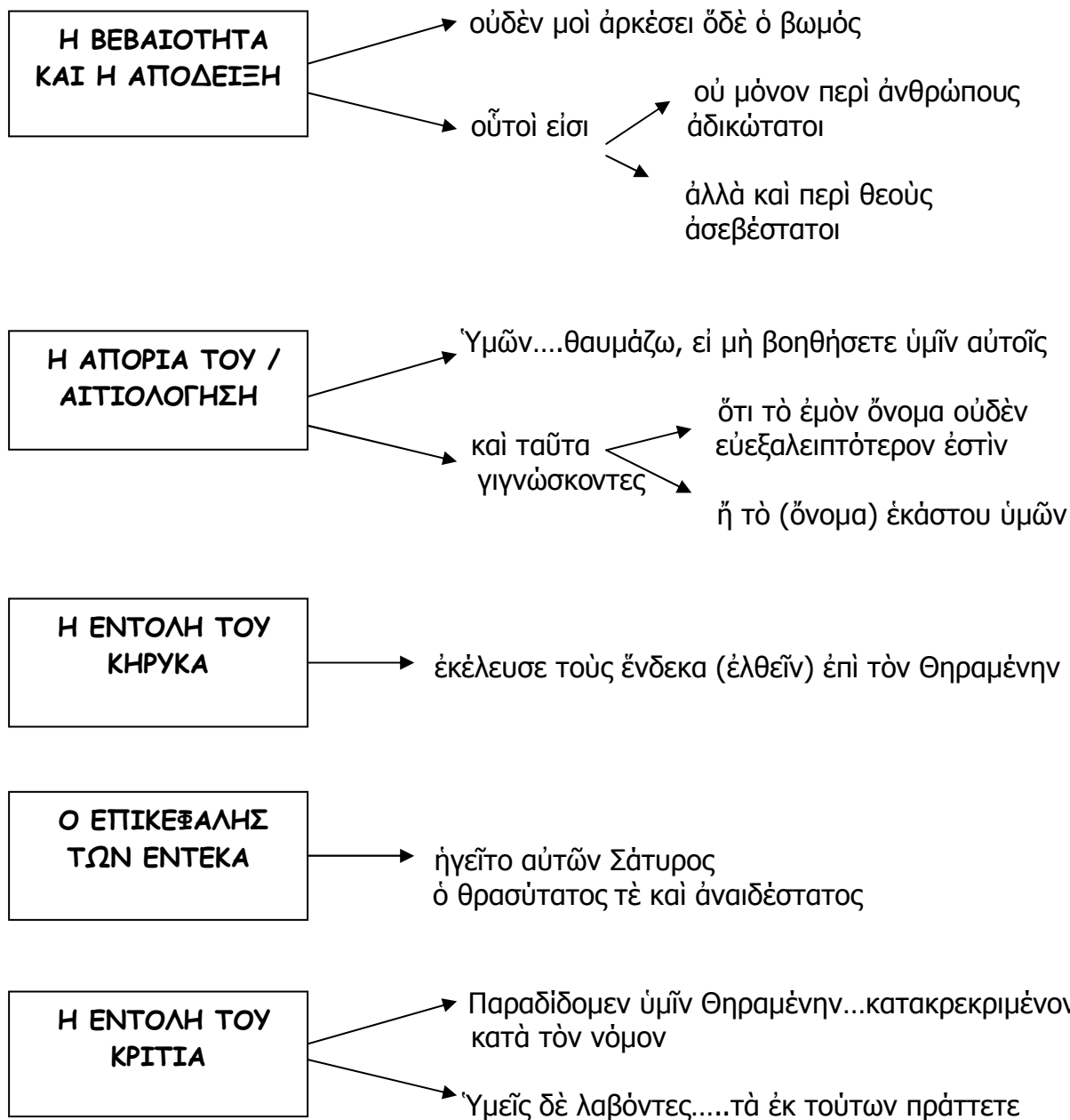
« παραδίδομεν ὑμῖν, ἔφη, Θηραμένην τουτονὶ κατακεκριμένον κατὰ τὸν νόμον. Ὑμεῖς δὲ λαβόντες καὶ ἀπαγαγόντες [οἱ ἑνδεκα] οὗ δεῖ τὰ ἐκ τούτων πράττετε».

ΚΕΙΜΕΝΟ	ΜΕΤΑΦΡΑΣΗ
§52. Ἀκούσας ταῦτα ὁ Θηραμένης, ἀνεπήδησεν ἐπὶ τὴν ἐστίαν καὶ εἶπεν: « Ἐγὼ δ' ἔφη, ὦ ἄνδρες, ἵκετεύω τὰ ἐννομώτατα πάντων, μὴ ἐπὶ Κριτίᾳ εἶναι ἐξαλείφειν μήτε ἐμὲ μήτε ὃν ἂν βούληται ὑμῶν, ἀλλὰ τὴν κρίσιν εἶναι καὶ ὑμῖν καὶ ἐμοὶ κατὰ τοῦτον νόμον ὃνπερ οὗτοι ἔγραψαν περὶ τῶν ἐν τῷ καταλόγῳ.	§52. Ὄταν ἀκουσε ὁ Θηραμένης αὐτά, ἀναπήδησε στο βωμό (τῆς βουλῆς) καὶ εἶπε: «Εγώ, εἶπε, ἄντρες, σας υποβάλλω τὴν πιο νόμιμη παράκληση ἀπ' ὅλες, να μην ἔχει δηλ. ὁ Κριτίας τὸ δικαίωμα νὰ διαγράφει (ἀπὸ τὸν κατάλογο) μήτε ἐμένα μήτε ὅποιον ἀπὸ σας θέλει, ἀλλὰ καὶ ἐσεῖς καὶ ἐγὼ νὰ δικαζόμαστε σύμφωνα με τὸ νόμο, τὸν ὁποῖο ἀκριβῶς αὐτοὶ συνέταξαν γ' αὐτοὺς που περιλαμβάνονται στον κατάλογο.
§53. Μὰ τοὺς θεοὺς, ἔφη, οὐκ ἀγνοῶ μὲν καὶ τοῦτο, ὅτι οὐδὲν ἀρκέσει μοι ὃδὲ ὁ βωμός, ἀλλὰ βούλομαι ἐπιδείξαι καὶ τοῦτο, ὅτι οὗτοι εἰσὶν οὐ μόνον ἀδικώτατοι περὶ ἀνθρώπους, ἀλλὰ καὶ ἀσεβέστατοι περὶ θεοὺς. Θαυμάζω μέντοι ὑμῶν, ἔφη, ὦ ἄνδρες καλοὶ καγαθοί, εἰ μὴ βοηθήσετε ὑμῖν αὐτοῖς, καὶ ταῦτα γινώσκοντες ὅτι τὸ ἐμὸν ὄνομα οὐδὲν	§53. Καὶ, μα τοὺς θεοὺς, εἶπε, δεν ἀγνοῶ, βέβαια αὐτό, ὅτι δηλ. καθόλου δε θα με βοηθήσει αὐτός ἐδῶ ὁ βωμός, ἀλλὰ θέλω νὰ σας ἀποδείξω καὶ τὸ ἐξῆς, ὅτι δηλαδὴ αὐτοὶ εἶναι ὄχι μόνο πολύ ἀδικοὶ ἀπέναντι στοὺς ἀνθρώπους, ἀλλὰ καὶ πολὺ ἀσεβεῖς ἀπέναντι στοὺς θεοὺς. Απορώ, ὅμως, με σας, εἶπε, ἄντρες καλοὶ καὶ ἐντιμοὶ, που δε θα βοηθήσετε τὸν ἴδιο τὸν εαυτὸ σας, καὶ μάλιστα ἐνῶ γνωρίζετε ὅτι τὸ δικό μου ὄνομα

εὐεξαλειπτότερον ἢ τὸ ἐκάστου ὑμῶν». §54. Ἐκ δὲ τούτου ὁ μὲν κήρυξ ὁ τῶν τριάκοντα ἐκέλευσε τοὺς ἑνδεκα ἐπὶ τὸν Θηραμένην. ἐκεῖνοι δὲ εἰσελθόντες σὺν τοῖς ὑπηρέταις, ἡγουμένου αὐτῶν Σατύρου τοῦ θρασυτάτου τὲ καὶ ἀναιδεστάτου, εἶπε μὲν ὁ Κριτίας: «παραδίδομεν ὑμῖν, ἔφη, τουτονὶ Θηραμένην κατακεκριμένον κατὰ τὸν νόμον. Ἵμεῖς δὲ [οἱ ἑνδεκα] λαβόντες καὶ ἀπαγαγόντες οὗ δεῖ πράττετε τὰ ἐκ τούτων».	δε διαγράφεται καθόλου πιο εὐκόλα (ἀπὸ τὸν κατάλογο) ἀπ' ὅ,τι τὸ ὄνομα τοῦ καθενός ἀπὸ σας». §54. Ὑστερα ἀπὸ αὐτοῦ ὁ κήρυκας τῶν τριάκοντα κάλεσε τοὺς ἑντεκα νὰ συλλάβουν τὸ Θηραμένην· κι ὅταν ἐκεῖνοι μπήκαν μέσα μαζὶ με τοὺς βοηθοὺς τοὺς, ἔχοντας ἐπικεφαλὴς τὸ Σάτυρο, τὸ θρασύτατο καὶ ἀναιδέστατο, εἶπε ὁ Κριτίας: «Σας παραδίνουμε, εἶπε, αὐτὸν ἐδῶ τὸ Θηραμένην που ἔχει καταδικαστεῖ σύμφωνα με τὸ νόμο. Καὶ σεῖς οἱ ἑντεκα, αφοῦ τὸν συλλάβετε καὶ τὸν οδηγήσετε ὅπου πρέπει, νὰ ἐκτελέσετε τὰ περαιτέρω».
--	--

ΠΥΡΗΝΙΚΑ ΔΟΜΙΚΑ ΣΤΟΙΧΕΙΑ

ΓΛΩΣΣΙΚΑ

- ἀκούω, ἤκουον, ἀκούσομαι, ἤκουσα, ἀκήκοα, ἀκηκόειν
- ἀναπηδῶ, ἀνεπήδων, ἀναπηδήσομαι, ἀνεπήδησα, ἀναπεπήδηκα, ἀνεπεπηδήκειν
- λέγω, ἔλεγον, λέξω / ἐρῶ, ἔλεξα / εἶπα / εἶπον, εἶρηκα, εἰρήκειν
- φημί, ἔφην / ἔφασκον, φήσω, ἔφησα / ἔφην / εἶπον, εἶρηκα, εἰρήκειν

- ἰκετεύω, ἰκέτευον, ἰκετεύσω, ἰκέτευσα
- εἰμί, ἦ / ἦν, ἔσομαι, ἐγενόμην, γέγονα, ἐγενόνειν
- ἐξαλείφω, ἐξήλειφον, ἐξαλείψω, ἐξήλειψα, ἐξαλήλιφα, ἐξαληλίφειν
- βούλομαι, ἐ(ή)βουλόμεν, βουλήσομαι / βουληθήσομαι, ἐ(ή)βουλήθην, βεβούλημαι, ἐβεβουλήμην
- γράφω, ἔγραφον, γράψω, ἔγραψα, γέγραφα, ἐγεγράφειν
- ἀγνοῶ, ἠγνόουν, ἀγνοήσω, ἠγνόησα, ἠγνόηκα, ἠγνοήκειν
- ἀρκῶ, ἤρκουν, ἀρκέσω, ἤρκεσα
- ἐπιδείκνυμι / ἐπιδεικνύω, ἐπεδείκνυν / ἐπεδείκνυον, ἐπιδείξω, ἐπέδειξα, ἐπιδέδειχα, ἐπεδεδείχεν
- θαυμάζω, ἐθαύμαζον, θαυμάσομαι, ἐθαύμασα, τεθαύμακα, ἐτεθαυμάκειν
- βοηθῶ, ἐβοήθουν, βοηθήσω, ἐβοήθησα, βεβοήθηκα, ἐβεβοηθήκειν
- γινώσκω, ἐγίγνωσκον, γνώσομαι, ἔγνων, ἔγνωκα, ἔγνώκειν
- κελεύω, ἐκέλευον, κελεύσω, ἐκέλευσα, κεκέλευκα, ἐκεκελεύκειν
- εἴσειμι / εἰσέρχομαι, , εἰσῆα / εἰσῆεν / εἰσηρχόμεν, εἴσειμι, εἰσῆλθον, εἰσελήλυθα, εἰσεληλύθειν
- ἡγοῦμαι ἡγούμεν ἡγήσομαι / ἡγηθήσομαι, ἡγησάμην / ἡγηθην, ἡγῆμαι, ἡγήμην
- παραδίδομαι, παρεδιδόμεν, παραδώσω, παρέδωκα, παραδέδωκα, παρεδεδώκειν
- κατακρίνομαι, κατεκρινόμεν, κατακρινοῦμαι / κατακριθήσομαι, κατεκρινάμην / κατεκρίθην, κατακέκριμαι, κατεκεκρίμην
- λαμβάνω, ἐλάμβανον, λήψομαι, ἔλαβον, εἴληφα, εἰλήφειν
- ἀπάγω, ἀπῆγον, ἀπάξω, ἀπῆξα / ἀπήγαγον, ἀπῆχα / ἀπαγήοχα, ἀπήχεν / ἀπαγήοχεν
- δεῖ, ἔδει, δεήσει, ἐδέησε, δεδέηκε, ἐδεδεήκει
- πράττω, ἔπραττον, πράξω, ἔπραξα, πέπραχα, ἐπεπράχεν

ΕΡΜΗΝΕΥΤΙΚΗ ΠΡΟΣΕΓΓΙΣΗ

Ο Θηραμένης, μόλις άκουσε την απόφαση του Κριτία, συνειδητοποίησε τον κίνδυνο που διέτρεχε η ζωή του και κατέφυγε στο βωμό της βουλής ζητώντας σωτηρία. Στη συνέχεια απευθυνόμενος στους βουλευτές/δικαστές διατύπωσε μια θερμότατη παράκληση, να μην παραχωρήσουν στον Κριτία το δικαίωμα να διαγράφει κατά βούληση και ανεξέλεγκτα από τον κατάλογο των τρισχιλίων όποιον ήθελε, αλλά να δικάζεται ο καθένας σύμφωνα με τους νόμους που οι ίδιοι οι τριάκοντα συνέταξαν και αφορούσαν τους τρισχιλίους. Ωστόσο, είχε επίγνωση ότι η καταφυγή του στο βωμό δεν αποτελούσε ασπίδα προστασίας, καθώς ήξερε καλά πόσο αδίστακτος ήταν ο Κριτίας, προκειμένου να θωρακίσει την τυραννία από κάθε φωνή διαμαρτυρίας. Γιατί οι επιλογές και αποφάσεις των τυράννων δεν επιδέχονται κριτικό έλεγχο και αμφισβήτηση. Ήθελε να αποδείξει σε όλους με την αναμενόμενη βίαιη απόσπαση του από το βωμό, ότι οι τριάκοντα ήταν ιδιαίτερα άδικοι και ασεβείς απέναντι σε ανθρώπους και θεούς. Ταυτόχρονα εξέφρασε την έκπληξη του προς τους δουλευτές, καθώς τους έβλεπε απαθείς και ασυγκίνητους μπροστά στο προσωπικό του δράμα. Τους προειδοποιούσε, λοιπόν, ότι αυτή η ωμή καταπάτηση του νόμου και του ασύλου δεν είχε όρια ούτε έκανε εξαιρέσεις, αλλά ότι τους ανέμενε και αυτούς η ίδια τύχη, αν δεν αντισταθούν στις αυθαιρεσίες των τυράννων.

Στη συνέχεια, ο εντολοδόχος των τριάκοντα κήρυκας φώναξε τους έντεκα, το εκτελεστικό τους όργανο, για να συλλάβουν το Θηραμένη, Και όταν αυτοί προσήλθαν, ο Κριτίας με κυνισμό τους γνωστοποίησε την καταδίκη του Θηραμένη, η οποία τάχα ήταν σύμφωνη με τους νόμους. Ο Κριτίας, λοιπόν, παραβιάζει κατάφωρα τους νόμους και την ηθική, υποκαθιστά τη δικαιοσύνη και αποφασίζει για την τύχη του Θηραμένη ο ίδιος και όχι το αρμόδιο δικαστικό σώμα. Η παρέμβαση του και η κατηγορική προσταγή του δεν αφήνουν περιθώρια αντίρρησης σε κανέναν, γεγονός που πάλι δείχνει την ηγετική του θέση ανάμεσα στους τριάκοντα και τον τρόπο που ενέπνεε στους τρισχιλίους και σε όλους τους πολίτες. Και αυτή την ισχύ του την αντλούσε από τη φρουρά κατοχής, η οποία στήριζε το στυγνό αντιδημοκρατικό καθεστώς.

Στο κείμενο είναι εμφανής ο έμμεσος ευθύς λόγος που προσδίδει στην αφήγηση των γεγονότων παραστατικότητα, ζωντάνια και αμεσότητα και εκφράζει την αγωνία και την απελπιστική θέση του Θηραμένη. Ακολουθεί (§54) ραγδαία εξέλιξη των γεγονότων που οδηγούν στη σύλληψη του Θηραμένη. Η αλλαγή των προσώπων στα ρήματα και στις μετοχές αποτυπώνει τη μεταβίβαση των εντολών από το ένα πρόσωπο στο άλλο και παρουσιάζει ανάγλυφα το σκηνικό της τραγωδίας. Αξιοσημείωτο μάλιστα είναι

ότι ο Κριτίας, για να προσδώσει κύρος και καθολική ισχύ στην απόφαση του. μιλεί σε α' πληθ, πρόσωπο (παραδίδομεν).

ΕΝΟΤΗΤΑ 13

ΞΕΝΟΦΩΝΤΟΣ ΕΛΛΗΝΙΚΑ Βιβλίο 2. Κεφάλαιο 3. §55-56

Η εκτέλεση του Θηραμένη

ΚΕΙΜΕΝΟ

§55. Ὡς δὲ ταῦτα εἶπεν, εἶλκε μὲν ἀπὸ τοῦ βωμοῦ ὁ Σάτυρος, εἶλκον δὲ οἱ ὑπηρέται. Ὁ δὲ Θηραμένης ὥσπερ εἰκὸς καὶ θεοὺς ἐπεκαλεῖτο καὶ ἀνθρώπους καθορᾶν τὰ γιγνόμενα. Ἡ δὲ βουλή ἡσυχίαν εἶχεν, ὁρῶσα καὶ τοὺς ἐπὶ τοῖς δρυφάκτοις ὁμοίους Σατύρῳ καὶ τὸ ἔμπροσθεν τοῦ βουλευτηρίου πλήρες τῶν φρουρῶν, καὶ οὐκ ἀγνοοῦντες ὅτι ἐγχειρίδια ἔχοντες παρῆσαν.

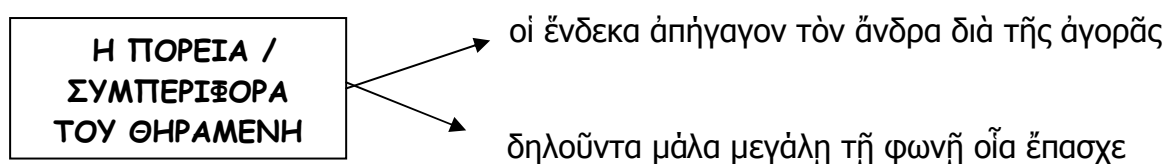
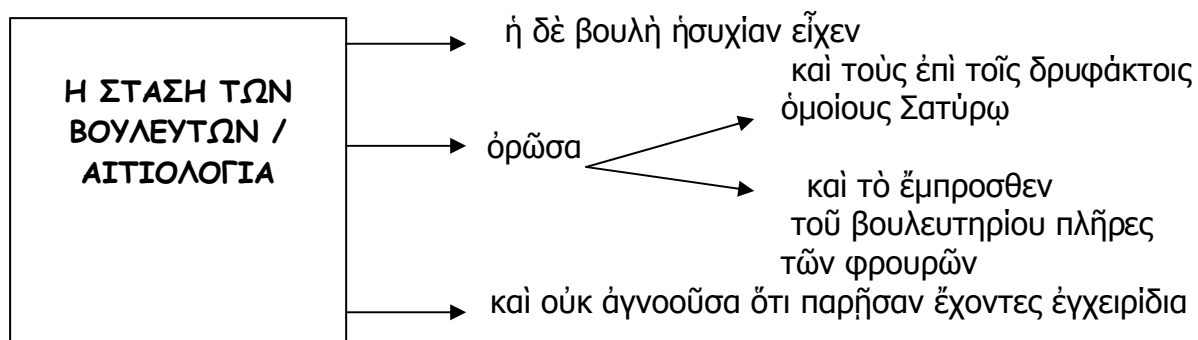
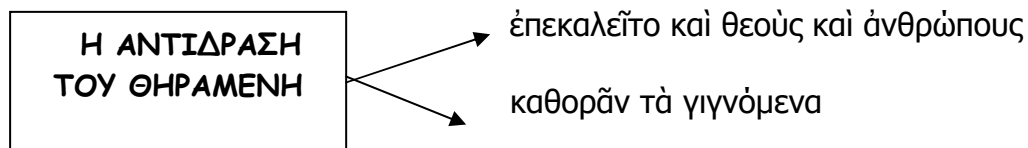
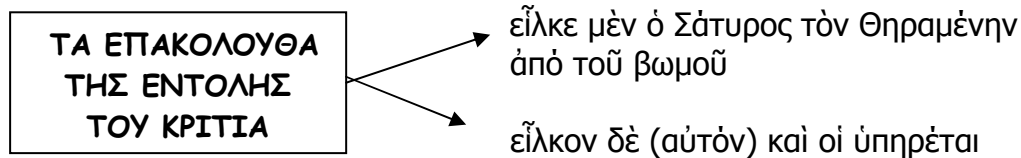
§56. Οἱ δ' ἀπήγαγον τὸν ἄνδρα διὰ τῆς ἀγορᾶς μάλα μεγάλη τῇ φωνῇ δηλοῦντα οἷα ἔπασχε. Λέγεται δὲ ἓν ρῆμα καὶ τοῦτο αὐτοῦ. Ὡς εἶπεν ὁ Σάτυρος ὅτι οἰμώξειτο, εἰ μὴ σιωπήσειεν, ἐπήρετο. «Ἄν δὲ σιωπῶ, οὐκ ἄρ', ἔφη, οἰμώξομαι;» καὶ ἐπεὶ γὰρ ἀποθνήσκειν ἀναγκαζόμενος τὸ κώνειον ἔπιε, τὸ λειπόμενον ἔφασαν ἀποκοτταβίσαντα εἰπεῖν αὐτόν. «Κριτία, τοῦτ' ἔστω τῷ καλῷ». Καὶ τοῦτο μὲν οὐκ ἀγνοῶ, ὅτι ταῦτα ἀποφθέγματα οὐκ ἀξιόλογα, ἐκεῖνο δὲ κρίνω τοῦ ἀνδρὸς ἀγαστόν, τὸ τοῦ θανάτου παρεστηκότος μήτε τὸ φρόνιμον μήτε τὸ παιγνιώδες ἀπολιπεῖν ἐκ τῆς ψυχῆς.

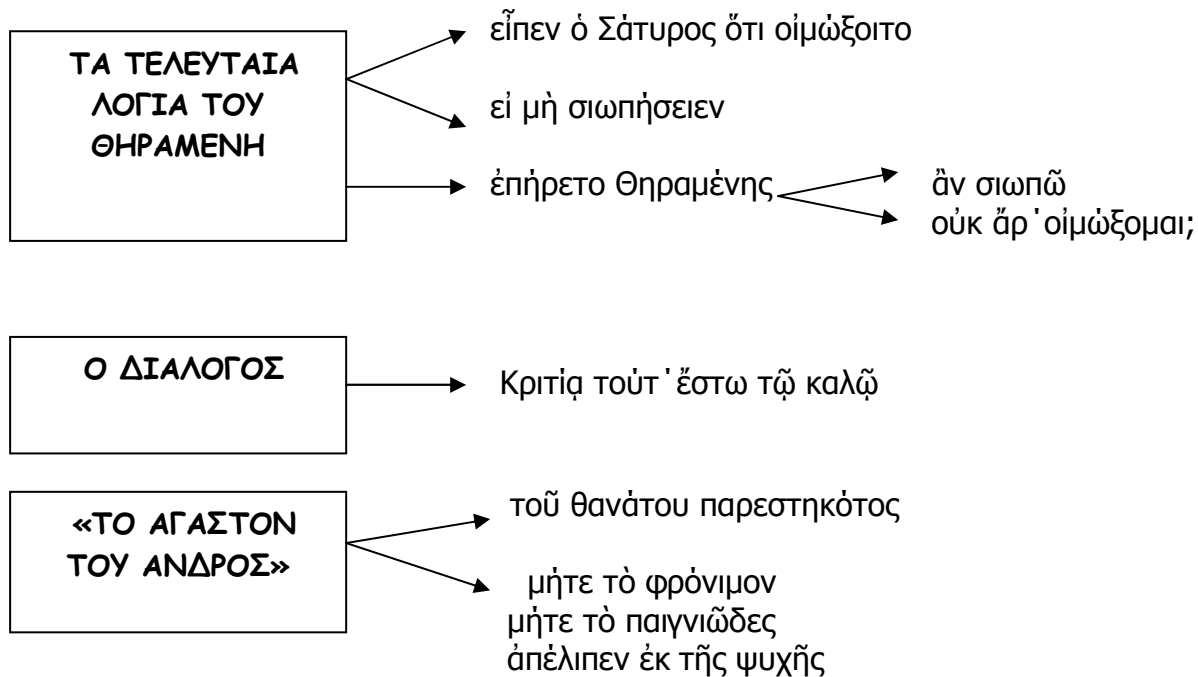
ΚΕΙΜΕΝΟ	ΜΕΤΑΦΡΑΣΗ
§55. Ὡς δὲ [Κριτίας] εἶπεν ταῦτα, ὁ Σάτυρος εἶλκε μὲν ἀπὸ τοῦ βωμοῦ, εἶλκον δὲ οἱ ὑπηρέται. Ὁ δὲ Θηραμένης ὥσπερ εἰκὸς	§55. Μόλις εἶπε αὐτά (ο Κριτίας), ο Σάτυρος προσπαθούσε να αποσπάσει (το Θηραμένη) ἀπὸ το βωμό, το ἴδιο ἔκαναν και οι βοηθοί του. Τότε, ο Θηραμένης,

ἐπεκαλεῖτο καὶ θεοὺς καὶ ἀνθρώπους καθορᾷ τὰ γινόμενα. Ἡ δὲ βουλή ἡσυχίαν εἶχεν, ὁρῶσα καὶ τοὺς ἐπὶ τοῖς δρυφάκτοις [ὄντας] ὁμοίους Σατύρω καὶ τὸ ἔμπροσθεν τοῦ βουλευτηρίου [ὄν] πλήρες τῶν φρουρῶν, καὶ οὐκ ἀγνοοῦντες ὅτι παρῆσαν ἔχοντες ἐγχειρίδια. §56. Οἱ δ' ἀπήγαγον τὸν ἄνδρα διὰ τῆς ἀγορᾶς δηλοῦντα μάλα μεγάλη τῇ φωνῇ οἷα ἔπασχε. Λέγεται δὲ ἓν ρῆμα καὶ τοῦτο αὐτοῦ. Ὡς εἶπεν ὁ Σάτυρος ὅτι οἰμῶξοιτο, εἰ μὴ σιωπήσειεν, ἐπήρετο. «Ἄν δὲ σιωπῶ, ἔφη, οὐκ ἄρ' οἰμῶξομαι;» καὶ ἐπεὶ γὰρ ἔπιδε τὸ κώνειον ἀναγκαζόμενος ἀποθνήσκειν, ἔφασαν αὐτὸν ἀποκοτταβίσαντα τὸ λειπόμενον εἰπεῖν. «τοῦτ' ἔστω τῷ καλῷ Κριτίᾳ». Καὶ οὐκ ἀγνοῶ μὲν τοῦτο, ὅτι ταῦτα οὐκ ἀξιόλογα ἀποφθέγματα, κρίνω δὲ ἀγαστόν	ὅπως, βέβαια, ἦταν φυσικό, ἐπικαλοῦνταν καὶ θεοὺς καὶ ἀνθρώπους να δουν καλὰ αὐτὰ που γίνονταν. Αλλὰ οἱ βουλευτὲς ἀδρανοῦσαν, γιατὶ ἐβλεπαν ὅτι καὶ αὐτοὶ που ἦταν κοντὰ στα κιγκλιδῶματα (ἦταν) ὅμοιοι με τὸ Σάτυρο καὶ ὅτι ὁ χώρος μπροστά στο βουλευτήριον (ἦταν) γεμάτος ἀπὸ τοὺς φρουροὺς καὶ γιατί γνώριζαν ὅτι αὐτοὶ παρευρίσκονταν οπλισμένοι με ἐγχειρίδια. §56. Καὶ αὐτοὶ (= οἱ ἑντεκα) έσυραν τὸν ἄντρα περνώντας (τον) μέσα ἀπὸ τὴν ἀγορά, ἐνῶ αὐτὸς φώναζε με πολὺ μεγάλη φωνή τι πάθαινε. Λένε καὶ αὐτὴν τὴ φράση αὐτοῦ. Μόλις τοῦ εἶπε ὁ Σάτυρος ὅτι θὰ θρηνήσῃ, ἀν δὲ σιωπάσῃ, τὸν ρώτησε / τοῦ ἀπάντησε ρωτώντας· «Ἄν σιωπῶ, εἶπε, ἀραγε δε θὰ θρηνήσω;» Καὶ ὅταν ἐπιδε τὸ κώνειο, καθὼς ἀναγκαζόταν νὰ πεθάνῃ, λένε ὅτι αὐτός, ἀφοῦ ἐρίξε κάτω σταγόνα- σταγόνα ὅ,τι ἀπέμεινε στο ποτήρι, ὅπως στο παιχνίδι με τὸν «κότταβο», εἶπε: «αὐτὸ στὴν υγιὰ τοῦ ὁμορφοῦ Κριτία». Καὶ δὲν ἀγνοῶ, βέβαια, αὐτό, ὅτι δηλαδὴ αὐτὰ δὲν (εἶναι) ἀποφθέγματα ἀξιόλογα,
---	---

ἐκεῖνο τοῦ ἀνδρὸς, τοῦ θανάτου παρεστηκότος τὸ μὴ ἀπολιπεῖν ἐκ τῆς ψυχῆς μήτε τὸ φρόνιμον μήτε τὸ παιγνιώδες.	ὅμως, κρίνω αξιοθαύμαστο αὐτὸ το στοιχείο τοῦ ἀντρα, τὸ ὅτι δηλαδὴ ἀκόμα καὶ τὴν ὥρα ποῦ πλησίαζε ὁ θάνατος δεν ἔλειψε ἀπὸ τὴν ψυχὴ τοῦ μήτε ἡ αυτοκυριαρχία μήτε τὸ χιούμορ τοῦ.
--	--

ΠΥΡΗΝΙΚΑ ΔΟΜΙΚΑ ΣΤΟΙΧΕΙΑ

ΓΛΩΣΣΙΚΑ

- λέγω, ἔλεγον, λέξω / ἐρῶ, ἔλεξα / εἶπα / εἶπον, εἶρηκα, εἰρήκειν
- ἔλκω, εἶλκον, ἔλξω, εἶλκυσα, εἶλκυκα, εἶλκύκειν
- ἐπικαλοῦμαι, ἐπεκαλούμην, ἐπικαλοῦμαι / ἐπικληθήσομαι, ἐπεκαλεσάμην / ἐπεκλήθην, ἐπικέκλημαι, ἐπεκεκλήμην
- καθοράω-ῶ, καθεώρων, κατόψομαι, κατεῖδον, καθεόρακα / καθεώρακα, καθεωράκειν
- γίγνομαι, ἐγιννόμην, γενήσομαι / γενηθήσομαι, ἐγενόμην / ἐγενήθην, γέγονα / γεγένημαι, ἐγεγόνειν / ἐγεγενήμην
- ἔχω, εἶχον, ἔξω / σχήσω, ἔσχον, ἔσχηκα, ἔσχήκειν
- ἀγνοῶ, ἠγνόουν, ἀγνοήσω, ἠγνόησα, ἠγνόηκα, ἠγνοήκειν
- πάρειμι, παρῆν, παρέσομαι, παρεγενόμην, παραγέγονα, παρεγενόμην
- ἀπάγω, ἀπῆγον, ἀπάξω, ἀπῆξα / ἀπήγαγον, ἀπῆχα / ἀπαγήοχα, ἀπήχειν / ἀπαγήοχειν
- δηλῶ, ἐδήλουν, δηλώσω, ἐδήλωσα, δεδήλωκα, ἐδεδηλώκειν

- πάσχω, ἔπασχον, πείσομαι, ἔπαθον, πέπονθα, ἐπεπόνθειν
- οἰμῶζω, ὥμωζον, οἰμῶξομαι, ὥμωξα
- σιωπῶ, ἐσιώπων, σιωπήσομαι, ἐσιώπησα, σεσιώπηκα, ἐσεσιώπηκειν
- ἐπερωτῶ, ἐπηρώτων, ἐπερωτήσω / ἐπερήσομαι, ἐπηρώτησα / ἐπηρόμην, ἐπηρώτηκα, ἐπηρωτήκειν
- ἀποθνήσκω, ἀπέθνησκον, ἀποθανοῦμαι, ἀπέθανον, τέθνηκα, ἐτεθνήκειν
- ἀναγκάζομαι, ἠναγκαζόμην, ἀναγκασθήσομαι, ἠναγκάσθην, ἠνάγκασμαι, ἠναγκάσμην
- πίνω, ἔπινον, πίομαι / πιοῦμαι, ἔπιον, πέπωκα, ἐπεπώκειν
- λείπομαι, ἐλειπόμην, λείψομαι / λειφθήσομαι, ἐλιπόμην / ἐλείφθην, ἐλείμμαι, ἐλελείμμην
- φημί, ἔφην / ἔφασκον, φήσω, ἔφησα / ἔφην / εἶπον, εἶρηκα, εἰρήκειν
- ἀποκοτταβίζω, ἀπεκοττάβιζον, ἀποκοτταβιῶ, ἀπεκοττάβισα
- εἰμί, ἦ / ἦν, ἔσομαι, ἐγενόμην, γέγονα, ἐγγόνειν
- κρίνω, ἔκρινον, κρίνῶ, ἔκρινα, κέκρικα, ἐκεκρίκειν
- παρίσταμαι, παριστάμην, παραστήσομαι/ παρασταθήσομαι, παρεστησάμην / παρέστη / παρεστάθην, παρέστηκα, παρε(ει)στήκειν

ΕΡΜΗΝΕΥΤΙΚΗ ΠΡΟΣΕΓΓΙΣΗ

Μόλις ο Κριτίας έδωσε τις εντολές του στους ένδεκα, αυτοί με του βοηθούς τους και το Σάτυρο επικεφαλής απέσπασαν βίαια το Θηραμένη από το βωμό της βουλής. Το θύμα, αβοήθητο και εγκαταλειμμένο απ' όλους, επικαλούνταν ως μάρτυρες του θανάτου του θεούς και ανθρώπους, ενώ οι βουλευτές παρακολουθούσαν με απάθεια όσα διαδραματίζονταν. Και η αδράνεια τους αυτή δικαιολογείται, γιατί οι ένοπλοι νεαροί, αδίστακτοι και θρασύτατοι σαν το Σάτυρο, είχαν κάνει κατάληψη της βουλής, και μπροστά από αυτήν περιφέρονταν άλλοι ένοπλοι φρουροί. Όλοι αυτοί με την απειλή των όπλων στόμωσαν απροκάλυπτα την παρρησία των δικαστών, ενέσπειραν τον τρόπο και υπαγόρευαν τα τετελεσμένα γεγονότα κατά τη βούληση του Κριτία

Στην (§56) το σκηνικό μετατίθεται σε άλλο χώρο (αγορά-φυλακή) και χρόνο. Το δράμα του Θηραμένη δημοσιοποιείται, αφού οι ένδεκα τον σέρνουν διασχίζοντας την αγορά, που είναι ο κατεξοχήν δημόσιος χώρος. Οι εντολοδόχοι του Κριτία προκλητικά αδιαφορούν για την κοινοποίηση του εγκλήματος και το πλήθος που τους περιβάλλει. Έχοντας πεποίθηση στη δύναμη των όπλων τους και στην τυραννία επιζητούν να φιμώσουν κάθε φωνή διαμαρτυρίας. Ο Θηραμένης, όμως, προσπαθούσε να εξεγείρει το λαό καταγγέλλοντας με δυνατή φωνή τις αυθαιρεσίες του καθεστώτος. Τότε, ο Σάτυρος τον απείλησε ότι αν δε σωπάσει, θα τον χτυπήσει και θα τον κάνει να θρηνήσει, οπότε ο Θηραμένης ευφυσολογώντας του απάντησε ότι έτσι κι αλλιώς θα θρηνήσει. Στη συνέχεια, οι ένδεκα έφτασαν στη φυλακή και τον υποχρέωσαν να πει το κώνειο, όπως όριζε ο νόμος των τριάκοντα. Όμως, ο μελλοθάνατος και την ώρα αυτή έδειξε την ετοιμότητα του πνεύματος του και τη χιουμοριστική του διάθεση παίζοντας με τις τελευταίες σταγόνες του δηλητηρίου το παιχνίδι του κότταβου ευχόμενος **ειρωνικά** υγεία στον Κριτία. Ο ιστορικός, παίρνοντας αφορμή από το κύκνειο άσμα του Θηραμένη, εξυμνεί το ψυχικό του σθένος και τη δηκτική του στάση, που δεν τον εγκατέλειψε ούτε και στο θάνατο.

ΕΝΟΤΗΤΑ 14

ΞΕΝΟΦΩΝΤΟΣ ΕΛΛΗΝΙΚΑ Βιβλίο 2. Κεφάλαιο 4. §1-4

Οι ακρότητες των τριάκοντα και η εμφάνιση του Θρασύβουλου

ΕΡΜΗΝΕΥΤΙΚΗ ΠΡΟΣΕΓΓΙΣΗ

Με το θάνατο του Θηραμένη αρχίζει η δεύτερη περίοδος της εξουσίας των τριάκοντα κατά την οποία επικρατούν οι ακραίοι και οι αδιάλλακτοι του καθεστώτος **με επικεφαλή τον αδίστακτο Κριτία**. Απερίσπαστοι πλέον από εσωτερικές τριβές και με την πεποίθηση ότι η εξουσία τους παγιώθηκε, επιδίδονται σε πρωτοφανείς ακρότητες: διώχνουν και εξορίζουν πολίτες, σφετερίζονται περιουσίες, εκτελούν αντιφρονούντες και δημιουργούν κύμα αυτοεξόριστων που καταφεύγει αρχικά στον Πειραιά, περιοχή με δημοκρατική παράδοση, και αποκεί στα Μέγαρα, στη Θήβα και σε άλλες προσκείμενες φιλικά πόλεις παρά την αντίδραση των Λακεδαιμονίων.

Η κατάσταση αυτή ωρίμασε στη συνείδηση πολλών την ιδέα ότι το καθεστώς αυτό ήταν πια ανυπόφορο και επικίνδυνο και συνεπώς έπρεπε να ανατραπεί. Έτσι, αρχίζει και **οργανώνεται η αντίσταση των εξόριστων με επικεφαλής**

το **Θρασύβουλο**, που είχε βαθιά ριζωμένα στην ψυχή του δημοκρατικά φρονήματα. Ο χώρος της προετοιμασίας ήταν κυρίως η **Θήβα**, που την εποχή αυτή στήριζε τον αγώνα υλικά και ηθικά. Έτσι, ενισχυμένος ο Θρασύβουλος, εύκολα **καταλαμβάνει το φρούριο της Φυλής** και το καθιστά ορμητήριο στις επιχειρήσεις του εναντίον των τυράννων, που δέχονται βαρύ πλήγμα και αισθάνονται για πρώτη φορά την **απειλή**.

Γι' αυτό σπεύδουν με ισχυρές δυνάμεις κατά της Φυλής, για να καταπνίξουν την αντίσταση. Όμως, παρά το θάρρος κάποιων νεαρών, η πρώτη απόπειρα αποτυγχάνει και μάλιστα με απώλειες. Στη συνέχεια, οι τύραννοι σχεδιάζουν να αποκλείσουν με τείχος την περιοχή και να αποκόψουν τους δρόμους του ανεφοδιασμού, αλλά η κακοκαιρία που ενέσκηψε ανατρέπει τα σχέδια τους. Επιστρέφουν, λοιπόν, στην πόλη, αφού έχασαν πολλούς και με πεσμένο το ηθικό τους. Συνειδητοποιούν ότι η κατάσταση γίνεται όλο και πιο κρίσιμη και φοβούνται μήπως ο Θρασύβουλος προβεί σε λεηλασίες της υπαίθρου, για να εξασφάλισι τα αναγκαία. Γι' αυτό αποστέλλουν τμήμα των Λακεδαιμόνιων φρουρών του Καλλίβιου και δύο φυλές ιππέων, που στρατοπεδεύουν κοντά **στη Φυλή** σε πυκνόφυτη περιοχή.

Η πρώτη φράση του κειμένου ανακεφαλαιώνει τα γεγονότα της παρωδίας της δίκης και του θανάτου του Θηραμένη, ενώ προανακοινώνει τη δεύτερη φάση της εξουσίας των τριάκοντα. Αλλά και οι επόμενες φράσεις υποβάλλουν την αίσθηση της απόλυτης και ανεξέλεγκτης κυριαρχίας των τριάκοντα, που δείχνουν αντιδημοκρατική συμπεριφορά και προβαίνουν σε πρωτοφανείς αυθαιρεσίες.

Στη συνέχεια, αλλάζει το σκηνικό: **το επίκεντρο της δράσης μετατίθεται από την Αθήνα στη Φυλή**, καθώς εμφανίζεται νέο πρόσωπο, **ο Θρασύβουλος**, που είναι ο πρωταγωνιστής των εξελίξεων οι τριάκοντα υποχρεώνονται να περάσουν στην αντεπίθεση και ουσιαστικά είναι οι αμυνόμενοι για τη διατήρηση της εξουσίας τους. Η αφήγηση των γεγονότων έχει ένταση και δραματικότητα. Δηλώνεται η άμεση αντίδραση των τυράννων και η έντονη προσπάθειά τους να ελέγχουν την κατάσταση. Τέλος, δηλώνονται οι σταδιακές ενέργειες και κινήσεις των τυράννων, αλλά και η συνακόλουθη φθορά τους. Γενικά, το αίτιο και αιτιατό εκφράζουν τη μετάπτωση της κατάστασης: **από μια περίοδο σχετικής στατικότητας και ελέγχου περνάμε σε μια φάση έντονης κινητικότητας, δράσης και αντίδρασης**.

ΕΝΟΤΗΤΑ 15

ΞΕΝΟΦΩΝΤΟΣ ΕΛΛΗΝΙΚΑ Βιβλίο 2. Κεφάλαιο 4. §5-7

Αιφνιδιαστική επίθεση και νίκη του Θρασύβουλου

ΕΡΜΗΝΕΥΤΙΚΗ ΠΡΟΣΕΓΓΙΣΗ

Οι συνεχείς διώξεις, εξορίες και εκτελέσεις των τριάκοντα ήταν επόμενο να ενισχύσουν το κύμα της αντίδρασης. Γι' αυτό μέσα σε λίγες μέρες οι άντρες του Θρασύβουλου δεκαπλασιάστηκαν. Ενισχυμένος ο Θρασύβουλος κατέβηκε νύχτα από το φρούριο της Φυλής στην πεδιάδα και στρατοπέδευσε κοντά στον αντίπαλο χωρίς να γίνει αντιληπτός. Σχεδιάζε φυσικά να επιτεθεί αιφνιδιαστικά τα ξημερώματα. Και αυτό έκανε.

Μόλις, λοιπόν, ξημέρωσε και άρχισαν οι πρώτες κινήσεις των αντρών στο εχθρικό στρατόπεδο, επιτέθηκε με ταχύτητα εκμεταλλευόμενος και το θόρυβο που έκαναν οι ιπποκόμοι ξυστρίζοντας τα άλογα. Η αστραπιαία επίθεση του και ο κατάλληλος χρόνος εκδήλωσης της υπήρξαν οι κύριοι συντελεστές της επιτυχίας του αιφνιδιασμού. Έτσι, σκότωσαν πολλούς οπλίτες και ιππείς, που ακόμη ήταν στα κρεβάτια τους, και όλους τους έτρεψαν σε φυγή. Στη συνέχεια, έστησαν τρόπαιο νίκης, μάζεψαν τα λάφυρα που έπεσαν στα χέρια τους και επέστρεψαν θριαμβευτές στη Φυλή. Έτσι, για δεύτερη φορά, ο Θρασύβουλος αναδεικνύεται νικητής των τριάκοντα και πλήττει το γόητρο τους. Οι ιππείς που έστειλαν οι τύραννοι το μόνο που έκαναν ήταν να περισυλλέξουν τους νεκρούς.

Ο ιστορικός ως έμπειρος στρατιωτικός καταγράφει με ακρίβεια και παραστατικότητα, αλλά και με αξιοθαύμαστη συντομία και σαφήνεια τις ενέργειες του Θρασύβουλου, την ακαταστασία στο αντίπαλο στρατόπεδο, την αιφνιδιαστική επίθεση και τα αποτελέσματα της. Η αλληλουχία των γεγονότων συνθέτει έναν πίνακα μάχης.

ΕΝΟΤΗΤΑ 16

ΞΕΝΟΦΩΝΤΟΣ ΕΛΛΗΝΙΚΑ Βιβλίο 2. Κεφάλαιο 4. §8-10

Η σύλληψη και η εκτέλεση των Ελευσινίων

ΕΡΜΗΝΕΥΤΙΚΗ ΠΡΟΣΕΓΓΙΣΗ

Οι τριάκοντα, μετά τη δεύτερη ήττα τους από το Θρασύβουλο, δε νιώθουν το ίδιο ασφαλείς. Διαπιστώνουν τη συνεχή ενίσχυση των δημοκρατικών, τη διόγκωση του ρεύματος της αντίστασης και φοβούνται για την ανατροπή τους. Προσπαθούν, λοιπόν, να εξασφαλίσουν διόδους διαφυγής σε περίπτωση οριστικής ήττας και γι' αυτό επιλέγουν ως καταφύγιο την **Ελευσίνα**. Για να την ελέγξουν, όμως, χρησιμοποιούν, κατά πάγια τακτική τους, παράνομα και

αθέμιτα μέσα, δολιότητα και πρωτοφανή τρομοκρατία. Στις ενέργειες τους αυτές πρωτοστατεί ο Κριτίας πάλι.

Έτσι, περιστοιχιζόμενοι από τους ιππείς, που είναι γι' αυτούς ασπίδα προστασίας και απειλή για τους άλλους, φτάνουν στην Ελευσίνα, συγκεντρώνουν τους πολίτες της και διατάζουν απογραφή του πληθυσμού, για να τους στείλουν δήθεν επιπλέον φρουρούς που θα τους προφυλάξουν από τις επιδρομές του Θρασύβουλου. Εξαπατούν, λοιπόν, το λαό, ενώ συγχρόνως οι ένοπλοι ασκούν ψυχολογική βία. Η αλήθεια, όμως, των προθέσεων τους γρήγορα αποκαλύπτεται, όταν τους συλλαμβάνουν ως εχθρούς του καθεστώτος και τους προφυλακίζουν στην Αθήνα.

Την άλλη μέρα, ο Κριτίας, αφού συγκαλεί στο Ωδείο τους τρισχιλίους οπλίτες και τους ιππείς, δείχνει πάλι τον κυνισμό του και την αντιδημοκρατική του συμπεριφορά. Απευθυνόμενος στους ομοϊδεάτες του απαιτεί την έμπρακτη στήριξη του καθεστώτος, για να έχει όσο το δυνατό περισσότερους συνεργούς και συνενόχους στα εγκλήματα του. Και επειδή δεν εμπιστεύεται ούτε και τους συνεργάτες του επιβάλλει τη φανερή ψηφοφορία για να ελέγξει και να διασφαλίσει το αποτέλεσμα της.

Έχουμε, λοιπόν, **μια δεύτερη παρωδία δίκης**, υπό την απειλή πάλι των όπλων, που είναι χειρότερη από εκείνη του Θηραμένη, αφού παρατηρείται πλήθος δικονομικών παραδόσεων. Έτσι, οι ένοπλοι φρουροί ασκούν ψυχολογική βία. Ο Κριτίας επιβάλλει τη θέληση του στους «δικαστές», ουσιαστικά η συγκρότηση του δικαστηρίου είναι υποτυπώδης και παράνομη, αφού οι τρισχίλιοι και οι ιππείς υποκαθιστούν τη δικαιοσύνη και, το σημαντικότερο, δεν υπάρχει κανένα απολύτως κατηγορητήριο εις βάρος των θυμάτων ούτε στη δίκη, όπως δεν υπήρξε και στη σύλληψη τους. Απλώς έπρεπε να γίνουν οι εκκαθαρίσεις, για να γίνει η Ελευσίνα το καταφύγιο των τυράννων. Και στην επιδίωξη αυτή δεν τηρήθηκαν ούτε καν τα προσχήματα για την καταδίκη των αθώων Ελευσίνιων, που κρίθηκαν μάλιστα με συνοπτική διαδικασία και συνολική απόφαση,

Στο κείμενο ξεδιπλώνονται όλες οι ενέργειες των τριάκοντα που είναι το αποτέλεσμα της φράσης. Έχουμε, λοιπόν, τη θεματική πρόταση και στη συνέχεια το ανάπτυγμά της. Έτσι, κάθε περίοδος και ημιπερίοδος είναι ένας νοητός αναβαθμός στην εξέλιξη των δραματικών γεγονότων και στην κλιμάκωση των ενεργειών, ενώ παράλληλα δείχνει τα κίνητρα και τις μεθόδους των τυράννων. Όλα συγκλίνουν στον απώτερο στόχο που είναι η διασφάλιση του καταφυγίου της Ελευσίνας.

Υπάρχει αυστηρή χρονική και αιτιώδης ακολουθία των συμβάντων, σαφήνεια και συνομία στην αφήγηση, αλλά και γοργότητα της δράσης που υποδηλώνει την ανασφάλεια και την ανησυχία των τυράννων. Κυριαρχεί ο πληθυντικός αριθμός που δείχνει τη συνολική ευθύνη των συνεργών, ο οποίος, όμως, μεταπίπτει σε ενικό, όταν ο Κριτίας παρεμβαίνει καθοριστικά στην παρωδία

της δίκης, επιβάλλει τη φανερή ψηφοφορία και ουσιαστικά υπαγορεύει το αποτέλεσμα της.

ΕΝΟΤΗΤΑ 17

ΞΕΝΟΦΩΝΤΟΣ ΕΛΛΗΝΙΚΑ Βιβλίο 2. Κεφάλαιο 4. §10-11

Οι θέσεις των αντιπάλων στον Πειραιά

ΕΡΜΗΝΕΥΤΙΚΗ ΠΡΟΣΕΓΓΙΣΗ

Το καθεστώς των τριάκοντα με τις ωμότητές του συσπειρώνει τους αντιπάλους και ενισχύει τις δυνάμεις τους. Έτσι, οι εξόριστοι δημοκρατικοί, από 700 που ήταν, γίνονται χίλιοι σε μια μέρα εξαιτίας της σύλληψης και της καταδίκης των κατοίκων της Ελευσίνας. Αυτούς παραλαμβάνει ο Θρασύβουλος και φτάνει νύχτα στον Πειραιά, γεγονός που μαρτυρεί τις στρατηγικές ικανότητες και την ταχύτητα των κινήσεών του. Η τακτική του αιφνιδιασμού και οι πρωτοβουλίες του τον φέρνουν σε πλεονεκτική θέση και καθιστούν τους τυράννους αμυνόμενους. Έτσι, αυτοί σπεύδουν να τον αντιμετωπίσουν με όλες τους τις δυνάμεις, γιατί διαβλέπουν ότι η αναμέτρηση θα έχει καταλυτική σημασία.

Οι δημοκρατικοί για λίγο προσπαθούν να ανακόψουν την πορεία τους· όμως, επειδή ο περίγυρος του Πειραιά είναι μεγάλος και οι δυνάμεις τους λίγες, συσπειρώνονται ψηλά **στο λόφο της Μουνιχίας** και εκεί περιμένουν τον εχθρό. Οι ολιγαρχικοί συντάσσονται σε μεγάλο βάθος λόγω και της στενότητας της οδού στην Ιπποδάμεια αγορά και παίρνουν το δρόμο που οδηγεί στη Μουνιχία.

Ο Ξενοφών, παλιός και έμπειρος στρατιωτικός, δίνει τα γεγονότα με χρονική και αιτιώδη ακολουθία, με συντομία και ακρίβεια και περιγράφει λιτά τις κινήσεις και τις θέσεις των αντιπάλων, πριν από την καθοριστική σύγκρουση. Στην αφήγηση υπάρχει εναλλαγή της δράσης από το ένα στρατόπεδο στο άλλο, έτσι που εξελίσσεται σαν κινηματογραφική ταινία.

ΕΝΟΤΗΤΑ 18

ΞΕΝΟΦΩΝΤΟΣ ΕΛΛΗΝΙΚΑ Βιβλίο 2. Κεφάλαιο 4. §12-15

Η παράταξη και ο λόγος του Θρασύβουλου

ΕΡΜΗΝΕΥΤΙΚΗ ΠΡΟΣΕΓΓΙΣΗ

Οι δημοκρατικοί αντιπαρατάσσονται και αυτοί στον κεντρικό δρόμο, που οδηγεί από τον Πειραιά στο λόφο της Μουνιχίας όπου βρίσκονται, αλλά το βάθος τους υστερεί συγκριτικά με τους ολιγαρχικούς, γιατί είναι λιγότεροι. Η διάταξη και σύνθεση των δυνάμεών τους (οπλίτες, πελτοφόροι, ακοντιστές και πετροβόλοι) δείχνουν ότι ένα σημαντικό τμήμα αυτών συγκροτήθηκε την τελευταία στιγμή από πολίτες της περιοχής που προσέτρεξαν αυθόρμητα. Την κρίσιμη αυτή ώρα ο Θρασύβουλος θέλει να εμψυχώσει τους αγωνιστές της δημοκρατίας, γιατί έχουν να αντιμετωπίσουν πολλαπλάσιους εχθρούς.

Στο λόγο του, λοιπόν, αναφέρει ότι όσοι κατέχουν τη δεξιά πτέρυγα της εχθρικής παράταξης δοκίμασαν πριν από λίγες μέρες δύο ήττες και συνεπώς το ηθικό τους δεν μπορεί να είναι υψηλό και ακμαίο, αφού ξέρουν ποιοι είναι αντίπαλοι που τους περιμένουν. Όσοι, πάλι, βρίσκονται στο τέλος της αριστερής πτέρυγας τους λέγει ότι είναι οι τριάκοντα, που τόσα ανοσιουργήματα διέπραξαν εις βάρος τους. Αυτοί τους έδιωχναν από την πόλη τους αν και ήταν αθώοι, τους απομάκρυναν από τα σπίτια τους και με προγραφές και χωρίς δίκη εκτελούσαν τα πιο αγαπημένα τους πρόσωπα. Επιπλέον, τους έπιαναν στο τραπέζι, στον ύπνο ή στην αγορά, σε ώρες και τόπους ιερούς, ενώ ήταν ανήμποροι να αντιδράσουν, και τους εξόριζαν άδικα και αναίτια. Με όλα αυτά τους υπενθυμίζει «οϊκεία κακά», αναμοχλεύει τραυματικές εμπειρίες και τονώνει το ηθικό τους και τη διάθεση για τιμωρία. Ακόμα, τονίζει ότι και οι θεοί θα είναι με το μέρος τους και, για να ενισχύσει τη θέση τους αυτή, τους αναφέρει γνωστές ήδη αποδείξεις της εύνοιας τους. Έτσι, οι θεοί, οργισμένοι από τους ανόσιους τυράννους, μετέβαλαν τις καιρικές συνθήκες από καλοκαιρία σε κακοκαιρία για να τους προστατέψουν, συμπαρίστανται στον αγώνα τους και τους βοηθούν να νικούν τους πολυπληθείς αντιπάλους τους, ενώ είναι λίγοι. Ένα άλλο πάλι σημείο της θεϊκής παρέμβασης προς όφελός τους είναι η πλεονεκτική θέση που κατέχουν σε σχέση με τους εχθρούς: οι ολιγαρχικοί δεν μπορούν ούτε βέλη ούτε ακόντια να ρίξουν εύκολα, γιατί ανηφορίζουν και γιατί υπάρχει κίνδυνος να τραυματίσουν τους δικούς τους που βρίσκονται μπροστά τους· αντίθετα οι ίδιοι, επειδή βρίσκονται ψηλά σε λόφο, εύκολα θα βρουν το στόχο τους και θα τραυματίσουν πολλούς ακόμα και με τις πέτρες.

Ο ιστορικός στην αρχή του κειμένου περιγράφει την παράταξη του Θρασύβουλου επιμένοντας κυρίως στη σύνθεσή της και στην προθυμία όσων συμπαράτασσονται στη διόγκωση του αντιστασιακού ρεύματος. Στη συνέχεια, παραθέτει με συντομία μέρος του λόγου του Θρασύβουλου προς τους αγωνιστές της δημοκρατίας. Η ομιλία του συντίθεται από τη διαίρεση / μερισμό και χαρακτηριστικές αντιθέσεις (τούς μὲν διδάξαι - τούς δὲ ἀναμνηῆσαι, οἱ μὲν τὸ δεξιὸν ἔχοντες, οἱ δὲ ἔσχατοι ἐπὶ τοῦ εὐωνύμου...). Η

βαρύτητα, όμως. εντοπίζεται στα ανοσιουργήματα των τριάκοντα, γιατί θέλει να ανασκαλέψει ο ομιλητής τη μνήμη τους και να διεγείρει το θυμικό τους. Γι' αυτό, άλλωστε, αναφέρει και απτές αποδείξεις της θεϊκής εύνοιας. Προβάλλει θεμελιώδεις αξίες της ζωής (πόλη, οικογένεια, αγορά, δίκαιο) και δίνει σαφείς οδηγίες για την τακτική της μάχης. Η εξέλιξη, τέλος, των γεγονότων μεταπηδά από χρόνους παρελθοντικούς σε ενεστωτικούς και μελλοντικούς, που δείχνουν τη βεβαιότητα του Θρασύβουλου για την επιτυχή έκβαση του αγώνα.

ΕΝΟΤΗΤΑ 19

ΞΕΝΟΦΩΝΤΟΣ ΕΛΛΗΝΙΚΑ Βιβλίο 2. Κεφάλαιο 4. §16-17

Οι προτροπές και οι μακαρισμοί του Θρασύβουλου

ΕΡΜΗΝΕΥΤΙΚΗ ΠΡΟΣΕΓΓΙΣΗ

Ο Θρασύβουλος συνεχίζει να εμψυχώνει τους στρατιώτες του λέγοντάς τους ότι δε θα χρειαστεί να πολεμήσουν ούτε και με τους αντιπάλους της πρώτης γραμμής. Και αιτιολογεί την άποψη του αυτή στηριζόμενος στο γεγονός ότι οι ίδιοι έχουν το πλεονέκτημα της υψηλής θέσης από την οποία εύκολα θα σημαδεύουν τους εχθρούς, που γέμισαν το δρόμο. Και καθώς αυτοί θα αναζητήσουν προστασία κάτω από τις ασπίδες τους. Θα μοιάζουν με τυφλούς, και έτσι θα καταστούν ευπρόσβλητοι.

Στη συνέχεια, τονίζει τη συναίσθηση της προσωπικής ευθύνης, που πρέπει να διακρίνει τον καθένα ξεχωριστά την κρίσιμη ώρα της αναμέτρησης. Γιατί η νίκη εξαρτάται από το βαθμό επιτέλεσης του ατομικού χρέους. Υπογραμμίζει τη σημασία της μάχης, αφού με την επιτυχή έκβασή της θα ανακτήσουν ό,τι τους ανήκει: **πατρίδα, σπίτια, ελευθερία, τιμές, οικογένεια**. Καλοτυχίζει όσους θα επιζήσουν και νικητές πια θα δουν την πιο γλυκιά μέρα της ζωής τους· επίσης, μακαρίζει και όποιον πεθάνει, γιατί θα αποκτήσει περίλαμπρο μνημείο, αφού ο θάνατος του είναι προσφορά στον αγώνα της δημοκρατίας και της ελευθερίας.

Καταλήγοντας, τους αναφέρει ότι πρώτος θα τραγουδήσει το πολεμικό εμβατήριο την κατάλληλη ώρα και τότε όλοι μαζί, με μια ψυχή, επικαλούμενοι τη βοήθεια του Άρη πρέπει να πάρουν εκδίκηση για όσες προσβολές υπέστησαν. Ο αγώνας τους έχει το χαρακτήρα της δίκαιης τιμωρίας και της ηθικής αποκατάστασης.

Στην πρώτη παράγραφο του κειμένου ο ομιλητής αναφέρεται σ' έναν υποτιθέμενο κίνδυνο, τον οποίο, όμως, στη συνέχεια απορρίπτει με

επιχειρήματα πραγματικά / αντικειμενικά. Γι' αυτό και κυριαρχεί η οριστική έγκλιση, ενώ ο μέλλοντας τονίζει τη βεβαιότητα του για την αίσια έκβαση της μάχης.

Στη δεύτερη, εξάλλου, παράγραφο είναι εμφανής η συναισθηματική φόρτιση που δηλώνεται με το πολυσύνδετο και με χαρακτηριστικές εκφράσεις ψυχικού πάθους. Η ένταση και η προσδοκία της νίκης αποδίδεται με την οριστική μέλλοντα, την αοριστολογική υποτακτική και κυρίως με την προτρεπτική υποτακτική (τιμωρώμεθα) που κλείνει με σχήμα κύκλου την αρχική προτροπή (οὕτω χρή ποιεῖν).

ΕΝΟΤΗΤΑ 20

ΞΕΝΟΦΩΝΤΟΣ ΕΛΛΗΝΙΚΑ Βιβλίο 2. Κεφάλαιο 4. §18-19

Η αυτοθυσία του μάντη και η νίκη των δημοκρατικών

ΚΕΙΜΕΝΟ

§18. Ταῦτα δ' εἰπὼν καὶ μεταστραφεὶς πρὸς τοὺς ἐναντίους, ἡσυχίαν εἶχε· καὶ γὰρ ὁ μάντις παρήγγελλεν αὐτοῖς μὴ πρότερον ἐπιτίθεσθαι, πρὶν [ἄν] τῶν σφετέρων ἢ πέσοι τις ἢ τρωθείη· ἐπειδὴν μέντοι τοῦτο γένηται, ἡγησόμεθα μὲν, ἔφη, ἡμεῖς, νίκη δ' ὑμῖν ἔσται ἐπομένοις, ἐμοὶ μέντοι θάνατος, ὥς γέ μοι δοκεῖ.

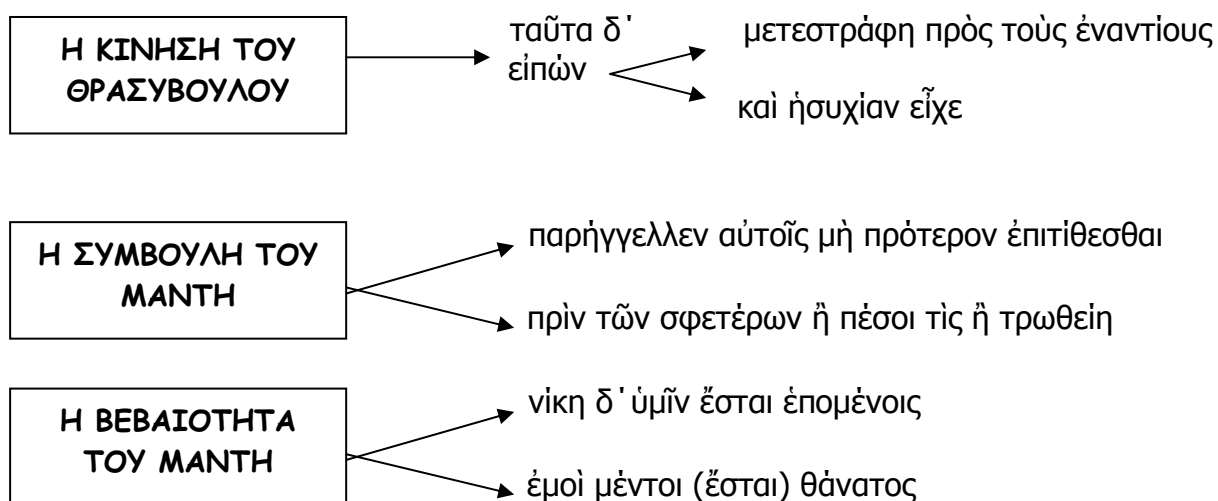
§19. καὶ οὐκ ἐψεύσατο, ἀλλ' ἐπεὶ ἀνέλαβον τὰ ὄπλα, αὐτὸς μὲν ὥσπερ ὑπὸ μοίρας τινὸς ἀγόμενος ἐκπηδήσας πρῶτος ἐμπεσὼν τοῖς πολεμίοις ἀποθνήσκει, καὶ τέθαιπται ἐν τῇ διαβάσει τοῦ Κηφισοῦ· οἱ δ' ἄλλοι ἐνίκων καὶ κατεδίωξαν μέχρι τοῦ ὀμαλοῦ. ἀπέθανον δ' ἐνταῦθα τῶν μὲν τριάκοντα Κριτίας τε καὶ Ἰππόμαχος, τῶν δὲ ἐν Πειραιεῖ δέκα ἀρχόντων Χαρμίδης ὁ Γλαύκωνος, τῶν δ' ἄλλων περὶ ἑβδομήκοντα. καὶ τὰ μὲν ὄπλα ἔλαβον,

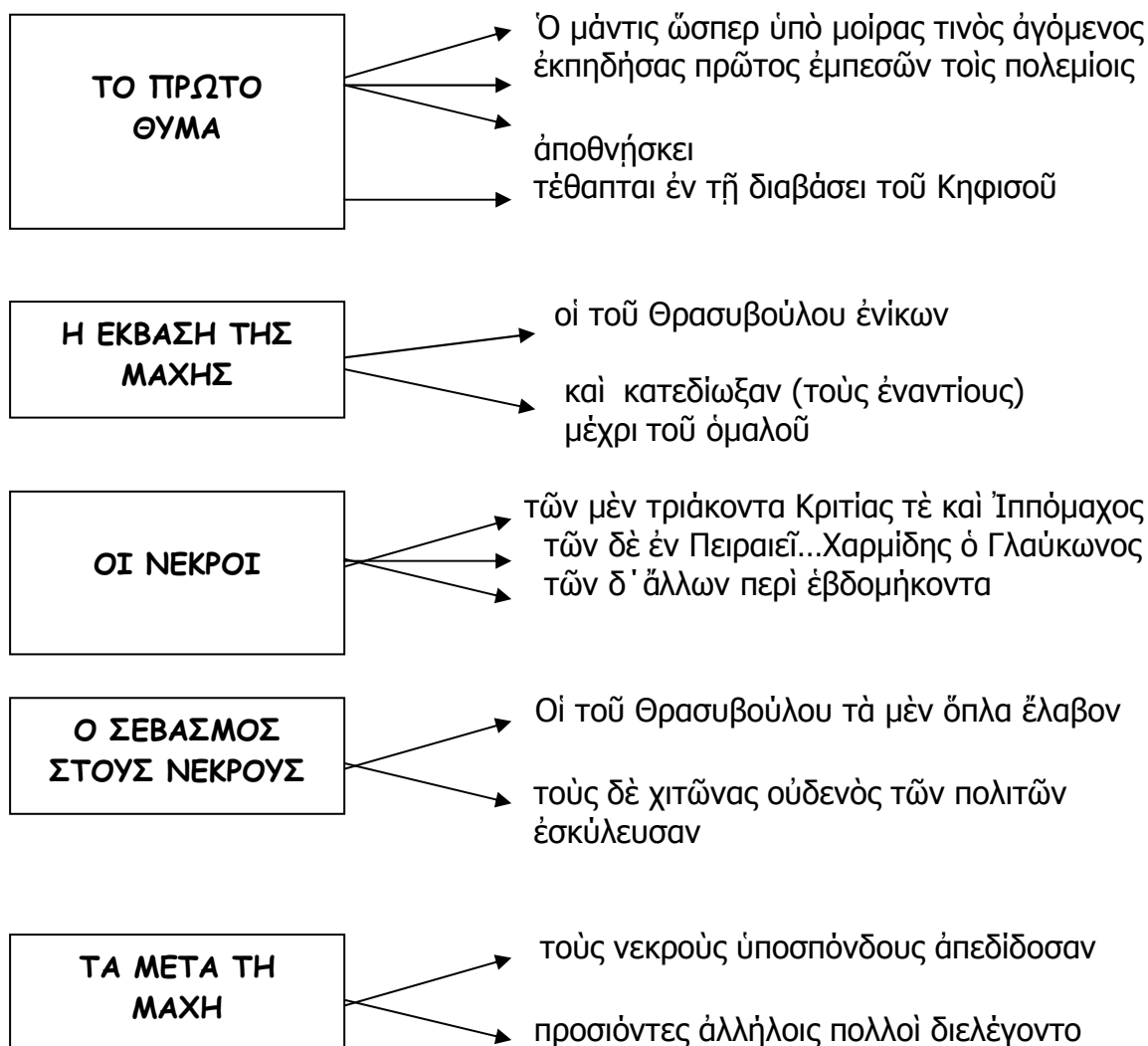
τοὺς δὲ χιτῶνας οὐδενὸς τῶν πολιτῶν ἐσκύλευσαν. ἐπεὶ δὲ τοῦτο ἐγένετο καὶ τοὺς νεκροὺς ὑποσπόνδους ἀπεδίδοσαν, προσιόντες ἀλλήλοις πολλοὶ διελέγοντο.

ΚΕΙΜΕΝΟ	ΜΕΤΑΦΡΑΣΗ
§18. [Θρασύβουλος] δὲ εἰπὼν ταῦτα καὶ μεταστραφεὶς πρὸς τοὺς ἐναντίους, ἡσυχίαν εἶχε· καὶ γὰρ ὁ μάντις παρήγγελλεν αὐτοῖς μὴ ἐπιτίθεσθαι πρότερον, πρὶν [ἄν] τις τῶν σφετέρων ἢ πέσοι ἢ τρωθείη· «ἐπειδὴν μέντοι γένηται τοῦτο, ἡγησόμεθα μὲν ἡμεῖς», ἔφη , «νίκη δ' ἔσται ὑμῖν ἐπομένοις, ἐμοὶ μέντοι [ἔσται] θάνατος, ὥς γέ μοι δοκεῖ.	§18. Αφού, λοιπόν, (Ο Θρασύβουλος) εἶπε αυτά, γύρισε πάλι προς το μέρος των εχθρών και ἔμενε ἡσυχος· διότι και ο μάντης τους συμβούλευε να μην επιτεθούν, προτού ή φονευτεί κάποιος από τους δικούς τους ή τραυματιστεί. «Όταν, όμως, συμβεί αυτό, θα προηγηθώ», εἶπε, «και εσεῖς που θα με ακολουθεῖτε, θα νικήσετε, ενώ εγώ θα φονευτώ, όπως τουλάχιστον προαισθάνομαι».
§19. καὶ οὐκ [ὁ μάντις] ἐψεύσατο, ἀλλ' ἐπεὶ ἀνέλαβον τὰ ὄπλα, αὐτὸς μὲν ὥσπερ ἀγόμενος ὑπὸ τινὸς μοίρας ἐκπηδήσας πρῶτος, ἐμπεσὼν τοῖς πολεμίοις ἀποθνήσκει, καὶ τέθαπται ἐν τῇ διαβάσει τοῦ Κηφισοῦ· οἱ δ' ἄλλοι ἐνίκων καὶ κατεδίωξαν μέχρι τοῦ ὀμαλοῦ.	§19. Και δε διαψεύστηκε, αλλά μόλις πήραν τα όπλα ο ίδιος σα να οδηγούνταν από κάποια μοίρα / Θεϊκή βούληση, αφού πρώτος πήδηξε ορμητικά προς τα εμπρός (έξω από την παράταξη), αφού έπεσε πάνω στους εχθρούς σκοτώθηκε - και έχει ταφεί στη διάβαση του Κηφισού. Οι άλλοι, όμως, νικούσαν και καταδίωξαν τους εχθρούς ως το ίσιωμα.

ένταῦθα δ' ἀπέθανον τῶν μὲν τριάκοντα Κριτίας τε καὶ Ἰππόμαχος, τῶν δὲ δέκα ἀρχόντων ἐν Πειραιεῖ Χαρμίδης ὁ Γλαύκωνος, τῶν δ' ἄλλων περὶ ἐβδομήκοντα. καὶ ἔλαβον μὲν τὰ ὄπλα, οὐδενὸς δὲ τῶν πολιτῶν ἐσκύλευσαν τοὺς χιτῶνας. ἐπεὶ δὲ ἐγένετο τοῦτο καὶ ἀπεδίδοσαν τοὺς νεκροὺς ὑποσπόνδους, πολλοὶ προσιόντες ἀλλήλοις διελέγοντο.	Και σκοτώθηκαν εκεί ἀπὸ τοὺς τριάκοντα ο Κριτίας και Ἰππόμαχος και ἀπὸ τοὺς δέκα ἀρχόντες τοῦ Πειραιά ο Χαρμίδης, ο γιος τοῦ Γλαύκωνα και ἀπὸ τοὺς ἄλλους περίπου εβδομήντα. Και τα ὄπλα τοὺς (οι δημοκρατικοί), βέβαια, τα πήραν, ἀλλὰ ἀπὸ κανέναν πολίτη δεν ἀφαίρεσαν τοὺς χιτῶνες. Και ὅταν ἐγίνε αὐτό και ἀπέδωσαν τοὺς νεκροὺς ἐπεὶ ἀπὸ συμφωνίας, πολλοὶ (ἀπὸ τοὺς ἀντιπάλους - δημοκρατικοὺς και ολιγαρχικοὺς) πλησιάζοντας ο ἕνας τον ἄλλο συζητούσαν μεταξύ τοὺς.
--	--

ΠΥΡΗΝΙΚΑ ΔΟΜΙΚΑ ΣΤΟΙΧΕΙΑ

ΓΛΩΣΣΙΚΑ

- λέγω, ἔλεγον, λέξω / ἐρῶ, ἔλεξα / εἶπα / εἶπον, εἶρηκα, εἰρήκειν
- μεταστρέφομαι, μεταστρεφόμεν, μεταστρέψομαι / μεταστραφήσομαι, μετεστρεψάμεν / μετεστρέφθην / μετεστράφην, μετέστραμαι, μετεστράμμεν
- ἔχω, εἶχον, ἔξω/σχῆσω, ἔσχον, ἔσχηκα, ἐσχέκειν
- παραγέλλω, παρήγγελλον, παραγγελῶ, παρήγγειλα, παρήγγεлка, παρηγγέλειν
- ἐπιτίθεμαι, ἐπετιθέμεν, ἐπιθήσομαι / ἐπιτεθήσομαι, ἐπεθέμεν / ἐπετέθην, ἐπιτέθη(ει)μία / ἐπικίμαι, ἐπετεθή(ει)μην / ἐπεκείμην
- πίπτω, ἐπιπτον, πεσοῦμαι, ἔπεσον, πέπτωκα, ἐπεπτώκειν

- τιτρώσκομαι, έπιτρωσκόμην, τρωθήσομαι, έτρώθην, τέτρωμαι, έτετρώμην
- γίγνομαι, έγιγνόμεν, γενήσομαι / γενηθήσομαι, έγενόμεν / έγενήθην, γέγονα / γεγένημαι, έγεγόνειν / έγεγενήμην
- ήγοῦμαι ήγούμην ήγήσομαι / ήγηθήσομαι, ήγησάμην / ήγήθην, ήγμαι, ήγήμην
- φημί, έφην / έφασκον, φήσω, έφησα / έφην / είπον, είρηκα, είρήκειν
- είμι, ή / ήν, έσομαι, έγενόμεν, γέγονα, έγεγόνειν
- έπομαι, είπόμην, έψομαι, έσπόμην, ήκολούθηκα, ήκολουθήκειν
- δοκεί, έδόκει, δόξει, έδοξε, δέδοκται / δεδογμένον έστι, έδέδοκτο / δεδογμένον ήν
- ψεύδομαι, έψευδόμην, ψεύσομαι / ψευσθήσομαι, έψευσάμην / έψεύσθην, έψευσμαι, έψεύσμην
- άναλαμβάνω, άνελάμβανον, αναλήψομαι, άνέλαβον, άνείληφα, άνειλήφειν
- άγομαι, ήγόμην, άξομαι / άχθήσομαι, ήγαγόμην / ήχθην, ήγμαι, ήγμην
- έκπηδῶ, έξεπήδων, έκπηδήσομαι, έξεπήδησα, έκπεπήδηκα, έξεπεπηδήκειν
- άποθνήσκω, άπέθνησκον, άποθανοῦμαι, άπέθανον, τέθνηκα, έτεθνήκειν
- θάπτομαι, έθαπτόμην, ταφήσομαι, έθάφθην / έτάφην, τέθαμμαι, έτεθάμμην
- νικῶ, ένίκων, νικήσω, ένίκησα, νενίκηκα, ένενικήκειν
- καταδιῶκω, κατεδίωκον, καταδιῶξω, κατεδίωξα, καταδεδίωχα, κατεδεδιώχειν
- σκυλεύω, έσκύλευον, - , έσκύλευσα
- άποδίδωμι, άπεδίδουν, άποδώσω, άπέδωκα, άποδέδωκα, άπεδεδώκειν
- προσέρχομαι / πρόσειμι, προσηρχόμεν / προσήα / προσήειν, πρόσειμι, προσήλθον, προσελήλυθα, προσεληλύθειν

- διαλέγομαι, διελεγόμην, διαλέξομαι / διαλεχθήσομαι / διαλεγήσομαι, διελεξάμην / διελέχθην / διελέγην, διαλέλεγμαι, διελελέγμην

ΕΡΜΗΝΕΥΤΙΚΗ ΠΡΟΣΕΓΓΙΣΗ

Ο Θρασύβουλος, αφού εμπύχωσε τους άντρες του, πήρε θέση μάχης και περίμενε την ώρα της επίθεσης. Άλλωστε και ο μάντης, που παρευρισκόταν στους δημοκρατικούς, τους συμβούλευσε να απαντήσουν στην επίθεση, μόνο όταν κάποιος δικός τους πέσει νεκρός ή τραυματισθεί. Με τη μαντεία του αυτή θέλει να μεταθέσει την ευθύνη για την αιματοχυσία στους επιτιθέμενους ολιγαρχικούς. Εκφράζει, στη συνέχεια, τη βεβαιότητά του για τη νίκη των δημοκρατικών και την προαίσθησή του για τον επικείμενο θάνατο του. Στην πραγματικότητα, όμως, ο θάνατός του είναι συνειδητή επιλογή εκούσιας θυσίας, ώστε να εγκαρδιώσει κατά τη μαντεία τους αγωνιστές. Έτσι, **το άτομο θυσιάζεται για χάρη του συνόλου** προς αποκατάσταση της δημοκρατίας και της ανθρώπινης αξιοπρέπειας.

Το αποτέλεσμα της μάχης δικαίωσε τις προβλέψεις του μάντη: ο ίδιος υπήρξε το πρώτο θύμα, αλλά οι συμπολεμιστές του σημείωσαν περιφανή νίκη. Στη συμπλοκή σκοτώθηκε και ο Κριτίας, που ήταν το στήριγμα της τυραννίας, γεγονός που προδικάζει και προεξοφλεί την πτώση του καθεστώτος. Όμως, οι δημοκρατικοί, παρά τη νίκη τους, δεν έχασαν τον ανθρωπισμό και τη θεοσέβειά τους· σεβάστηκαν τους νεκρούς και επέτρεψαν την περισυλλογή τους. Έτσι, οι άσπονδοι αντίπαλοι πλησιάζουν ο ένας τον άλλο τη νεκρική αυτή ώρα. ξεχνούν τα πάθη τους, συνομιλούν και ενώνονται. **Ο θάνατος σμίγει τους ανθρώπους, ενώ η ζωή συχνά τους χωρίζει.**

Ο ιστορικός ερμηνεύει τη στάση της αναμονής του Θρασύβουλου ως αποτέλεσμα συμμόρφωσης στη σύσταση του μάντη, η οποία εκφράζεται με πλάγιο και ευθύ λόγο, γεγονός που προσδίδει ζωνρότητα και αμεσότητα στην αφήγηση. Έτσι, το κύριο πρόσωπο δεν είναι ο Θρασύβουλος, αλλά ο μάντης, και το αινιγματικό ύφος της μαντικής τέχνης ξεδιαλύνει με την έκβαση της μάχης που είναι θετική για τους δημοκρατικούς. **Το στοιχείο της προσφοράς στο κοινωνικό σύνολο, του ανθρωπισμού και της θεοσέβειας είναι εμφανές, όπως και η τάση για συμφιλίωση.** Χαρακτηριστικό ακόμα είναι ότι ο συγγραφέας αποφεύγει να περιγράψει λεπτομερώς τη μάχη και επικεντρώνει την προσοχή του στο πρόσωπο του μάντη, στο αποτέλεσμα της μάχης και στη στάση των δημοκρατικών ύστερα από αυτήν.

ΕΝΟΤΗΤΑ 21

ΞΕΝΟΦΩΝΤΟΣ ΕΛΛΗΝΙΚΑ Βιβλίο 2. Κεφάλαιο 4. §20-22

Οι παραινέσεις του κήρυκα Κλεόκριτου

ΚΕΙΜΕΝΟ

§20. Κλεόκριτος δὲ ὁ τῶν μυστῶν κῆρυξ, μάλ' εὐφωνος ὢν, κατασιωπησάμενος ἔλεξεν· Ἄνδρες πολῖται, τί ἡμᾶς ἐξελαύνετε; τί ἀποκτεῖναι βούλεσθε; ἡμεῖς γὰρ ὑμᾶς κακὸν μὲν οὐδὲν πώποτε ἐποιήσαμεν, μετεσχήκαμεν δὲ ὑμῖν καὶ ἱερῶν τῶν σεμνοτάτων καὶ θυσιῶν καὶ ἐορτῶν τῶν καλλίστων, καὶ συγχορευταὶ καὶ συμφοιτηταὶ γεγενήμεθα καὶ συστρατιῶται, καὶ πολλὰ μεθ' ὑμῶν κекινδυνεύκαμεν καὶ κατὰ γῆν καὶ κατὰ θάλατταν ὑπὲρ τῆς κοινῆς ἀμφοτέρων ἡμῶν σωτηρίας τε καὶ ἐλευθερίας.

§21. πρὸς θεῶν πατρῶν καὶ μητρῶν καὶ συγγενείας καὶ κηδεστίας καὶ ἑταιρίας, πάντων γὰρ τούτων πολλοὶ κοινωνοῦμεν ἀλλήλοις, αἰδούμενοι καὶ θεοὺς καὶ ἀνθρώπους παύσασθε ἀμαρτάνοντες εἰς τὴν πατρίδα, καὶ μὴ πείθεσθε τοῖς ἀνοσιωτάτοις τριάκοντα, οἱ ἰδίων κερδῶν ἕνεκα ὀλίγου δεῖν πλείους ἀπεκτόνασιν Ἀθηναίων ἐν ὀκτῶ μηνὶ ἢ πάντες Πελοποννήσιοι δέκα ἔτη πολεμοῦντες.

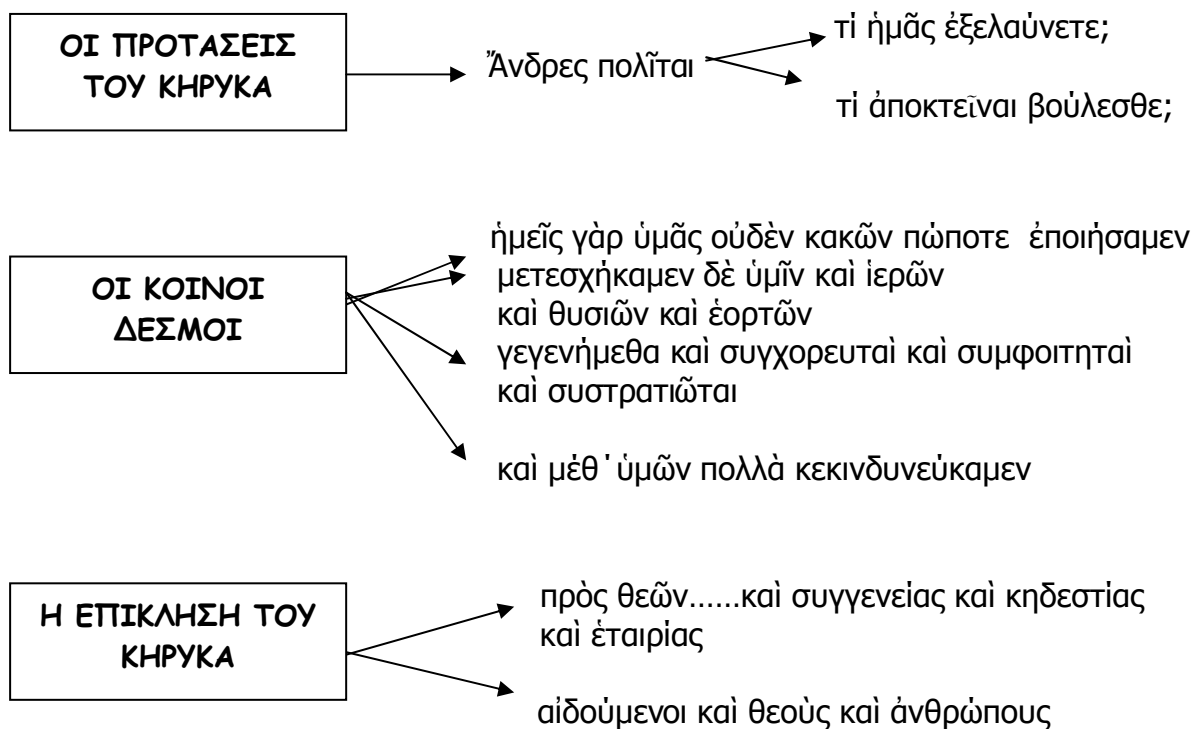
§22. ἐξὸν δ' ἡμῖν ἐν εἰρήνῃ πολιτεύεσθαι, οὗτοι τὸν πάντων αἰσχιστόν τε καὶ χαλεπώτατον καὶ ἀνοσιώτατον καὶ ἔχθιστον καὶ θεοῖς καὶ ἀνθρώποις πόλεμον ἡμῖν πρὸς ἀλλήλους παρέχουσιν. ἀλλ' εὖ γε μέντοι ἐπίστασθε ὅτι καὶ τῶν νῦν ὑφ' ἡμῶν ἀποθανόντων οὐ μόνον ὑμεῖς ἀλλὰ καὶ ἡμεῖς ἔστιν οὓς πολλὰ κατεδακρύσαμεν.

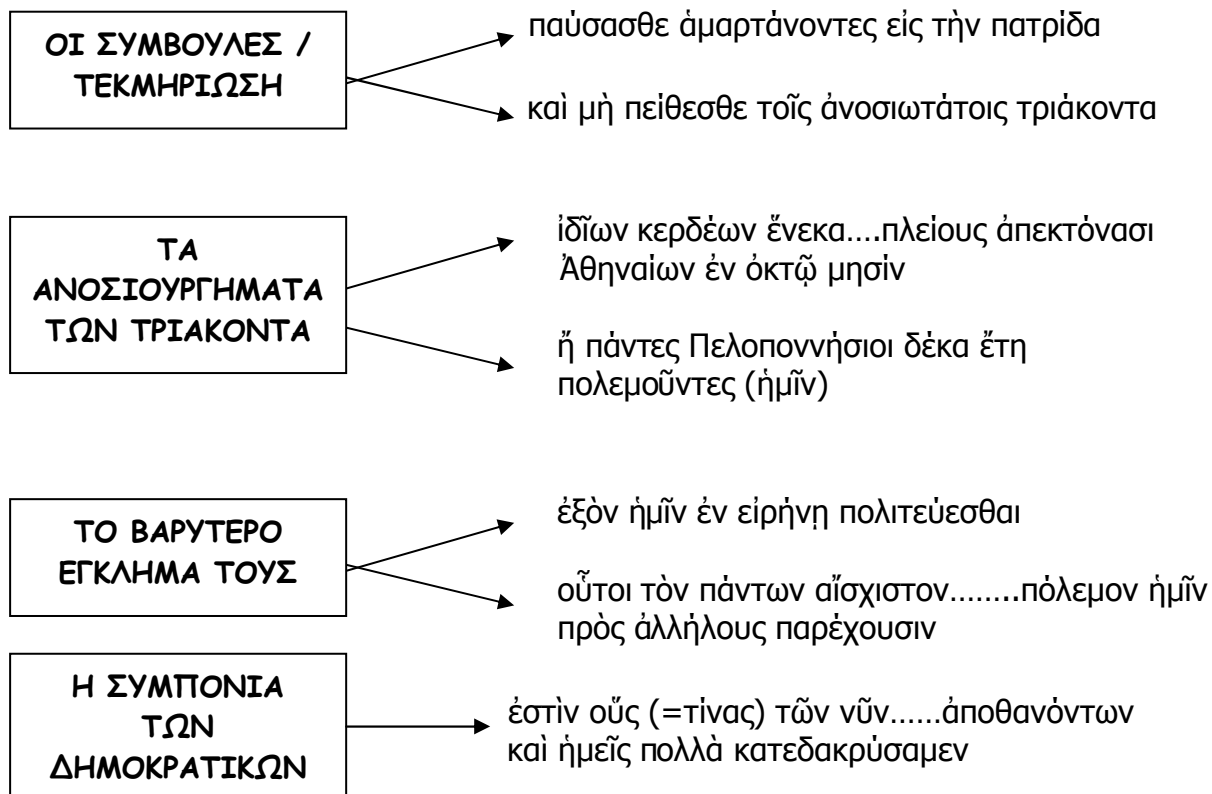
ΚΕΙΜΕΝΟ	ΜΕΤΑΦΡΑΣΗ
§20. Κλεόκριτος δὲ ὁ κῆρυξ τῶν μυστῶν, ὢν μάλ' εὐφωνος, κατασιωπησάμενος ἔλεξεν·	§20. Τότε ὁ Κλεόκριτος, ὁ κήρυκας των μνημένων (στα Ελευσίνια μυστήρια), που εἶχε πολὺ δυνατὴ φωνή, αφού ἐπέβαλε σιωπὴν σε ὅλους εἶπε:

«Ἄνδρες πολῖται, τί ἡμᾶς ἐξελαύνετε; τί βούλεσθε ἀποκτεῖναι ; ἡμεῖς γὰρ οὐδὲν κακὸν ὑμᾶς ἐποιήσαμεν πώποτε, μετεσχήκαμεν δὲ ὑμῖν καὶ ἱερῶν τῶν σεμνοτάτων καὶ θυσιῶν καὶ ἐορτῶν τῶν καλλίστων, καὶ γεγενήμεθα συγχορευταὶ καὶ συμφοιτηταὶ καὶ συστρατιῶται, καὶ κεκινδυνεύκαμεν πολλὰ μεθ' ὑμῶν καὶ κατὰ γῆν καὶ κατὰ θάλατταν ὑπὲρ τῆς κοινῆς σωτηρίας τε καὶ ἐλευθερίας ἀμφοτέρων ἡμῶν. §21. πρὸς θεῶν πατρώων καὶ μητρῶν καὶ συγγενείας καὶ κηδεστίας καὶ ἑταιρίας, πολλοὶ γὰρ πάντων τούτων κοινωνοῦμεν ἀλλήλοις, αἰδούμενοι καὶ θεοὺς καὶ ἀνθρώπους παύσασθε ἀμαρτάνοντες εἰς τὴν πατρίδα, καὶ μὴ πείθεσθε τοῖς ἀνοσιωτάτοις τριάκοντα, οἱ ἔνεκα ἰδίων κερδῶν ἐν ὀκτῶ μηνσὶν ἀπεκτόνασιν ὀλίγου δεῖν πλείους Ἀθηναίων ἢ πάντες Πελοποννήσιοι πολεμοῦντες δέκα ἔτη.	«Συμπολίτες, γιατί μας εξορίζετε; Γιατί θέλετε να μας σκοτώσετε; Διότι εμεῖς κανένα κακό δε σας κάναμε ποτέ ως τώρα, ἀλλὰ ἀντίθετα συμμετείχαμε μαζί σας καὶ στις πιο σεβαστές ἱερές τελετές καὶ θυσίες, καὶ στις πιο ὀμορφες γιορτές καὶ υπῆρξαμε συγχορευτές καὶ συσπουδαστές καὶ συστρατιῶτες καὶ διετρέξαμε πολλοὺς κινδύνους μαζί σας καὶ στην ξηρά καὶ στη θάλασσα για τὴν κοινὴ σωτηρία καὶ ἐλευθερία καὶ των δυο μας. §21. Στὸ ὄνομα τῶν θεῶν τῶν πατέρων καὶ τῶν μητέρων μας καὶ τῆς συγγένειας ἐξ αἵματος καὶ ἐξ ἀγχιστείας καὶ τῶν πολιτικῶν συλλόγων μας - διότι πολλοὶ συμμετέχουμε μεταξύ μας σε ὅλα αὐτά - ἐπειδὴ σεβόμαστε καὶ τοὺς θεοὺς καὶ τοὺς ἀνθρώπους, σταματήστε νὰ βλάπτετε τὴν πατρίδα καὶ μὴν υπακούετε στοὺς ἀνοσιώτατους τριάκοντα, γιατὶ αὐτοὶ γιὰ προσωπικὸ τοὺς κέρδος σε ὀκτῶ μῆνες λίγο ἔλειψε νὰ σκοτώσουν περισσότερους Ἀθηναίους ἀπ' ὅ,τι ὅλοι οἱ Πελοποννήσιοι
--	--

§22. ἔξὸν δ' ἡμῖν πολιτεύεσθαι ἐν εἰρήνῃ,, οὔτοι παρέχουσιν ἡμῖν πρὸς ἀλλήλους τὸν τε αἰσχιστὸν πάντων καὶ χαλεπώτατον καὶ ἀνοσιώτατον καὶ ἔχθιστον καὶ θεοῖς καὶ ἀνθρώποις πόλεμον. ἀλλ' εὖ γε μέντοι ἐπίστασθε ὅτι ἔστιν οὕς καὶ τῶν νῦν ἀποθανόντων ὕφ' ἡμῶν οὐ μόνον ὑμεῖς ἀλλὰ καὶ ἡμεῖς πολλὰ κατεδακρύσαμεν.	σε δέκα χρόνια πολέμου. §22. Και ενώ ήταν δυνατό σε μας να ζούμε ως πολίτες ειρηνικά, αυτοί προκάλεσαν μεταξύ μας τον πιο αισχρό απ' όλους και τον πιο φοβερό (: καταστροφικό) και τον πιο ανόσιο και τον πιο μισητό και στους θεούς και στους ανθρώπους εμφύλιο πόλεμο. Αλλά, βέβαια, γνωρίζετε καλά Τουλάχιστον ότι για μερικούς από αυτούς που σκοτώθηκαν τώρα από μας όχι μόνο σεις, αλλά και εμείς χύσαμε πολλά δάκρυα».
---	--

ΠΥΡΗΝΙΚΑ ΔΟΜΙΚΑ ΣΤΟΙΧΕΙΑ

ΓΛΩΣΣΙΚΑ

- εἰμί, ἦ / ἦν, ἔσομαι, ἐγενόμην, γέγονα, ἐγεγόνειν
- κατασιωπῶμαι, κατεσιωπώμην, κατασιωπηθήσομαι, κατεσιωπήθην /
κατεσιωπησάμην, κατασεσιώπημαι, κατεσεσιωπήμην
- λέγω, ἔλεγον, λέξω / ἐρῶ, ἔλεξα / εἶπα / εἶπον, εἴρηκα, εἰρήκειν
- ἐξελαύνω, ἐξήλαυνον, ἐξελῶ, ἐξήλασα, ἐξελήλακα, ἐξεληλάκειν
- ἀποκτείνω / ἀποκτίννυμι, ἀπέκτεινον / ἀπεκτίννυν, ἀποκτενῶ,
ἀπέκτεινα / ἀπέκτανον, ἀπέκτονα, ἀπεκτόνειν
- βούλομαι, ἐ(ή)βουλόμην, βουλήσομαι / βουληθήσομαι, ἐ(ή)βουλήθην,
βεβούλημαι, ἐβεβουλήμην
- ποιῶ, ἐποιοῦν, ποιήσω, ἐποίησα, πεποίηκα, ἐπεποιήκειν
- μετέχω, μετείχον, μεθέξω / μετασχῆσω, μετέσχον, μετέσχηκα,
μετεσχῆκειν

- γίγνομαι, ἐγίγνομην, γενήσομαι / γενηθήσομαι, ἐγενόμην / ἐγενήθην, γέγονα / γεγένημαι, ἐγεγόνειν / ἐγεγενήμην
- κινδυνεύω, ἐκινδύνευον, κινδυνεύσω, ἐκινδύνευσα, κεκινδύνευκα, ἐκεκινδυνεύκειν
- κοινωνῶ, ἐκοινωνούν, κοινωνήσω, ἐκοινωνήσα, κεκοινωνήκα, ἐκεκοινωνήκειν
- αἰδοῦμαι, ἠδούμην, αἰδέσομαι, ἠδεσάμην, ἠδέσθην, ἠδεσμαι, ἠδέσμην
- παύομαι, ἐπαυόμην, παύσομαι / παυ(σ)θήσομαι, ἐπαυσάμην / ἐπαύ(σ)θην, πέπαυ(σ)μαι, ἐπεπαύ(σ)μην
- ἀμαρτάνω, ἡμάρτανον, ἀμαρτήσομαι, ἡμάρτον, ἡμάρτηκα, ἡμαρτήκειν
- πείθομαι, ἐπειθόμην, πείσομαι / πεισθήσομαι, ἐπιθόμην, ἐπείσθην, πέπεισμαι / πέποιθα, ἐπεπείσμην / ἐπεποιθείν
- πολεμῶ, ἐπολέμουν, πολεμήσω, ἐπολέμησα, πεπολέμηκα, ἐπεπολεμήκειν
- ἔξεστι, ἐξῆν, ἐξέσται / ἐκγενήσεται, ἐξεγένετο
- πολιτεύομαι, ἐπολιτευόμην, πολιτεύσομαι, ἐπολιτευσάμην / ἐπολιτεύθην, πεπολίτευμαι, ἐπεπολιτεύμην
- παρέχω, παρεῖχον, παρέξομαι / παρασχῆσω, παρέσχον, παρέσχηκα, παρεσχήκειν
- ἐπίσταμαι, ἠπιστάμην, ἐπιστήσομαι, ἠπιστήθην
- ἀποθνήσκω, ἀπέθνησκον, ἀποθανοῦμαι, ἀπέθανον, τέθνηκα, ἐτέθνήκειν
- καταδακρύω, κατεδάκρυον, καταδακρύσω, κατεδάκρυσα

ΕΡΜΗΝΕΥΤΙΚΗ ΠΡΟΣΕΓΓΙΣΗ

Την ώρα της περισυλλογής των νεκρών και ενώ οι αντίπαλοι πλησιάζουν ο ένας τον άλλο συνομιλώντας, ο Κλεόκριτος, ο κήρυκας των μνημένων στα Ελευσίνια, βρήκε την ευκαιρία **να απευθύνει έκκληση για συμφιλίωση**. Με σύντομο λόγο, γεμάτο πάθος και παράπονο, προτείνει τέρμα στην αιματοχυσία και αναφέρει στους αντιμαχόμενους **τους ακατάλυτους πολλαπλούς δεσμούς που τους ενώνουν παρά τις παροδικές τους διαφορές**. Έτσι, για να τους συγκινήσει, τους υπενθυμίζει τις κοινές στο παρελθόν λατρευτικές

εκδηλώσεις και τελετές, τη συμμετοχή τους στην κοινωνική, σχολική και στρατιωτική ζωή και τους κοινούς αγώνες για την προάσπιση της δημοκρατίας και της ελευθερίας του πολίτη.

Στη συνέχεια, επικαλείται τους πατρικούς και μητρικούς Θεούς, τη συγγένεια εξ αίματος και εξ αγχιστείας, τους πολιτικούς συλλόγους, αλλά και την ανάγκη για σεβασμό απέναντι σε Θεούς και ανθρώπους. Με μια δραματική και αγωνιώδη έκκληση, που μαρτυρεί πόνο ψυχής και ανθρωπιά, ζητεί από τους ολιγαρχικούς να πάψουν τα εγκλήματα σε βάρος της πατρίδας τους και να καθαιρέσουν τους τριάκοντα, γιατί αυτοί προκάλεσαν μόνο συμφορές στον τόπο. Παρακινημένοι από αισχρή ιδιοτέλεια και αδιάφοροι για το κοινωνικό σύνολο, προξένησαν το χειρότερο αλληλοσπαραγμό, που Θεοί και άνθρωποι μισούν. Στο τέλος, εκφράζει τη συμπόνια και τη βαθιά του θλίψη για τα θύματα της Θηριωδίας του εμφύλιου πολέμου.

Και ο λόγος αυτός, δείγμα ρητορικής δεινότητας του κήρυκα, διακρίνεται σε προοίμιο («Ἄνδρες πολῖται...τί βούλεσθε - κύριο μέρος και επίλογο (ἀλλ' εὖ γέ μέντοι ἐπίστασθε... κατεδακρύσαμεν). Είναι διάχυτη **η συναισθηματική**

φόρτιση και ένταση του ρήτορα και η αφθονία των ψυχολογικών κυρίως επιχειρημάτων, καθώς επιδιώκει την πειθώ με τη συναισθηματική διέγερση.

Κυριαρχεί η έννοια της συλλογικότητας και της ομαδικότητας, όπως δηλώνονται με τις λέξεις: ἡμεῖς, μετέχω - κοινωνῶ. Χαρακτηριστικές, επίσης, είναι οι αντιθέσεις, που και αυτές ενισχύουν την προσπάθεια για συνδιαλλαγή και τονίζουν τα ανοσιουργήματα των τυράννων. Τέλος, η ποικιλία των χρόνων καλύπτει την πολύμορφη παρελθοντική δράση, θετική και αρνητική, και προβάλλει την προσδοκία της συμφιλίωσης.

ΕΝΟΤΗΤΑ 22

ΞΕΝΟΦΩΝΤΟΣ ΕΛΛΗΝΙΚΑ Βιβλίο 2. Κεφάλαιο 4. §22-23

Η διχογνωμία και οι αποφάσεις των τρισχιλίων

ΚΕΙΜΕΝΟ

§22. Ὁ μὲν τοιαῦτα ἔλεγεν· οἱ δὲ λοιποὶ ἄρχοντες καὶ διὰ τὸ τοιαῦτα προσακούειν τοὺς μεθ' αὐτῶν ἀπήγαγον εἰς τὸ ἄστυ.

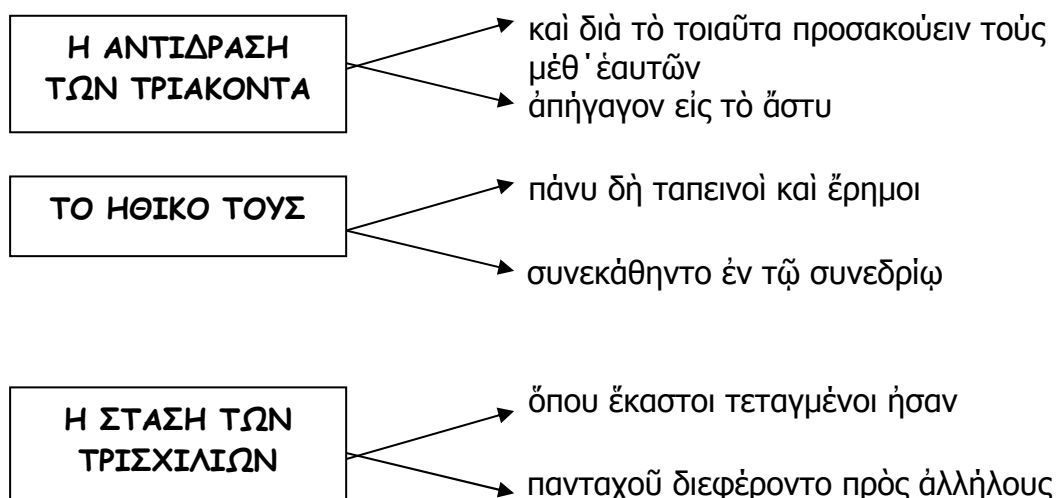
§23. τῇ δ' ὕστεραίᾳ οἱ μὲν τριάκοντα πάνυ δὴ ταπεινοὶ καὶ ἔρημοι συνεκάθηντο ἐν τῷ συνεδρίῳ· τῶν δὲ τρισχιλίων ὅπου ἕκαστοι τεταγμένοι ἦσαν, πανταχοῦ διεφέροντο πρὸς ἀλλήλους, ὅσοι μὲν γὰρ ἐπεποιήκεσάν τι

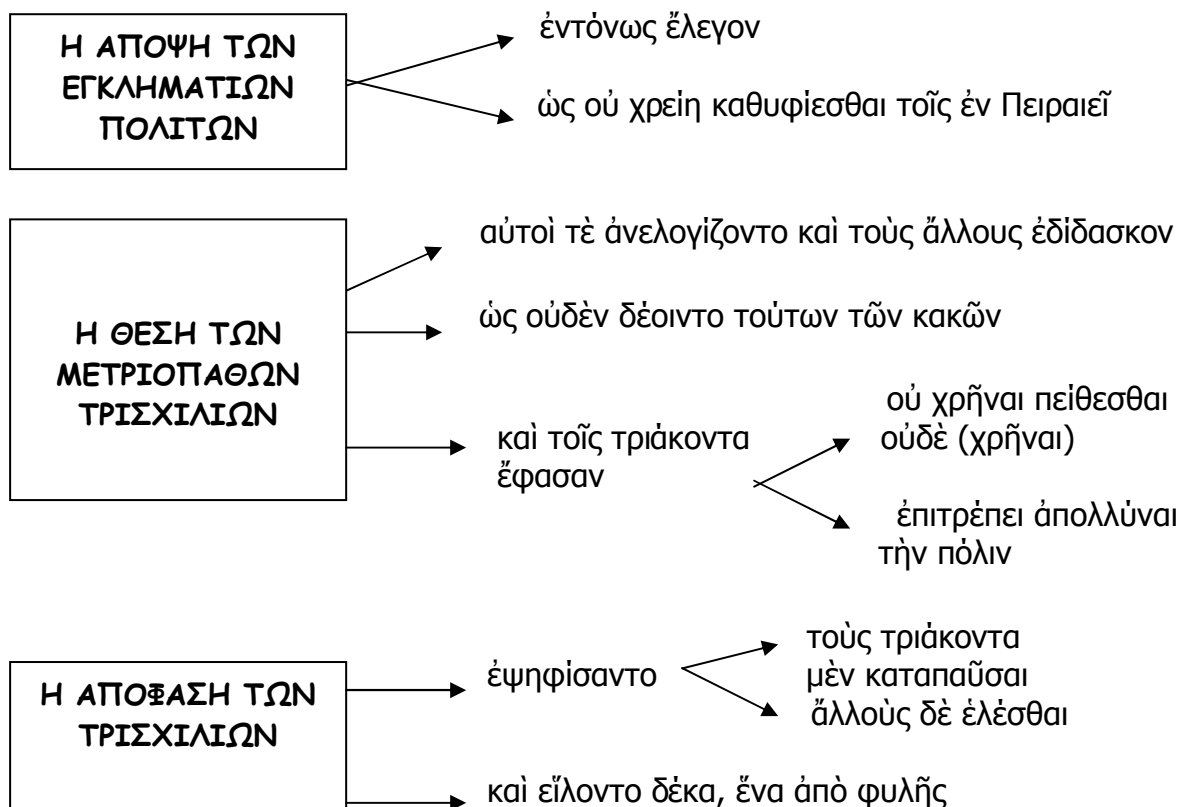
βιαιότερον καὶ ἐφοβοῦντο, ἐντόνως ἔλεγον ὥς οὐ χρειή καθυφίεσθαι τοῖς ἐν Πειραιεῖ· ὅσοι δὲ ἐπίστευον μηδὲν ἡδικηκέναι, αὐτοὶ τε ἀνελογίζοντο καὶ τοὺς ἄλλους ἐδίδασκον ὥς οὐδὲν δέοιντο τούτων τῶν κακῶν, καὶ τοῖς τριάκοντα οὐκ ἔφασαν χρῆναι πείθεσθαι οὐδ' ἐπιτρέπειν ἀπολλύναι τὴν πόλιν. καὶ τὸ τελευταῖον ἐψηφίσαντο ἐκείνους μὲν καταπαῦσαι, ἄλλους δὲ ἐλέεσθαι. καὶ εἶλοντο δέκα, ἓνα ἀπὸ φυλῆς.

ΚΕΙΜΕΝΟ	ΜΕΤΑΦΡΑΣΗ
§22. Ὁ μὲν τοιαῦτα ἔλεγεν· οἱ δὲ λοιποὶ ἄρχοντες ἀπήγαγον τοὺς μεθ' ἑαυτῶν εἰς τὸ ἄστυ καὶ διὰ τὸ προσακούειν τοιαῦτα.	§22. Αὐτός, λοιπόν, τέτοια ἔλεγε. καὶ οἱ υπόλοιποι ἄρχοντες (:οἱ ἀρχηγοὶ τῶν ολιγαρχικῶν που ἀπέμειναν), τοὺς ἐπανέφεραν στὴν πόλη γιὰ τὸν πρόσθετο λόγο ὅτι οἱ στρατιῶτες τοὺς ἀκούγαν τέτοια.
§23. τῇ δ' ὕστεραίᾳ οἱ μὲν τριάκοντα πάνυ δὴ ταπεινοὶ καὶ ἔρημοι συνεκάθηντο ἐν τῷ συνεδρίῳ· ἕκαστοι δὲ τῶν τρισχιλίων πανταχοῦ ὅπου τεταγμένοι ἦσαν, διεφέροντο πρὸς ἀλλήλους. ὅσοι μὲν γὰρ ἐπεποιήκεσάν τι βιαιότερον καὶ ἐφοβοῦντο, ἔλεγον ἐντόνως ὥς οὐ χρειή καθυφίεσθαι τοῖς ἐν Πειραιεῖ·	§22. Τὴν ἐπόμενη ἡμέρα, οἱ(ἐπιζήσαντες) τριάκοντα πολὺ ταπεινωμένοι καὶ μόνοι, ὅπως ἦταν φυσικό, κάθονταν στὴν αἴθουσα τῶν συνεδριάσεων. Καὶ ἀπὸ τοὺς τρισχιλίους, ὅπου ὁ καθένας τοὺς εἶχε ταχθεῖ (:τοποθετηθεῖ), παντοῦ φιλονικοῦσαν μεταξύ τους. Γιατί ὅσοι, βέβαια, εἶχαν διαπράξει κάποιο σοβαρὸ ἀδίκημα καὶ (συνεπῶς) φοβούνταν υποστήριζαν ἐντονα(:με ἐμφαση) ὅτι δὲν ἔπρεπε νὰ υποχωρήσουν σ' ἐκείνους (στοὺς δημοκρατικούς) στὸν Πειραιά.

ὅσοι δὲ ἐπίστευον μηδὲν ἡδίκηκέναι, αὐτοὶ τε ἀνελογίζοντο καὶ ἐδίδασκον τοὺς ἄλλους ὥς οὐδὲν δέοιντο τούτων τῶν κακῶν, καὶ ἔφασαν οὐ χρῆναι πείθεσθαι τοῖς τριάκοντα οὐδ' ἐπιτρέπειν ἀπολλύναι τὴν πόλιν. καὶ τὸ τελευταῖον ἐψηφίσαντο καταπαῦσαι μὲν ἐκείνους, ἐλέσθαι δὲ ἄλλους. καὶ εἵλοντο δέκα, ἓνα ἀπὸ φυλῆς.	Ὅσοι, ὅμως, πίστευαν (:εἶχαν συναίσθησι) ὅτι δεν εἶχαν διαπράξει κανένα ἀδίκημα, καὶ οἱ ἴδιοι σκέπτονταν καὶ στους ἄλλους προσπαθοῦσαν να ἐξηγήσουν ὅτι δεν υπήρχε κανένας λόγος να υποφέρουν αὐτές τις συμφορές καὶ ἔλεγαν ὅτι δεν ἔπρεπε να υπακούουν στους τριάκοντα οὔτε να τους αφήνουν να καταστρέφουν τὴν πόλιν. Στο τέλος, αποφάσισαν με ψηφοφορία να αφαιρέσουν ἀπὸ ἐκείνους τὴν ἐξουσία καὶ να ἐκλέξουν ἄλλους. Πράγματι, ἐξέλεξαν δέκα, έναν ἀπὸ κάθε φυλή.
--	---

ΠΥΡΗΝΙΚΑ ΔΟΜΙΚΑ ΣΤΟΙΧΕΙΑ

ΓΛΩΣΣΙΚΑ

- λέγω, ἔλεγον, λέξω / ἐρῶ, ἔλεξα / εἶπα / εἶπον, εἶρηκα, εἰρήκειν
- προσακούω, προσήκουον, προσακούσομαι, προσήκουσα, προσακήκοα, προσα(η)κηκόειν
- ἀπάγω, ἀπήγον, ἀπάξω, ἀπῆξα / ἀπήγαγον, ἀπῆχα / ἀπαγήοχα, ἀπήχειν / ἀπα(η)γηόχειν
- συγκαθέζομαι, συνεκαθεζόμεν, συγκαθεδοῦμαι, συνεκαθέσθην, συγκάθημαι, συνεκαθήμην
- τάττ(σσ)ομαι, ἐταττ(σσ)όμην, τάξομαι / ταχθήσομαι, ἐταξάμην / ἐτάχθην, τέταγμαι, ἐτετάγμην
- διαφέρομαι, διεφερόμην, διοίσομαι / διοισθήσομαι / διενεχθήσομαι, διηνεγκάμην / διηνεγκόμην / διηνέχθην, διενήνεγμαι, διενηνέγμην
- ποιῶ, ἐποιοῦν, ποιήσω, ἐποίησα, πεποίηκα, ἐπεποιήκειν
- φοβοῦμαι, ἐφοβούμην, φοβήσομαι, ἐφοβήθην, πεφόβημαι, ἐπεφοβήμην

- καθυφίεμαι, καθυφιέμην, καθυφήσομαι / καθυφεθήσομαι, καθηφικάμην / καθυφείμην / καθυφείθην, καθηφεῖμαι, καθυφείμην
- πιστεύω, ἐπίστευον, πιστεύσω, ἐπίστευσα, πεπίστευκα, ἐπεπιστεύκειν
- ἀδικῶ, ἡδίκουν, ἀδικήσω, ἡδίκησα, ἡδίκηκα, ἡδικήκειν
- ἀναλογίζομαι, ἀνελογιζόμην, ἀναλογιοῦμαι / ἀναλογισθήσομαι, ἀνελογισάμην / ἀνελογίσθην, ἀναλελόγισμαι, ἀνελελογίσμην
- διδάσκω, ἐδίδασκον, διδάξω, ἐδίδαξα, δεδίδαχα, ἐδεδίδαχεν
- δέομαι, ἐδεόμην, δεήσομαι, ἐδεήθην, δεδέημαι, ἐδεδεήμην
- φημί, ἔφην / ἔφασκον, φήσω, ἔφησα / ἔφην / εἶπον, εἶρηκα, εἰρήκειν
- χρη / χρεών ἐστί, χρῆν / ἐχρῆν, χρῆσται
- πείθομαι, ἐπειθόμην, πείσομαι / πεισθήσομαι, ἐπιθόμην, ἐπείσθην, πέπεισμαι / πέποιθα, ἐπεπείσμην / ἐπεποίθειν
- ἐπιτρέπω, ἐπέτρεπον, ἐπιτρέψω, ἐπέτρεψα / ἐπέτραπον, ἐπιτέτρο(α)φα, ἐπετετρό(α)φειν
- ἀπόλλυμι / ἀπολλύω, ἀπώλλυν / ἀπώλλυον, ἀπολῶ, ἀπώλεσα, ἀπολώλεκα, ἀπωλώλεκειν
- ψηφίζομαι, ἐψηφιζόμην, ψηφιοῦμαι / ψηφισθήσομαι, ἐψηφισάμην / ἐψηφίσθην, ἐψηφισμαι, ἐψηφίσμην
- καταπαύω, κατέπαυον, καταπαύσω, κατέπαυσα, καταπέπαυκα, κατεπεπαύκειν
- αἰροῦμαι, ἡρούμην, αἰρήσομαι, εἰλόμην, ἥρημαι, ἡρήμην

ΕΡΜΗΝΕΥΤΙΚΗ ΠΡΟΣΕΓΓΙΣΗ

Οι τριάκοντα τύραννοι της Αθήνας, οι δέκα άρχοντες του Πειραιά και αξιωματούχοι (όσοι βέβαια επέζησαν) **πανικοβλήθηκαν από την ήττα που υπέστησαν στη Μουνιχία από τους δημοκρατικούς άντρες του Θρασύβουλου, αλλά και από τον εμπνευσμένο λόγο του Κλεόκριτου. Γι' αυτό φοβισμένοι μήπως και επιδεινωθεί η θέση τους απέσυραν βιαστικά τους άντρες τους στην Αθήνα. Όμως, ο αντίκτυπος της ήττας είναι αισθητός και δεν μπορούν να ανακόψουν τις ραγδαίες εις βάρος τους εξελίξεις.**

Έτσι, στην πρώτη κιόλας συνεδρίαση της επόμενης μέρας παρουσιάζονται καταβεβλημένοι, ταπεινωμένοι και απομονωμένοι, γεμάτοι ανησυχία και αγωνία για το μέλλον τους. Την ψυχική τους αυτή ένταση επιτείνει το γεγονός ότι δεν μπορούν πια να ελέγξουν τη συμπεριφορά των τρισχιλίων πολιτών, τους οποίους επέλεξαν ως στήριγμα του καθεστώτος. Παρουσιάζονται διαφοροποιήσεις στις απόψεις των τρισχιλίων, διαφωνίες και συγκρούσεις, που προδικάζουν την πτώση της τυραννίας.

Όσοι ενέχονται σε εγκλήματα αναλογιζόμενοι τις συνέπειες είναι ασυμβίβαστοι και ανυποχώρητοι σε κάθε σκέψη για συμβιβασμό. Οι μετριοπαθείς, όμως, πιστεύουν ότι πρέπει να δοθεί τέλος στον αλληλοσπαραγμό, ώστε η πόλη να απαλλαγεί από τα δεινά, και προτείνουν μάλιστα την καθαίρεση των τριάκοντα, άποψη που τελικά επικρατεί. Έτσι, ό,τι δεν τόλμησαν να κάνουν στη διάρκεια της τυραννίας και ιδίως στη δίκη του Θηραμένη και των Ελευσινίων το πράττουν τώρα που αισθάνονται τους τριγμούς από την πτώση της τυραννίας. Γι' αυτό, λοιπόν, μετά την καθαίρεση των τριάκοντα, εξέλεξαν νέα δεκαμελή ηγεσία, έναν άρχοντα από κάθε φυλή.

Ο ιστορικός με χαρακτηριστική άνεση, σαφήνεια και αντικειμενικότητα αναφέρεται στις εξελίξεις μετά τη μάχη της Μουνιχίας. Εκθέτει την ψυχική στάση των τριάκοντα (ταπεινοί καί ἔρημοι), αλλά και των τρισχιλίων την κρίσιμη αυτή ώρα των αποφάσεων. Ο αναλογισμός των ευθυνών βαρύνει στη σκέψη και στις επιλογές τους και προοικονομεί την παλινόρθωση της δημοκρατίας. Ο μερισμός μάλιστα (ὅσοι μὲν ἐπεποιήκεσαν... ὅσοι δὲ ἐπίστευον) εκφράζει ανάγλυφα τις εσωτερικές διαφωνίες και διαφοροποιήσεις αυτών που υποστήριζαν ως τότε το καθεστώς της ανομίας. Η τελική στάση είναι καρπός των μετριοπαθών ολιγαρχικών, που για πρώτη φορά διατυπώνουν ελεύθερα τη θέληση τους.

ΕΝΟΤΗΤΑ 23

ΞΕΝΟΦΩΝΤΟΣ ΕΛΛΗΝΙΚΑ Βιβλίο 2. Κεφάλαιο 4. §37-39

Διαπραγματεύσεις και συμφωνία για τη συμφιλίωση

ΚΕΙΜΕΝΟ

§37. ἐπεὶ μέντοι οὗτοι ὥχοντο εἰς Λακεδαίμονα, ἔπεμπον δὴ καὶ οἱ ἀπὸ τοῦ κοινοῦ ἐκ τοῦ ἄστεως λέγοντας ὅτι αὐτοὶ μὲν παραδιδόασιν καὶ τὰ τείχη ἃ ἔχουσι καὶ σφᾶς αὐτοὺς Λακεδαιμονίοις χρῆσθαι ὃ τι βούλονται· ἀξιοῦν δ'

ἔφασαν καὶ τοὺς ἐν Πειραιεῖ, εἰ φίλοι φασὶν εἶναι Λακεδαιμονίοις, παραδιδόναι τὸν τε Πειραιᾶ καὶ τὴν Μουνιχίαν.

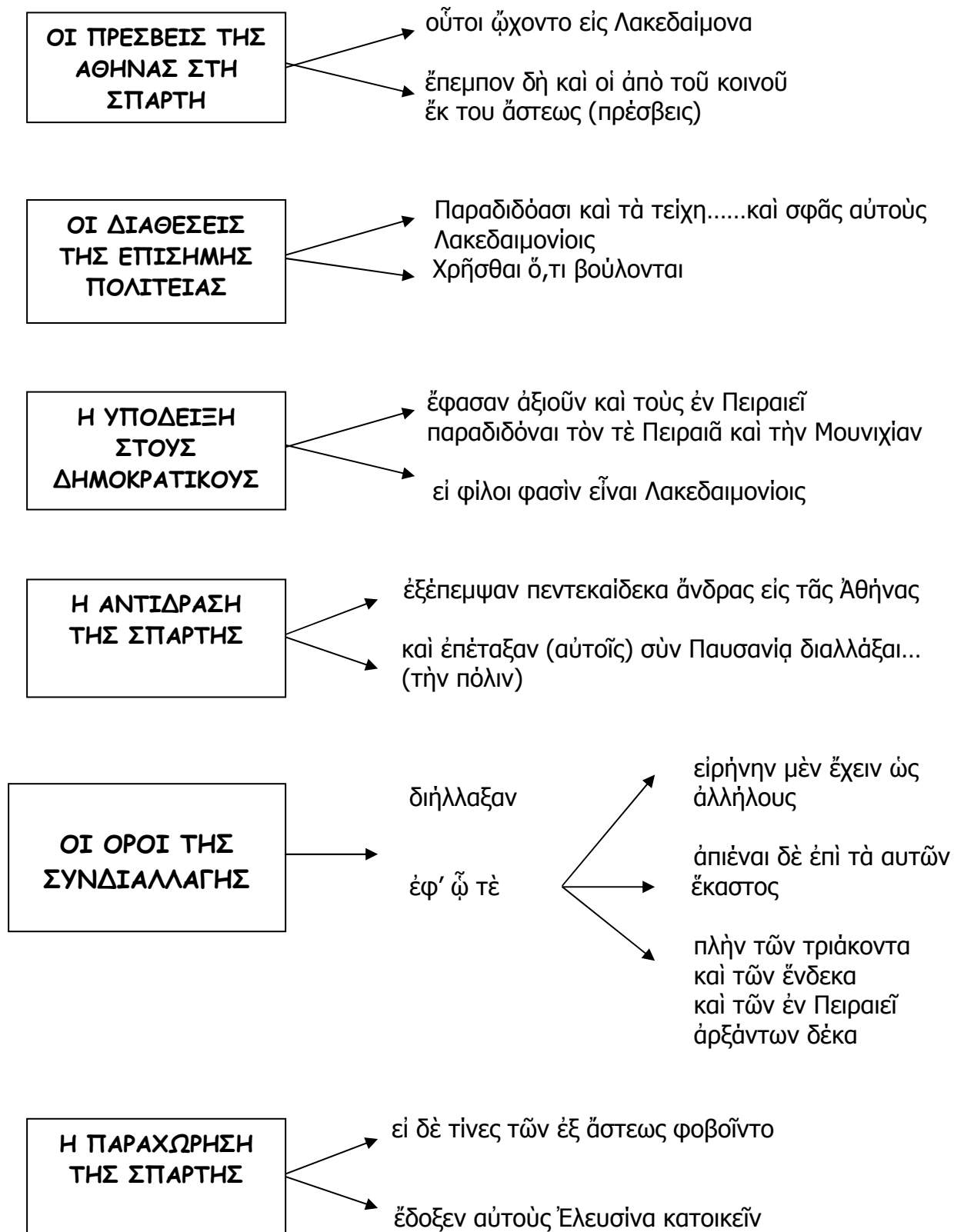
§38. ἀκούσαντες δὲ πάντων αὐτῶν οἱ ἔφοροι καὶ οἱ ἔκκλητοι, ἐξέπεμψαν πεντεκαίδεκα ἄνδρας εἰς τὰς Ἀθήνας, καὶ ἐπέταξαν σὺν Πausanίᾳ διαλλάξαι ὅπῃ δύναιτο κάλλιστα. οἱ δὲ διήλλαξαν ἐφ' ὅτε εἰρήνην μὲν ἔχειν ὥς πρὸς ἀλλήλους, ἀπιέναι δὲ ἐπὶ τὰ ἑαυτῶν ἕκαστον πλὴν τῶν τριάκοντα καὶ τῶν ἑνδεκα καὶ τῶν ἐν Πειραιεῖ ἀρξάντων δέκα. εἰ δέ τινες φοβοῖντο τῶν ἐξ ἄστεως, ἔδοξεν αὐτοῖς Ἐλευσίνα κατοικεῖν.

§39. τούτων δὲ περανθέντων Πausanίας μὲν διῆκε τὸ στράτευμα, οἱ δ' ἐκ τοῦ Πειραιῶς ἀνελθόντες σὺν τοῖς ὅπλοις εἰς τὴν ἀκρόπολιν ἔθυσαν τῇ Ἀθηνᾷ.

ΚΕΙΜΕΝΟ	ΜΕΤΑΦΡΑΣΗ
§37. ἐπεὶ μέντοι οὗτοι ὄχοντο εἰς Λακεδαίμονα, ἔπεμπον δὴ ἐκ τοῦ ἄστεως καὶ οἱ ἀπὸ τοῦ κοινοῦ λέγοντας ὅτι αὐτοὶ μὲν παραδιδόασιν Λακεδαιμονίοις καὶ τὰ τείχη ἃ ἔχουσι καὶ σφᾶς αὐτοὺς χρῆσθαι ὃ τι βούλονται· ἔφασαν δ' ἀξιοῦν καὶ τοὺς ἐν Πειραιεῖ,	§37. Ὄταν, λοιπόν, αὐτοὶ αναχώρησαν για τη Λακεδαίμονα, τότε πλέον ἐστελναν ἀντιπροσώπους ἀπὸ τὴν Αῤῥήνα καὶ οἱ ἀρμόδιοι τοῦ ἐπίσημου κράτους, οἱ οποίοι ἐλέγαν ὅτι οἱ ἴδιοι ἦταν πρόθυμοι να παραδώσουν στους Λακεδαιμονίους καὶ τὰ τείχη τὰ οποία κατέχουν, καὶ τους εαυτοὺς τους, για να τους μεταχειριστοῦν, ὅπως θέλουν· ισχυρίζονταν ἀκόμα ὅτι θεωρούσαν σωστό να παραδώσουν με τὴ σειρά τους καὶ οἱ δημοκρατικοὶ στους Λακεδαιμονίους,

εἰ φασὶν εἶναι φίλοι Λακεδαιμονίοις, παραδιδόναι τόν τε Πειραιᾶ καὶ τὴν Μουνιχίαν. §38. ἀκούσαντες δὲ οἱ ἔφοροι καὶ οἱ ἔκκλητοι πάντων αὐτῶν, ἐξέπεμψαν εἰς τὰς Ἀθήνας πεντεκαίδεκα ἄνδρας, καὶ ἐπέταξαν σὺν Πausανίᾳ διαλλάξαι ὅπῃ δύναιτο κάλλιστα. οἱ δὲ διήλλαξαν ἐφ' ὧτε μὲν ἔχειν εἰρήνην ὥς πρὸς ἀλλήλους, ἀπιέναι δὲ ἕκαστον ἐπὶ τὰ ἑαυτῶν πλὴν τῶν τριάκοντα καὶ τῶν ἑνδεκα καὶ τῶν δέκα ἀρξάντων ἐν Πειραιεῖ. εἰ δέ τινες τῶν ἐξ ἄστεως φοβοῖντο, ἔδοξεν αὐτοῖς κατοικεῖν Ἐλευσίνα. §39. τούτων δὲ περανθέντων Πausανίας μὲν διῆκε τὸ στράτευμα, οἱ δ' ἐκ τοῦ Πειραιῶς ἀνελθόντες σὺν τοῖς ὅπλοις εἰς τὴν ἀκρόπολιν ἔθυσαν τῇ Ἀθηνᾷ.	αφού ισχυρίζονται ὅτι εἶναι φίλοι τῶν Λακεδαιμονίων, καὶ τὴν πόλιν τοῦ Πειραιᾶ καὶ τὴ Μουνιχία. §38. Οἱ ἔφοροι, λοιπόν, καὶ ἡ επιτροπὴ ἐκλεγμένων αντιπροσώπων τῆς Ἀπέλλας, αφού ἀκούσαν ὅλους αὐτούς, ἔστειλαν δεκαπέντε ἄνδρες στὴν Ἀθήνα καὶ (τούς) διέταξαν, με τὴ συνεργασία τοῦ Πausανία, να συμφιλιώσουν (τούς αντιμαχόμενους), ὅπως μπορούσαν καλύτερα. Αὐτοί, πράγματι, πέτυχαν τὴ συμφιλίωση, ὕπο τον ὅρο να ἔχουν, βέβαια, εἰρήνη μεταξύ τους καὶ ὁ καθένας να ἐπιστρέψει στο σπίτι του ἐκτός ἀπὸ τους τριάκοντα καὶ τους ἑνδεκα καὶ τους δέκα ἀρχηγούς τοῦ Πειραιᾶ. Αν, ὁμως, μερικοὶ ἀπ' αὐτούς που βρίσκονταν στὴν Ἀθήνα φοβούνταν, αποφασίστηκε να κατοικήσουν στὴν Ἐλευσίνα. §39. Αφού, λοιπόν, τελείωσαν οἱ διαπραγματεύσεις, ὁ Πausανίας διέλυσε τὸ στράτευμά του, ἐνῶ αὐτοὶ που βρίσκονταν στον Πειραιᾶ, αφού ἀνέβηκαν ἑνοπλοὶ στὴν ἀκρόπολη, πρόσφεραν θυσία στὴν Ἀθηνά.
---	---

ΠΥΡΗΝΙΚΑ ΔΟΜΙΚΑ ΣΤΟΙΧΕΙΑ

**ΤΑ ΕΠΑΚΟΛΟΥΘΑ
ΤΗΣ
ΣΥΜΦΙΛΙΩΣΗΣ**

Παυσανίας μὲν διῆκε τὸ στράτευμα

Οἱ δ' ἐκ τοῦ Πειραιῶς ἀνελθόντες....
εἰς τὴν Ἀκρόπολιν ἔθυσαν τῇ Ἀθηνᾷ

ΓΛΩΣΣΙΚΑ

- οἶχομαι, ὠχόμεν, οἰχήσομαι, ὥχωκα / ὥχηκα / ὥχωμαι / ὥχημαι
- πέμπω, ἔπεμπον, πέμψω, ἔπεμψα, πέπομφο, ἐπεπόμφειν
- λέγω, ἔλεγον, λέξω / ἐρῶ, ἔλεξα / εἶπα / εἶπον, εἶρηκα, εἰρήκειν
- παραδίδωμι, παρεδίδουν, παραδώσω, παρέδωκα, παραδέδωκα, παρεδεδώκειν
- ἔχω, εἶχον, ἔξω / σχήσω, ἔσχον, ἔσχηκα, ἐσχέκειν
- χρῶμαι, ἐχρώμην, χρήσομαι, ἐχρησάμην / ἐχρήσθην, κέχρημαι, ἐκεχρήμην
- βούλομαι, ἐ(ή)βουλόμεν, βουλήσομαι / βουληθήσομαι, ἐ(ή)βουλήθην, βεβούλημαι, ἐβεβουλήμην
- ἀξιῶ, ἠξίουεν, ἀξιῶσω, ἠξίωσα, ἠξίωκα, ἠξιώκειν
- φημί, ἔφην / ἔφασκον, φήσω, ἔφησα / ἔφην / εἶπον, εἶρηκα, εἰρήκειν
- εἰμί, ἦ / ἦν, ἔσομαι, ἐγενόμεν, γέγονα, ἐγενόκειν
- ἀκούω, ἤκουον, ἀκούσομαι, ἤκουσα, ἀκήκοα, ἀκηκόειν
- ἐκπέμπω, ἐξέπεμπον, ἐκπέμψω, ἐξέπεμψα, ἐκπέπομφο, ἐξεπεπόμφην
- ἐπιπτάω, ἐπέταπτον, ἐπιτάξω, ἐπέταξα, ἐπιτέταχα, ἐπετετάχειν
- διαλλάττω, διήλλαπτον, διαλλάξω, διήλλαξα, διήλλαχα, διηλλάχειν
- δύναμαι, ἐ(ή)δυνάμην, -, ἐ(ή)δυνήθην / ἐδυνάσθην, δεδύνημαι, ἐδεδυνήμην
- ἄπειμι / ἀπέρχομαι, ἀπῆα / ἀπήειν / ἀπηρχόμεν, ἄπειμι, ἀπῆλθον, ἀπελήλυθα, ἀπεληλύθειν

- ἄρχω, ἤρχον, ἄρξω, ἤρξα, ἤρχα, ἤρχειν
- φοβοῦμαι, ἐφοβούμην, φοβήσομαι, ἐφοβήθην, πεφόβημαι, ἐπεφοβήμην
- δοκεῖ, ἐδόκει, δόξει, ἔδοξε, δέδοκται / δεδογμένον ἐστί, ἐδέδοκτο / δεδογμένον ἦν
- κατοικῶ, κατῶκουν, κατοικήσω, κατῶκησα, κατῶκηκα, κατῶκῆκειν
- περαίνομαι, ἐπεραινόμην, περανοῦμαι, ἐπερανάμην / ἐπεράνθην, πεπέρασμαι, ἐπεπεράσμην
- διίημι, διίην, διήσω, διήκα, διέϊκα, διείκειν
- θύω, ἔθουν, θύσω, ἔθυσα, τέθυκα, ἐτεθύκειν

ΕΡΜΗΝΕΥΤΙΚΗ ΠΡΟΣΕΓΓΙΣΗ

Ο αγώνας του Θρασύβουλου για την αποκατάσταση της δημοκρατίας είχε αίσια έκβαση. Και αυτό οφείλεται στις αλλεπάλληλες νίκες του, αλλά και στη δειλή στην αρχή και σθεναρή μετέπειτα αντίσταση των δημοκρατικών της πόλης εναντίον των τυράννων, γεγονός που οδήγησε στην καθαίρεση των τριάκοντα. Οφείλεται, όμως, και στις φιλειρηνικές διαθέσεις του βασιλιά της Σπάρτης, Πausanία, που με μυστικές συνεννοήσεις προς τους αντιπάλους εξουδετέρωσε τις φιλοδοξίες του Λύσανδρου και επιτάχυνε τη συμφιλίωση.

Κάτω από αυτή την πίεση των πραγμάτων υποχρεώθηκαν οι δέκα νέοι άρχοντες της Αθήνας να αποστείλουν και αυτοί πρέσβεις στη Σπάρτη, ώστε να μειώσουν τη διαπραγματευτική ισχύ των πρέσβων του Θρασύβουλου. Δηλώνουν, λοιπόν, ότι είναι πρόθυμοι να προβούν σε όποια παραχώρηση θέλουν οι Λακεδαιμόνιοι φθάνοντας έτσι «σε ακραίες προσφορές μειοδοσίας». Απαιτούν, όμως, να παραδώσουν και οι δημοκρατικοί σε αντιστάθμισμα τον Πειραιά και τη Μουνιχία, ώστε οι Λακεδαιμόνιοι να γίνουν οι απόλυτοι ρυθμιστές της κατάστασης.

Οι άρχοντες των Λακεδαιμονίων, αφού άκουσαν με προσοχή όλους τους πρέσβεις, έστειλαν στην Αθήνα δεκαπενταμελή αντιπροσωπεία με ρητή εντολή, υπό την επίβλεψη του Πausanία, να συμφιλιώσει τις αντιμαχόμενες παρατάξεις της Αθήνας. Η αποστολή πέτυχε το σκοπό της καθορίζοντας και επιβάλλοντας τους όρους της ειρήνευσης. Οι περιουσίες επανέρχονται στους πραγματικούς κατόχους, ενώ όλοι οι άρχοντες της Αθήνας και του Πειραιά υποχρεώνονται να λογοδοτήσουν για τις πράξεις τους. Έτσι, ενώ η ειρήνευση για τους απλούς πολίτες είναι πλήρης και καθολική, για τους πολιτικούς

ηγέτες ισχύει με όρους. Επιπλέον, παραχωρείται το δικαίωμα σε όποιον ολιγαρχικό φοβάται να μετοικήσει στην Ελευσίνα.

Ο Πausanías, μετά την ολοκλήρωση των διαπραγματεύσεων, διέλυσε το εκστρατευτικό του σώμα, ενώ οι δημοκρατικοί με επικεφαλής τους ηγέτες τους διέσχισαν θριαμβευτικά την πόλη παρελαύνοντας ένοπλοι, ανέβηκαν στην ακρόπολη και πρόσφεραν ευχαριστήρια θυσία στην πολιούχο θεά Αθηνά, αναγνωρίζοντας τη συμβολή της στον αγώνα για την παλινόρθωση της Δημοκρατίας. Έτσι, έληξε η ανώμαλη πολιτική περίοδος του εμφύλιου σπαραγμού.

Το απόσπασμα διακρίνεται από έντονη κινητικότητα και διαπραγματευτικές ενέργειες. Η αφήγηση χαρακτηρίζεται από σαφήνεια και γοργότητα, καθώς τα γεγονότα εξελίσσονται.

Ρυθμιστές φυσικά της κατάστασης είναι οι Λακεδαιμόνιοι, που επιβάλλουν τις απόψεις τους για τη συμφιλίωση, χωρίς ωστόσο το γεγονός αυτό να μειώνει την επικράτηση των δημοκρατικών.

ΕΝΟΤΗΤΑ 24

ΞΕΝΟΦΩΝΤΟΣ ΕΛΛΗΝΙΚΑ Βιβλίο 2. Κεφάλαιο 4. §40-43

Ο λόγος του Θηραμένη και η θεμελίωση της δημοκρατίας

ΚΕΙΜΕΝΟ

§39. ἐπεὶ δὲ κατέβησαν (ἐκκλησίαν ἐποίησαν) οἱ στρατηγοί, ἔνθα δὴ ὁ Θρασύβουλος ἔλεξεν·

§40. Ὑμῖν, ἔφη, ὧ ἐκ τοῦ ἄστεως ἄνδρες, συμβουλεύω ἐγὼ γινῶναι ὑμᾶς αὐτούς. μάλιστα δ' ἂν γνοίητε, εἰ ἀναλογίσαισθε ἐπὶ τίνι ὑμῖν μέγα φρονητέον ἐστίν, ὥστε ἡμῶν ἄρχειν ἐπιχειρεῖν. πότερον δικαιότεροί ἐστε; ἀλλ' ὁ μὲν δῆμος πενέστερος ὑμῶν ὢν οὐδὲν πώποτε ἔνεκα χρημάτων ὑμᾶς ἠδίκηκεν· ὑμεῖς δὲ πλουσιώτεροι πάντων ὄντες πολλὰ καὶ αἰσχροῖα ἔνεκα κερδέων

πεποιήκατε. ἐπεὶ δὲ δικαιοσύνης οὐδὲν ὑμῖν προσήκει, σκέψασθε εἰ ἄρα ἐπ' ἀνδρεία ὑμῖν μέγα φρονητέον.

§41. καὶ τίς ἂν καλλίων κρίσις τούτου γένοιτο ἢ ὡς ἐπολεμήσαμεν πρὸς ἀλλήλους; ἀλλὰ γνώμη φαίητ' ἂν προέχειν, οἱ ἔχοντες καὶ τεῖχος καὶ ὄπλα καὶ χρήματα καὶ συμμάχους Πελοποννησίους ὑπὸ τῶν οὐδὲν τούτων ἐχόντων περιελήλασθε; ἀλλ' ἐπὶ Λακεδαιμονίοις δὴ οἴεσθε μέγα φρονητέον εἶναι; πῶς, οἷγε ὥσπερ τοὺς δάκνοντας κύνας κλοιῷ δήσαντες παραδιδόασιν, οὕτω κάκεῖνοι ὑμᾶς παραδόντες τῷ ἡδικημένῳ τούτῳ δήμῳ οἷχονται ἀπιόντες;

§42. οὐ μέντοι γε ὑμᾶς, ὧ ἄνδρες, ἀξιῷ ἐγὼ ὧν ὁπωμόκατε παραβῆναι οὐδέν, ἀλλὰ καὶ τοῦτο πρὸς τοῖς ἄλλοις καλοῖς ἐπιδείξαι, ὅτι καὶ εὖορκοι καὶ ὁσιοὶ ἐστέ. εἰπὼν δὲ ταῦτα καὶ ἄλλα τοιαῦτα, καὶ ὅτι οὐδὲν δέοι ταραττεσθαι, ἀλλὰ τοῖς νόμοις τοῖς ἀρχαίοις χρῆσθαι, ἀνέστησε τὴν ἐκκλησίαν.

§43. καὶ τότε μὲν ἀρχὰς καταστησάμενοι ἐπολιτεύοντο· ὑστέρῳ δὲ χρόνῳ ἀκούσαντες ξένους μισθοῦσθαι τοὺς Ἐλευσῖνι, στρατευσάμενοι πανδημεὶ ἐπ' αὐτοὺς τοὺς μὲν στρατηγοὺς αὐτῶν εἰς λόγους ἐλθόντας ἀπέκτειναν, τοῖς δὲ ἄλλοις εἰσπέμψαντες τοὺς φίλους καὶ ἀναγκαίους ἔπεισαν συναλλαγῆναι. καὶ ὁμόσαντες ὅρκους ἧ μὴν μὴ μνησικακήσιν, ἔτι καὶ νῦν ὁμοῦ τε πολιτεύονται καὶ τοῖς ὅρκοις ἐμμένει ὁ δῆμος.

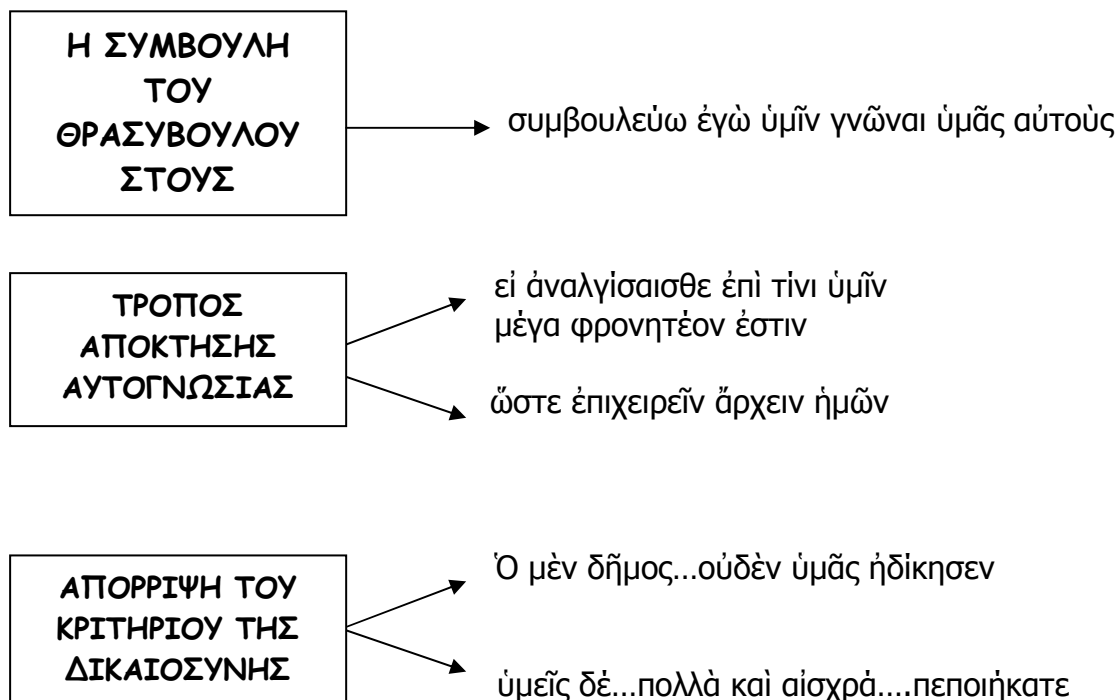
ΚΕΙΜΕΝΟ	ΜΕΤΑΦΡΑΣΗ
§39. ἐπεὶ δὲ κατέβησαν οἱ στρατηγοὶ «ἐκκλησίαν ἐποίησαν», ἐνθα δὴ ἔλεξεν ὁ Θρασύβουλος·	§39. Καὶ ὅταν κατέβηκαν οἱ στρατηγοί, συγκάλεσαν συνέλευση, στην οποία ὁ Θρασύβουλος εἶπε:
§40. «ἐγὼ δε», ἔφη, «συμβουλεύω ὑμῖν, ὧ ἄνδρες ἐκ τοῦ ἄστεως,	§40. «Εσάς, εἶπε, ολιγαρχικοί, ἐγὼ σας συμβουλεύω

γνῶναι ὑμᾶς αὐτούς. γνοιήτε δ' ἂν [ὑμᾶς αὐτούς] μάλιστα, εἰ ἀναλογίσαισθε ἐπὶ τίνι ὑμῖν φρονητέον ἐστὶν μέγα, ὥστε ἐπιχειρεῖν ἄρχειν ἡμῶν. πότερον ἐστε [ὑμεῖς] δικαιότεροί; ἀλλ' ὁ μὲν δῆμος ὦν πενέστερος ὑμῶν οὐδὲν πώποτε ἠδίκηκεν ὑμᾶς ἔνεκα χρημάτων · ὑμεῖς δὲ ὄντες πλουσιώτεροι πάντων πεποιήκατε πολλὰ καὶ αἰσχροῖα ἔνεκα κερδέων. ἐπεὶ δὲ ὑμῖν οὐδὲν προσήκει δικαιοσύνης, σκέψασθε εἰ ἄρα ὑμῖν φρονητέον μέγα ἐπ' ἀνδρεία. §41. καὶ τίς κρίσις τούτου γένοιτο ἂν καλλίων ἢ ὥς ἐπολεμήσαμεν πρὸς ἀλλήλους; ἀλλὰ φαίητ' ἂν προέχειν γνώμη [ὑμεῖς], οἳ ἔχοντες καὶ τεῖχος καὶ ὅπλα καὶ χρήματα καὶ συμμάχους Πελοποννησίους περιελήλασθε ὑπὸ τῶν ἐχόντων οὐδὲν τούτων; ἀλλ' δὴ οἴεσθε φρονητέον εἶναι μέγα	να γνωρίσετε τον εαυτό σας. Και μπορείτε να τον γνωρίσετε πολύ καλά, αν αναλογιστείτε για ποιο λόγο πρέπει να καυχιέστε τόσο πολύ, ώστε να επιχειρεῖτε να μας εξουσιάζετε. Για ποιο από όλα; Μήπως είστε πιο δίκαιοι (από εμάς); Αλλ' ο λαός, βέβαια, αν και ήταν πιο φτωχός από εσάς, ποτέ μέχρι τώρα δε διέπραξε καμιά αδικία εις βάρος σας για χρήματα· αντίθετα, μολονότι εσεῖς είστε πιο πλούσιοι από όλους, έχετε διαπράξει και πολλά αισχροῖα ἔργα για το κέρδος. Αφού, όμως, εσεῖς δεν έχετε καμιά σχέση με τη δικαιοσύνη, σκεφτείτε, αν, ίσως, πρέπει να καυχιέστε πολύ για ανδρεία σας· §41. και ποια κρίση για αυτό θα μπορούσε να υπάρξει καλύτερη παρά το πώς πολεμήσαμε μεταξύ μας; Αλλά θα μπορούσατε να ισχυριστείτε ότι υπερέχετε ως προς τη σύνεση εσεῖς, οι οποίοι, αν και είχατε και τεῖχη και ὅπλα και χρήματα και για συμμάχους τους Πελοποννήσιους, έχετε περικυκλωθεί και νικηθεί από αυτούς που δεν είχαν τίποτα απ' αυτά; Αλλά μήπως νομίζετε
---	--

ἐπὶ Λακεδαιμονίοις; πῶς, οἷγε ὥσπερ παραδιδόασιν τοὺς δάκνοντας κύνας δήσαντες κλοιῶ, οὕτω κάκεῖνοι παραδόντες ὑμᾶς τούτῳ τῷ ἡδίκημένῳ δήμῳ οἷχονται ἀπιόντες; §42. ἐγὼ μέντοι, ὦ ἄνδρες, οὐκ ἀξιῶ γε παραβῆναι ὑμᾶς οὐδὲν ὧν ὁμωμόκατε, ἀλλὰ [ἀξιῶ] πρὸς τοῖς ἄλλοις καλοῖς ἐπιδείξαι [ὑμᾶς] καὶ τοῦτο, ὅτι ἐστέ καὶ εὖορκοι καὶ ὄσιοι. εἰπὼν δὲ ταῦτα καὶ ἄλλα τοιαῦτα, καὶ ὅτι οὐδὲν δέοι ταραττεσθαι, ἀλλὰ χρῆσθαι τοῖς νόμοις τοῖς ἀρχαίοις, ἀνέστησε τὴν ἐκκλησίαν. §43. καὶ τότε μὲν καταστησάμενοι ἀρχὰς ἐπολιτεύοντο· ὑστέρῳ δὲ χρόνῳ ἀκούσαντες τοὺς Ἐλευσῖνι μισθοῦσθαι ξένους,	ὅτι πρέπει να καυχίεστε για τους Λακεδαιμόνιους; Πῶς (ὅμως, εἶναι αὐτό δυνατό), αφού αυτοί, βέβαια, ὅπως ακριβῶς τους σκύλους που δαγκώνουν, αφού τους δέσουν με περιλαίμιο (οἱ ἄνθρωποι), τους παραδίδουν, έτσι κι εκείνοι (οἱ Λακεδαιμόνιοι), αφού σας παρέδωσαν στον ἀδικημένο αὐτό λαό, σηκώθηκαν κι ἐφυγαν; §42. Ὅμως εσεῖς, ἄνδρες (δημοκρατικοί), δε θεωρῶ ἐγὼ σωστό να παραβεῖτε τίποτα ἀπὸ ὅσα ἔχετε ορκιστεῖ, ἀλλὰ κοντά στις ἄλλες αρετές σας να δείξετε καὶ αὐτό, ὅτι δηλαδὴ καὶ τον ὅρκο σας τηρεῖτε καὶ τοὺς θεοὺς σέβεστε». Αφού, εἶπε, αὐτά καὶ ἄλλα παρόμοια καὶ ὅτι δεν ἔπρεπε να προκαλοῦν καμιά ταραχή, ἀλλὰ να χρησιμοποιοῦν τοὺς νόμους τοὺς παλιούς, έλυσε τὴ συνεδρίαση / συνέλευση. §43. Καὶ τότε, αφού εγκατέστησαν (νέες) αρχές, ζούσαν ομαλή πολιτική ζωή. Αργότερα, ὅμως, ὅταν ἀκουσαν ὅτι οἱ ολιγαρχικοί στην Ἐλευσίνα συγκέντρωσαν ξένους
---	--

στρατευσάμενοι ἐπ’ αὐτοὺς πανδημεὶ τοὺς μὲν στρατηγοὺς αὐτῶν ἀπέκτειναν ἐλθόντας εἰς λόγους, τοῖς δὲ ἄλλοις ἔπεισαν συναλλαγῆναι εἰσπέμψαντες τοὺς φίλους καὶ ἀναγκαίους. καὶ ὁμόσαντες ὅρκους ἧ μὴν μὴ μνησικακήσιν, πολιτεύονται τε ὁμοῦ ἔτι καὶ νῦν καὶ ὁ δῆμος ἐμμένει τοῖς ὅρκοις.	μισθοφόρους, αφού εξεστράτευσαν εναντίον τους με όλες τους τις δυνάμεις, τους στρατηγούς τους που ήρθαν για διαπραγματεύσεις τους σκότωσαν, ενώ για τους άλλους τους έπεισαν να συμφιλιωθούν με το λαό αφού έστειλαν τους φίλους και συγγενείς τους. Και αφού ορκίστηκαν ότι στ’ αλήθεια δε θα κρατήσουν κακία, ακόμα και σήμερα ζουν όλοι μαζί αρμονικά ως πολίτες και ο λαός μένει πιστός στους όρκους του.
--	--

ΠΥΡΗΝΙΚΑ ΔΟΜΙΚΑ ΣΤΟΙΧΕΙΑ

**ΑΠΟΡΡΙΨΗ ΤΟΥ
ΚΡΙΤΗΡΙΟΥ ΤΗΣ
ΑΝΔΡΕΙΑΣ**

καὶ τίς ἂν καλλίων κρίσις τούτου γένοιτο
ἢ ὥς ἐπολεμήσαμεν πρὸς ἀλλήλους;

**ΑΠΟΡΡΙΨΗ ΤΟΥ
ΚΡΙΤΗΡΙΟΥ ΤΗΣ
ΕΥΦΥΪΑΣ**

ἔχοντες καὶ τεῖχος...καὶ συμμάχους
Πελοποννησίους
περιελήλασθε ὑπὸ τῶν οὐδέν τούτων ἔχόντων

**ΑΠΟΡΡΙΨΗ ΤΟΥ
ΚΡΙΤΗΡΙΟΥ ΤΗΣ
ΠΡΟΣΤΑΣΙΑΣ ΤΩΝ
ΛΑΚ.**

ὕμᾱς παραδόντες τῷ ἡδίκημένῳ τούτῳ δήμῳ
οἴχονται ἀπιόντες

**Η ΣΥΣΤΑΣΗ
ΣΤΟΥΣ
ΔΗΜΟΚΡΑΤΙΚΟΥΣ**

ἀξιῶ ἐγὼ παραβῆναι οὐδέν ὧν ὁμωκόκατε
ἀλλὰ καὶ τοῦτο...ἐπιδείξαι
ὅτι καὶ εὖορκοι καὶ ὅσιοι ἐστε

ΑΛΛΕΣ ΣΥΣΤΑΣΕΙΣ

οὐδέν δεῖ ταραττεσθαι
ἀλλὰ (δεῖ) χρῆσθαι τοῖς νόμοις τοῖς ἀρχαίοις

**ΤΟΝ ΠΡΩΤΟ
ΚΑΙΡΟ**

ἀρχὰς (νέας) καταστησάμενοι ἐπολιτεύοντο

ΑΡΓΟΤΕΡΑ

ἀκούσαντες ξένους μισθοῦσαι τοὺς Ἐλευσίνοι
(ὄντας)
στρατευσάμενοι... τοὺς μὲν στρατηγούς
ἀπέκτειναν
τοὺς δὲ ἄλλους... ἔπεισαν συναλλαγῆναι

**ΜΕΤΑ ΤΗΝ
ΟΡΙΣΤΙΚΗ
ΣΥΜΦΙΛΙΩΣΗ**

→ όμόσαντες ὄρκους ἢ μὴν μὴ μνησικακήσιν
→ ἔτι καὶ νῦν ὁμοῦ τε πολιτεύονται
→ καὶ τοῖς ὄρκοις ἐμμένει ὁ δῆμος

ΓΛΩΣΣΙΚΑ

- καταβαίνω, κατέβαινον, καταβήσομαι, κατέβην, καταβέβηκα, κατεβεβήκειν
- ποιῶ, ἐποιοῦν, ποιήσω, ἐποίησα, πεποίηκα, ἐπεποίηκειν
- λέγω, ἔλεγον, λέξω / ἐρῶ, ἔλεξα / εἶπα / εἶπον, εἶρηκα, εἰρήκειν
- συμβουλεύω, συνεβούλευον, συμβουλεύσω, συνεβούλευσα, συμβεβούλευκα, συνεβεβουλεύκειν
- γινώσκω, ἐγίγνωσκον, γνώσομαι, ἔγνω, ἔγνωκα, ἔγνώκειν
- ἀναλογίζομαι, ἀνελογιζόμην, ἀναλογιόμην / ἀναλογισθήσομαι, ἀνελογισάμην, ἀναελόγισμαι, ἀνελελογίσμην
- ἄρχω, ἤρχον, ἄρξω, ἤρξα, ἤρχα, ἤρχειν
- εἰμί, ἦ / ἦν, ἔσομαι, ἐγενόμην, γέγονα, ἐγενόνειν
- ἀδικῶ, ἠδίκουν, ἀδικήσω, ἠδίκησα, ἠδίκηκα, ἠδίκηκειν
- προσήκει, προσῆκε, προσήξει, προσῆξε
- ἐπιχειρῶ, ἐπεχείρουν, ἐπιχειρήσω, ἐπεχείρησα, ἐπικεχείρηκα, ἐπεκεχειρήκειν
- προσήκει, προσῆκε, προσήξει, προσῆξε
- σκοποῦμαι, ἐσκοπούμην, σκέψομαι, ἐσκεψάμην, ἔσκεμμαι, ἐσκέμμην
- γίγνομαι, ἐγιννόμην, γενήσομαι / γενηθήσομαι, ἐγενόμην / ἐγενήθην, γέγονα / γεγένημαι, ἐγεγόνειν / ἐγεγενήμην
- πολεμῶ, ἐπολέμουν, πολεμήσω, ἐπολέμησα, πεπολέμηκα, ἐπεπολεμήκεν
- φημί, ἔφην / ἔφασκον, φήσω, ἔφησα / ἔφην / εἶπον, εἶρηκα, εἰρήκειν

- προέχω, προεΐχον, προέξω / προσχήσω, προέσχων, προέσχηκα, προεσχέκειν
- περιελαύνομαι, περιηλαυνόμην, περιελάσομαι / περιελαθήσομαι, περιηλασάμην / περιηλάθην, περιηλαυνόμην, περιεληλάμην
- οΐομαι / οΐμαι, ώόμην / ὤμην, οΐήσομαι, ὤήθην
- δάκνω, ἔδακνον, δήξομαι, ἔδακον
- δῶ, ἔδουν, δήσω, ἔδησα, δέδεκα, ἐδεδήκειν
- παραδίδωμι, παρεδίδουν, παραδώσω, παρέδωκα, παραδέδωκα, παρεδεδώκειν
- ἀδικοῦμαι, ἡδικούμην, ἀδικήσομαι / ἀδικηθήσομαι, ἡδικησάμην / ἡδικήθην, ἡδίκημαι, ἡδικήμην
- οἴχομαι, ὠχόμην, οἰχήσομαι, ὥχωκα / ὥχηκα / ὥχωμαι / ὥχημαι
- ἄπειμι / ἀπέρχομαι, ἀπῆα / ἀπήειν / ἀπηρχόμην, ἄπειμι, ἀπῆλθον, ἀπελήλυθα, ἀπεληλύθειν
- ἀξιῶ, ἡξιῶν, ἀξιῶσω, ἡξιῶσα, ἡξιῶκα, ἡξιῶκειν
- ὁμνυμι / ὁμνύω, ὠμνυν / ὠμνυον, ὁμοῦμαι, ὠμοσα, ὁμώμοκα, ὁμωκόκειν
- παραβαίνω, παρέβαινον, παραβήσομαι, παρέβην, παραβέβηκα, παρεβεβήκειν
- ἐπιδείκνυμι / ἐπιδεικνύω, ἐπεδείκνυν / ἐπεδείκνυον, ἐπιδείξω, ἐπέδειξα, ἐπιδέδειχα, ἐπεδεδείχεν
- δεῖ, ἔδει, δεήσει, ἐδέησε, δεδέηκε, ἐδεδεήκει
- τaráττομαι, ἐταραττόμην, τaráξομαι / ταραχθήσομαι, ἐταράχθην, τετάραγμαi, ἐτεταράγμην
- χρώμαι, ἐχρώμην, χρήσομαι, ἐχρησάμην / ἐχρήσθην, κέχρημαι, ἐκεχρήμην
- ἀνίστημι, ἀνίστην, ἀναστήσω, ἀνέστησα
- καθίσταμαι, καθιστάμην, καταστήσομαι / κατασταθήσομαι, κατεστησάμην / κατέστην / κατεστάθην, καθέστηκα, καθεστήκειν

- πολιτεύομαι, ἐπολιτευόμην, πολιτεύσομαι, ἐπολιτευσάμην / ἐπολιτεύθην, πεπολίτευμαι, ἐπεπολιτεύμην
- ἀκούω, ἤκουον, ἀκούσομαι, ἤκουσα, ἀκήκοα, ἀκηκόειν
- μισθοῦμαι, ἐμισθοῦμην, μισθώσομαι, ἐμισθωσάμην / ἐμισθώθην, μεμίσθωμαι, ἐμεμισθώμην
- στρατεύομαι, ἐστρατευόμην, στρατεύσομαι, ἐστρατευσάμην / ἐστρατεύθην, ἐστράτευμαι, ἐστρατεύμην
- εἶμι / ἔρχομαι, ἦα / ἦειν / ἤρχόμην, εἶμι, ἦλθον, ἐλήλυθα, ἐληλύθειν
- ἀποκτείνω / ἀποκτίννυμι, ἀπέκτεινον / ἀπεκτίννυν, ἀποκτενῶ, ἀπέκτεινα / ἀπέκτανον, ἀπέκτονα, ἀπεκτόνειν
- εἰσπέμπω, εἰσέπεμπον, εἰσπέμψω, εἰσέπεμψα, εἰσπέπομφα, εἰσεπεπόμφειν
- πείθω, ἔπειθον, πείσω, ἔπεισα, πέπεικα, ἐπεπείκειν
- συναλλάττομαι, συνηλλαττόμην, συναλλάξομαι / συναλλαχθήσομαι / συναλλαγήσομαι, συνηλλάχθην / συνηλλάγην, συνήλλαγμαί, συνηλλάγμην
- μνησικακῶ, ἐμνησικάκουν, μνησικακήσω, ἐμνησικάκησα
- ἐμμένω, ἐνέμενον, ἐμμενῶ, ἐνέμεινα, ἐμμεμένηκα, ἐνεμεμενήκειν

ΕΡΜΗΝΕΥΤΙΚΗ ΠΡΟΣΕΓΓΙΣΗ

Οι νικητές, μετά την πανηγυρική ευχαριστήρια θυσία στη θεά Αθηνά, κάλεσαν το λαό σε συνέλευση στην οποία μίλησε ο Θρασύβουλος εκπροσωπώντας και τους άλλους στρατηγούς. Αρχικά, απευθύνθηκε στους ολιγαρχικούς Αθηναίους και τους συνέστησε να αποκτήσουν αυτογνωσία, γιατί έτσι θα συνειδητοποιούσαν ότι δεν είχαν κανένα λόγο να κομπάζουν και να φέρονται υποτιμητικά και αλαζονικά απέναντι στους δημοκρατικούς. Τους υπενθυμίζει ότι δε δικαιούνταν να υπερηφανεύονται για δίκαιη συμπεριφορά απέναντι στο λαό, αφού, αν και πλούσιοι, διακρίθηκαν για την απληστία και την ιδιοτέλεια τους, ενώ οι απλοί πολίτες απείχαν από τις αδικοπραγίες. Και καταλήγει λέγοντας ότι δεν είχαν καμία σχέση με τη δικαιοσύνη, τη βασική αυτή αρετή του αρχαίου ελληνικού κόσμου.

Στη συνέχεια, απορρίπτει ως πιθανό λόγο υπεροψίας το ότι ήταν αντρείοι, αφού η έκβαση των αλληπάλληλων πολεμικών αναμετρήσεων έστεψε νικητές τους δημοκρατικούς. Ακόμα, δεν αποδέχεται τη δήθεν πνευματική τους

υπεροχή, γιατί υπερτερούσαν σε εφόδια (τείχη, όπλα, χρήματα, συμμάχους ισχυρούς) και όμως νικήθηκαν από αυτούς που δεν είχαν τίποτα. Τέλος, δεν τους αναγνωρίζει το δικαίωμα να υπερηφανεύονται για τη συμμαχία τους με τους Λακεδαιμονίους, αφού αυτοί τους έδεσαν σαν επικίνδυνα σκυλιά, τους παρέδωσαν στον αδικημένο λαό και την κρίσιμη ώρα τους εγκατέλειψαν. Έτσι, λοιπόν, ο Θρασύβουλος απορρίπτει τις φαινομενικές αρετές των ολιγαρχικών και αποδεικνύει ότι ο λαός υπερτερεί στη δικαιοσύνη και τη νομιμότητα, την αντρεία και την ευφυΐα και στην ψυχική ενότητα.

Έπειτα, απευθύνει θερμές συστάσεις και προτροπές στους δημοκρατικούς και τους καθιστά υπεύθυνους για την τήρηση του όρκου της συμφιλίωσης. Ζητεί να μην προκαλέσουν κοινωνική και πολιτική αναστάτωση, να είναι νομοταγείς και υποστηρικτές της εύρυθμης πολιτείας και του ομαλού πολιτικού βίου. Αнуψώνεται πάνω από πάθη, μνησικακίες και αντεκδικήσεις και γίνεται στην πράξη ο κήρυκας της ενότητας και ο θεμελιωτής της παλινорθωμένης δημοκρατίας. **Έτσι, αποκαθίσταται η νομιμότητα και η ηθική τάξη.**

Τα πρώτα τρία χρόνια η ζωή κύλησε ομαλά στην Αθήνα, καθώς οι νέοι άρχοντες ασκούσαν χρηστή διοίκηση. Όμως, οι επιζήσαντες τριάκοντα τύραννοι και οι λοιποί ολιγαρχικοί, που είχαν μετοικήσει στην Ελευσίνα, όταν ξεπέρασαν το φόβο της επιβίωσης και της τιμωρίας, άρχισαν να οργανώνονται και να συγκροτούν μισθοφορικό στρατό για την ανατροπή της παγιωμένης πια αθηναϊκής δημοκρατίας. Το γεγονός αυτό εξόργισε τους Αθηναίους που εξεστράτευσαν και θανάτωσαν τους υπόλοιπους τριάκοντα, γιατί αποτελούσαν μόνιμη απειλή για τη δημοκρατία ως αμετανόητοι νοσταλγοί της τυραννίας. Απέναντι, όμως, στους άλλους ολιγαρχικούς έδειξαν ψυχική ανωτερότητα, τους συγχώρησαν και ορκίστηκαν ότι δε θα μνησικακήσουν για όσα δεινά υπέστησαν. Για χρόνια ο αθηναϊκός λαός είχε ήρεμη κοινωνική και πολιτική ζωή και οι δημοκρατικοί τηρούσαν με ευλάβεια τον όρκo της συμφιλίωσης. **Έτσι, έληξε η στάση στην Αθήνα.**

Η ομιλία του Θρασύβουλου στηρίζεται αρχικά σε πέντε ρητορικές ερωτήσεις στις οποίες δίνει απαντήσεις κατά τρόπο αντιθετικό, ώστε να άρει κάθε επιφύλαξη και να απορρίψει τις δήθεν αρετές των ολιγαρχικών. Έτσι, ο λόγος αποκτά ζωνρότητα και παραστατικότητα, αλλά και η επιχειρηματολογία προβάλλεται με έμφαση και σαφήνεια. Στη συνέχεια, ο ομιλητής απευθύνεται στους δημοκρατικούς και επιμερίζει ευθύνες.

Παρουσιάζεται, λοιπόν, ο λόγος ισορροπημένος και αναλογικός, ενώ συνδυάζεται η αποτροπή και η άρνηση (α' μέρος) με την προτροπή (β' μέρος). Ωστόσο, η βαρύτητα επικεντρώνεται στην ενότητα που αφορά τους δημοκρατικούς (§42), γιατί αυτούς θεωρεί ο Θρασύβουλος περισσότερο υπεύθυνους για την τήρηση της τάξης. Από αυτούς απαιτεί συνειδητή συμμόρφωση με τον όρκo της συμφιλίωσης, αφού είναι ομοϊδεάτες και παλιοί

συναγωνιστές. Εντύπωση, τέλος, προκαλεί το ήθος της αποκατεστημένης δημοκρατίας που ξέρει να συγχωρεί και να μη μνησικακεί.

ΒΙΒΛΙΟΓΡΑΦΙΑ

- Ξενοφώντα Ελληνικά, Α' Ενιαίου Λυκείου, Θ.Σαλμανλής - Α.Μπιτσιάνης, ΜΕΤΑΙΧΜΙΟ
- Ξενοφώντα Ελληνικά, Α' Γενικού Λυκείου, Ν.Παρίσης, Μ.Σαπρής, Α.Κοκοβίνος, Γ.Παρίσης, ΠΑΤΑΚΗ
- Ξενοφώντα Ελληνικά, κριτική και ερμηνευτική έκδοση για την Α' Λυκείου, Γ.Μαρκαντωνάτος, GUTENBERG
- Θουκυδίδη Ιστορία 1^ο βιβλίο, Α' Ενιαίου Λυκείου, Θ.Σαλμανλής - Α.Μπιτσιάνης, ΜΕΤΑΙΧΜΙΟ
- Θουκυδίδη Ιστορία 3^ο βιβλίο, Α' Ενιαίου Λυκείου, Θ.Σαλμανλής - Α.Μπιτσιάνης, ΜΕΤΑΙΧΜΙΟ